

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

**Fakulta stavební
Katedra architektury K 129**

**MĚSTSKÝ VEŘEJNÝ PROSTOR A VNITROBLOKY
URBAN PUBLIC SPACE AND COURTYARDS**

Jiří Stránský, Ing

**Doktorský studijní program kombinovaný
Studijní obor Architektura a stavitelství
Školitel prof. Zdeněk Jiran, Ing. arch.**

PRAHA 2021

PROHLÁŠENÍ

Jméno doktoranda: Ing. Jiří Stránský

Název disertační práce: Veřejný prostor a vnitrobloky

Prohlašuji, že jsem uvedenou disertační práci vypracoval/a samostatně pod vedením školitele prof. Ing. arch. Zdeněk Jiran.

Použitou literaturu a další materiály uvádím v seznamu použité literatury.

V Praze dne 30.9.2021

.....
podpis

ABSTRAKT

Veřejný prostor a vnitrobloky

Městský veřejný prostor je nezastavěným územím, kde se lidé mohou setkávat a spolu komunikovat. Dle § 34 Zákona 128/2000 o obcích jde o náměstí, ulice, chodníky, parky a další místa, přístupná každému bez omezení. Tento prostor podléhá trvale udržitelnému rozvoji. Zahrnuje bydlení, práci, rekreaci a s nimi spojenou dopravu.

Trpí řadou nedostatků a mnozí tvrdí, že je mrtev. On je ale nedílnou kulisou našeho bytí a žití. Denně se v něm pohybujeme a nutně ho potřebujeme. Takže nadále žije. Platí to i pro Hradec Králové s jeho problémy, kterými je zahlcení všude parkujícími auty či vypouštění srážkových vod do kanalizace. Také tristní stav vnitrobloků.

Vnitroblok je prostor vzniklý uvnitř do bloku uspořádanými domy, odcloněný od městského ruchu, nepříznivě zatíženého dopravním provozem a jeho průvodními jevy, prostý intenzivního pohybu chodců.

Funkce zde převažuje obytná, vnitroblok však může posloužit i administrativě, školství, vojenským účelům.

Vnitroblok je nedílnou součástí městského prostoru, přesto je však neprávem opomíjen. Jeho podoba a režim v něm jsou přitom mimořádně důležité z pohledu sociálního. Pro zde žijící obyvatele by měl proto být oázou klidu a vlídné komunikace. Místem potřebným a oblíbeným, omezujícím úprk zde žijících z města na venkov.

Hradec Králové je metropolí severovýchodních Čech. Žije v něm 90 tisíc obyvatel, z toho čtvrtina ve vnitroblocích. Jejich tvář je zpravidla zanedbaná a nevlídná, a to bez ohledu na to, zda jde o historické dvorky Starého Města či vnitrobloky moderní, vzniklé za první republiky, kdy zde tvořil architekt Josef Gočár a město bylo nazýváno Salonem republiky.

Revitalizaci vnitrobloků v Hradci Králové iniciuje a cílevědomě podporuje sdružení PRO GOČÁR, které ve spolupráci se městem připravilo revitalizaci vnitrobloků Salon, Liskovy sady I a II. Spolek též v roce 2016 uspořádal na téma vnitrobloků jako první v ČR zdařilou celostátní konferenci.

Aby revitalizace vnitrobloků byla sociálně i environmentálně udržitelná a přispívala k adaptaci měst na změnu klimatu, je nutné vyvinout metodiku postupu jejich revitalizace s uvážením místně specifických podmínek, která je součástí disertační práce. Jedním ze zásadních bodů je zavedení tzv. modrozelené infrastruktury. Výsadba zeleně a její závlaha dešťovou vodou nejsou přitom nikterak finančně náročné a dají se realizovat postupně. Vyžaduje to samozřejmě pochopení a kázeň uživatelů, včetně zavedení režimu pro zde hrající si děti, potřeby seniorů i pohyb psích mazlíčků. Ideálním stavem je proto ten, kdy se o konkrétní vnitroblok starají sami zde žijící občané.

Cílem aktuálního řešení vnitrobloků je při respektování ekologických zásad, v rámci trvale udržitelného rozvoje, využití jejich kapacity a náprava neutěšeného stavu.

Ing. Jiří Stránský

ABSTRACT

Public space and inner courtyards

Public space is a non built-up area where citizens can meet and communicate. According to Section 34 of Law 128/2000 about municipalities, this represents squares, streets, pavements, parks and other places accessible to anybody with no restrictions. Such space is subject to sustainable development. It includes housing, work, recreation and transportation.

There are some drawbacks and many people say the public space is dead. However, it is part and parcel of our being and living. We are a part of it on a daily basis and we really need it. So it lives on. This also applies to Hradec Králové with its problems such as congestion caused by cars or draining rainfall in sewerage. Poor state of inner courtyards, too.

An inner courtyard is an enclosed unroofed area surrounded by blocks of flats, shielded from the rush of a city which is influenced by heavy traffic and its impact, without intensive pedestrian movement.

Its residential function prevails, however, an inner courtyard may also meet administrative, education or military purposes.

Although an inner courtyard is an integral part of urban space, it is wrongfully overlooked. Its character and regime are particularly important in social context. It should be a peaceful place with affable communication for those who live here. An area that is necessary and popular with them, therefore it reduces the urge to escape from the city to the country.

Hradec Králové is the centre of northeastern Bohemia. Its population is about 90 thousand inhabitants of which a quarter lives in blocks with inner courtyards. These are very often neglected and unpleasant regardless of the fact whether they are historical courtyards in the Old Town or modern inner courtyards originating in the First Republic when the architect Josef Gočár was working here and the city was called „Salon of the Republic“.

Inner courtyard revitalization in Hradec Králové is initiated and supported by PRO GOČÁR association, which has prepared in coordination with the town authorities revitalization of Salon, Liskovy sady I. and II. In 2016 the association organized successful national conference on inner courtyards first time in the Czech Republic.

To make inner courtyard revitalization socially and environmentally sustainable as well as apt to climate change adaptation of cities, it is necessary to form methodology for revitalization procedure respecting specific local conditions, which is the part of Ph.D. thesis. One of its major features is implementation of blue-green infrastructure. Planting greenery and rainwater irrigation is not financially demanding and can be carried out gradually. This requires occupants' understanding and discipline, including rules regarding activities of children, senior occupants and pets. Ideally, inhabitants of a particular block take care of their inner courtyard.

The goal of current dealing with inner courtyards when respecting ecological principles and climate change adaptation is using their capacity and rectifying their dismal state.

Ing. Jiří Stránský

OBSAH

A - Úvod

A.1	Cíl práce	
A.2	výzkumný problém	
A.3	Hypotéze	
A.4	Charakter diplomové práce	5
A.5	Metody výzkumu	5
A.6	Města jsou pro lidi	5

B - Městský veřejný prostor / obecně **str.6**

B.1	Definice	6
B.2	Urbanismus	6
B.3	Architektura	6
B.4	Formy města	8
B.4.1	Bydlení	8
B.4.2	Práce	8
B.4.3	Rekreace	9
B.4.4	Doprava	20
B.5	Městská a modrozelená infrastruktura	23
B.6	Skladebné a výškové uspořádání	24

C- Městský veřejný prostor / Hradec Králové **str.30**

C.1	Historický vývoj města HK	30
C.2	Urbanismus	31
C.3	Architektura	32
C.4	Formy města	34
C.4.1	Bydlení	34
C.4.2	Práce	34
C.4.3	Rekreace	34
C.4.4	Doprava	38
C.5	Městská technická a modrozelená infrastruktura	38
C.6	Skladebné a výškové uspořádání	39
C.7	Hlavní problémy a jejich řešení	40

D – Vnitrobloky / obecně **str.46**

D.1	Definice	46
D.2	Historie	46
D.3	Rozdělení vnitrobloků	48
D.4	Vybavení vnitrobloků	48
D.5	Skladba obyvatel ve vnitroblocích a požadavky populace	50
D.6	Doprava	50
D.7	Zeleň	51
D.8	Voda	51
D.9	Domácí zvířata	51

E –Práce, zabývající se vnitrobloky **str.52**

F – Metodika pro revitalizaci VB **str.58**

G – Vnitrobloky / Hradec Králové	str.58
G.1 Situace	58
G.2 Historie	58
G.3 Přehled a rozložení hradeckých VB	59
Podrobný popis jednotlivých VB	61
G.4 Sledované VB v majetku města	76
G.5 Soukromé VB	77
G.6 Doprava	78
G.7 Zeleň	78
G.8 Voda	78
G.9 Domácí zvířata	79
G.10 Hlavní problémy a jejich řešení	79
G.11 Nájemní smlouvy	82
G.12 Návštěvní řád	83
G.13 Průzkum	86
G.13.1 Anketa s respondenty	86
G.13.2 Interview s odborníky	87
G.14 Spolky a jejich činnost	88
G.14.1 Spolek Pro Gočár	88
G.14.2 Spolek Bieno Praha	89
G.15 Politika	90
H Doporučení pro aktéry	91
J Závěr	93

Přílohy

Mapky

M1 Skizza historického Hradce Králové z doby před výstavbou pevnosti	94
M2 C.K. pevnost Hradec Králové	95
M3 Dnešní plán Hradec se zákresem vnitrobloků	96

Listiny

L1 Metodika	97
L2 Vzor smlouvy o pronájmu VB	107
L3 Vzor návštěvního řádu VB	109
L4 Studentská anketa	111
L5 Interview s architekty	128

Samostatné práce autora. 131

Prostudovaná a zkonspetovaná literatura. 132

Motto:

Architektura je to, co činí i zříceninu krásnou.

(Le Corbussier / 1887 – 1964)

Architektura je zkamenělá hudba.

(TGM / 1850 – 1937)

Člověk již na samém počátku dějin poznal, že pojednat místo znamená vyjádřit podstatu bytí.

(Christian Norberg – Schulz / 1920 – 2000)

A – ÚVOD^{A.1} Cíl práce

Cílem práce je – s oporou v analýze odborné literatury a na základě konkrétních zjištění - popsat a klasifikovat městský veřejný prostor a vnitrobloky - a ukázat na možnost jejich transformace.

Město je scéna: místo setkávání, veřejné konfrontace, vykročení se sféry soukromé do otevřeného prostoru sociální komunikace (KRATOCHVÍL 2015).

Předmětem je proto zkoumání problému a zpracování metodiky, týkající se postupné přeměny nevábných a nefunkčních prvků města a vnitrobloků na plochy, které by byly pro zde žijící z pohledu zkulturnění a ozdravění jejich života významným přínosem. Samozřejmě při respektování trvale udržitelného rozvoje a ekologických trendů a zásad.

Výsledek se přitom negativně projeví v oblasti suburbánních aktivit – přesunu lidí z center na periferii nebo mimo město,.

Vzniklá Urban Sprawl jsou zmatenými satelitními seskupeními, provázenými nežádoucí zmatečnou výstavbou (HNILÍČKA 2012).

Nárokují si cenou zemědělskou půdu.

Využití je přitom problematické: vyznačují se velice nízkou hustotou obyvatel.

Budovy jsou zde rozmístěny bez zastavovacího plánu a ohledu na ty druhé. Chybí zde veřejná prostranství a vybavenost.

Orientace je zde velice obtížná.

Bezpečnost zajišťují vysoké zdi a profesionální ostraha.

Místa jsou závislá na blízkém městě. Spojení je zajišťováno vlastními auty, což zahrnuje okolní cesty.

Součástí městského prostoru je i bloková výstavba včetně vnitrobloků (FRANTIŠÁK 2005).

Pokud jde o cíl, počítá se s tím, že bude naplňován postupně, a to mimo jiné:

- + vypracováním obecně platné metodiky, zohledňující zatímní zkušenosti u nás i v zahraničí
- + vypracováním vzorového návštěvního řádu lokality
- + osvojením tohoto evidentně přínosného počínu s přiznáním priority orgány státu a místní samosprávy
- + s tímto spojeným trvalým zakotvením zásad revitalizace v platné celostátně nebo místní vyhlášce
- + zajištěním potřebných financí, kdy se jako nesporná výhoda jeví možnost postupného čerpání
- + harmonogramem danou nenákladnou investicí do vybraných vnitrobloků
- + převzetím péče o uzavřené vnitrobloky zde žijícími občany. Pokud jde o vnitrobloky otevřené, tak i městem, ekologickými spolky případně školami.

Dnes znemožňuje smysluplné využití městského veřejného prostoru a vnitrobloků jejich obvykle špatný stav.

A.2 Výzkumný problém

V centrech měst na tom není životní prostředí vsutku nejlépe – zejména u těch historických. Nebydlí se zde a jsou zahlcena dopravou a parkováním. Po skončení pracovní doby je to tu mrtvé. A vnitrobloky, které by měly být ostrůvky klidu a zvyšovat komfort zde žijících obyvatel, jsou na tom stejně. (GEHL 2000).

Obojí by se mělo zásadně změnit. Tím, že se zde bude trvale bydlet (řada lidí žije na chalupách či chatách a městský byt za účelem finančního přilepšení pronajímá či dokonce podnají), chodit do úřadů, za kulturou i nakupovat, centra ožijí. A v těchto místech dojde evidentně k příznivé změně v režimu žití.

Potřebné řešení problémů musí navázat na historický vývoj měst i vnitrobloků. Podmíněno je to kritickým pohledem odborníka, ať již jde o urbanistu, architekta, specialistu na zeď či vodohospodáře. Zpracovaná metodika by měla být těmto vodítkem k přípravě a realizaci revitalizace i následné péče

Zeď je plícemi města (KUPKA 2006).

Proto se musí stát údržba té stávající, mnohdy zanedbané zeleně, a také výsadba nové, prioritou. Významnou rezervu tvoří nevyužívané plochy vnitrobloků, neb trávničky, stromy a keře postrádají.

Zeď nemůže vegetovat bez vody. Při transformaci je tudíž třeba řešit i pokrokové a efektivní hospodaření s dešťovými vodami. Ty by neměly být - jak je to dnes běžné - sváděny do kanalizace a touto přiváděny na čistírny odpadních vod. Ani poté vypouštěny do vodního toku (VÍTEK 2015).

Přímé vsakování při dešti musí být doplněno retardovaným, spočívajícím v akumulaci dešťových vod ze střech v nádržích, s následným využitím. Pominout nelze ani druhou stránku věci: pitná voda je cenou a mnohde nedostatkovou surovinou a za její odběr se musí platit.

Jen tak se vše ve vnitroblocích stane rekreačně využitelné, což je potřebné pro celou zde žijící populaci: zejména pro maminky s dětmi a seniory. Děti zde budou při hře v bezpečí, mládež i dospělí to tu využijí k sportování, důchodci k posezení, trekingu a v omezené míře třeba i k zahrádkaření.

Různá zákoutí s ohništěm, altánem, konverzačními ostrůvky umožní rodinám, skupinkám přátel, milencům i jednotlivcům společenské žití.

Pokud jde o eliminaci škodlivých vlivů vyvolaných dopravou:

Klíčovým problémem, který ovlivňuje obecně kvalitu životního prostředí a života v našich městech a velkoměstech, je silniční doprava. Má na svědomí zhoršenou kvalitu ovzduší, nepříjemnou hladinu hluku a zvyšuje náklady na infrastrukturu. Míra motorizace přitom narůstá. A je proto zapotřebí volit jiný přístup, než stavbu dalších silnic.

Vše ve městě by mělo být lidem dostupné, a to proto, aby nemuseli nikam jezdit a nebyli tak závislí na silniční dopravě.

Dopravní provoz by měl být v centrech měst časově i co do rozsahu omezen, a to včetně parkování (Wallstromová 2004). Nápravu by přineslo minimum instalovaných parkovacích míst a vysoký parkovací poplatek.

Místo vlastních aut by měli občané využívat městské hromadné dopravy.,

Do vnitrobloků by měl být vjezd motoristům zakázán a parkování odsud vymístěno. Výjimky by se měly vztahovat jen na zásobování, tělesně postižené a samozřejmě též na vozidla krizového systému (policii, hasiče, záchranáře).

A.3 Hypotéza

Nedostatečně ozeleněný, špatně vybavený a mrtvý městský veřejný prostor, omezuje zdejší dění a snižuje jeho atraktivitu.

Zanedbaný prostor vnitrobloku neumožňuje sociální komunikaci jeho obyvatel.

Obojí vede k vylidňování měst, zejména pak jejich center (GEHL 2002).

A.4 Charakter diplomové práce

Disertační práce má charakter teoreticko-empirický, kvantitativní i kvalitativní (jde o smíšený design).

A.5 Metody výzkumu

Při zpracování práce jsou využity metody:

+ literární

+ obecně logistické (analýza, syntéza, historický exkurz, srovnávání a jiné)

+ specifické metody empirického šetření (pozorování, dotazování, interview a další).

A.6 Města jsou pro lidi

Zvolání jsem převzal – a věřím, že ku prospěchu věci – z titulu stejnojmenné knihy dánského architekta Jana Gehla, úžasného člověka a vizionáře, celoživotně se zabývajících městským prostorem (GEHL 2012).

I město je krajina (KEVIN LYNCH 1960). Poněkud jiná, než ta venkovská.

Je symbolem společnosti a současně na tuto skutečnost výraznou odpovědí.

Není postaveno pro jedince, ale pro množství lidí různého původu, temperamentu, profese, sociálního zařazení a stáří. Přitom je výsledkem konfrontace s veřejnou sférou.

Pokrývá proto i řadu funkcí.

Do jisté míry je zde proto třeba zachovat přírodu. A k vydechnutí i volný prostor.

Tu krásu a výraz jsme povinováni mu dopřát. Jednotlivé prvky, tvořící jeho image, musí souznít. Jen tak bude totiž vhodné k životu a hodné obdivu.

Lidem zde žijícím musí poskytovat radost ze života.

Nelze proto připustit, aby trpělo nedostatkem zeleně a vody a jeho prostor byl zahlcen auty.

Každé město mělo, má a vždy bude mít jisté nedostatky.

Naprostá dokonalost by byla kuriozitou. Nicméně bychom měli mít snahu se jí přiblížit.

I tak je určeno k pohodovému a spokojenému životu lidí.

.

B - MĚSTSKÝ VEŘEJNÝ PROSTOR /OBECNĚ

B.1 Definice

Veřejný prostor (anglicky „Public Space“ či „Open Place“) je prostor z pohledu sociálního veřejně přístupný (MUŽÍK 2018).

Jde o území nezastavěné, kde se mohou setkávat a vzájemně komunikovat občané.

Dle § 34 ZÁKONA č. 128/2000 Sb O OBCÍCH jsou veřejným prostranstvím náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví tohoto prostoru.

Mohou jím být i vnitrobloky a interiéry budov.

VP podléhá trvale udržitelnému rozvoji (Sustainable Development).

Ten je definován v našem Zákoně č.17/1992 Sb a jeho §6 takto:

Je to rozvoj, který přiznává současné generaci i generacím budoucím uspokojování jejich základních potřeb, a přitom nepoškozuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů. Současně se snaží o odstranění a zmírnění negativních projevů dosavadního způsobu vývoje lidské společnosti. Založený je především na ekonomickém růstu a negativně a nezvratně se podepisuje na podobě a fungování námi osídlené planety Země.

B.2 Urbanismus

Urbanismem rozumíme uspořádání měst a prostorů, sloužících individuálním i kolektivním projevům hmotného, duchovního a citového života (MUŽÍK 2018).

Řeší územní a dispoziční celky.

Týká se jak městských aglomerací, tak venkovského osídlení.

Město by mělo být místem pro všechny – ty zde žijící, i příchozí. Musí jim garantovat vzájemnou komunikaci, zdraví a bezpečí.

Přitom pak zůstat součástí krajiny.

Svou povahou je účelové a funkční – a to ve vztahu k bydlení, práci i rekreaci (oddechu) člověka. Také k toto spojující dopravě.

Odborně zdatný a zkušený urbanista usměřňuje a usnadňuje růst a regeneraci sídel.

Musí mít vizi, která spolu s koncepcí vychází z potencionálu území. Vždy na něco navazuje a kontinuitu respektuje. Své představy konzultuje urbanista s jinými odborníky. Vždy také naslouchá a reaguje na oprávněné požadavky občanů. Je to nicméně on, kdo má poslední slovo.

B.3 Architektura

Architektura – na rozdíl od urbanismu – neřeší území a dispoziční celky, ale jednotlivé objekty. Stavby určené k zaměstnání, přenocování, obchodování, kultuře, sportu, vnitřním potřebám (např. církevním účelům), reprezentaci, vojenství a podobně (MUŽÍK 2018).

Jako vše ostatní prodělala historický vývoj i architektura.

Jak šel čas, musela reagovat na měnící se požadavky stavebníků.

„Snažím se projektovat stavbu jako odpověď na lidské pocity“, říká FRANK GEHRY (1929). Zadáni často provokovala a vybízela k fantazii. Získat významnou zakázku bylo vždy prestižní záležitostí. Proto se v dané době tvořící architekti museli na jedné straně učit od těch předešlých, současně ale přidávat i mnohé revoluční a nové. Architekt to nikdy neměl snadné. Jeho výtvar musel být realizovatelný, funkční, vzhledný. A náklady na něj co nejmenší nebo pro investora alespoň přijatelné. Vždy totiž šetřili i Ti nejbohatší.

Architekti se časem specializovali. Jedni třeba na zmíněné rodinné domy, druzí na výškové budovy.

Vedoucí ateliérů navrhovali tvar, vzhled, vnitřní dispozici. Jejich spolupracovníci projektovali do těchto staveb elektřinu, vytápění, větrání, rozvod vody, kanalizaci, plyn. A další řešili na příklad bezbariérovost, výtahy a požární bezpečnost. Vše muselo být dokonale provázáno. Dnes jde vyloženě o týmovou práci.

Své špičkové architektky měla a má také naše republika.

Z těch minulých připomeňme alespoň velikána Jana Blažeje Santiniho –Aichela a Josefa Gočára. Z těch žijících Evu Jiříčnou a Josefa Pleskota.

O výsledku práce kohokoli na čemkoli rozhoduje vždy nejslabší článek.

Na tomto místě chci připomenout alespoň dva palčivé problémy:

+ Shopping centra

Nepatří do center měst, která - zejména před Vánoci a při výprodejích - neúměrně zahlcují. Jistou část obyvatelstva přitom přitahují - nabízejí jim totiž na jediném místě vše se vším všudy: možnost nákupu, občerstvení, návštěvu kina, zabavení dětí. K tomu i bezúplatné parkování. A to vše využitelné bez ohledu na počasí.

V souvislosti s tímto vzniká nový typ „nákupní“ turistiky, kterou - jak ukazují průzkumy (KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ 2010) - preferuje až třetina těch o víkendech někam cestujících. + zahlcení některých míst turismem

Nejen Itálie, ale i Česká republika patří země patří mezi země s řadou památek: zachovaných historických souborů, hradů, zámků, klášterů, ale i pozoruhodných moderních městských center - navíc položených v půvabné, místo od místa odlišné krajině.

Vše je snadno dopravně přístupné a vzdálenosti mezi lokalitami minimální.

Některá města jsou přitom přetížena. V případě Prahy je to (při počtu obyvatel 1,3 milionu / ročním počtu návštěvníků Pražského hradu 2,5 milionu) prozatím zvládnutelné, jinde nikoli.

Na příklad v Českém Krumlově (13 tisíc obyvatel / počet návštěvníků zámku 430 tisíc).

Nechápu, proč cestovní kanceláře vozí turisty právě sem, když z pohledu památkářů do cennější Kutné Hory (21 tisíc obyvatel, počet návštěvníků kostnice v Sedlci 330 tisíc), je to z Prahy - namísto několikahodinového trmácení - pouhá hodinka cesty. Tedy neporovnatelně blíž.

B.4 Formy města

B.4.1 Bydlení

Základní potřebou každého obyvatele města - bez ohledu na věk - je bydlení.

Umožňují ho především rodinné a bytové domy.

Rodinný dům

Jeho podoba je pravděpodobně jedním z nejobtížnějších architektonických zadání.

Při malém objemu je zapotřebí vtěsnat sem toho účelně mnoho. Přesto se i zde setkáváme s nadčasovými, nesmrtelnými díly.

Vedle jiných to tvrdí sám LE CORBUSSIER (1921).

Takový domek, určený většinou jediné rodině, vyžaduje však značnou plochu (minimálně kolem 400 m²). Zvláště, pokud jde o stavbu jednopodlažní.

A to se v městech negativně promítá do jeho ceny.

Bytový dům

Je stavbou vícepodlažní a umožňuje bydlení více rodinám. Pořízení bytové jednotky je zde v porovnání s tou v rodinném domě podstatně levnější.

V centru města, kde je nedostatek místa, může mít i podobu objektu věžového.

V tom případě bývá víceúčelový – zahrnuje obchody, sklady, služby, kanceláře.

Kolektivní bydlení

Je specifickou formou bydlení, využívanou zvláště seniory.

Vyznačuje se značným počtem malých bytů, účelově doplněných službami.

B.4.2 Práce

Práce je pro člověka v produktivním věku záležitostí nezbytnou.

Přináší mu výdělek, uspokojující jeho nejrůznější potřeby.

Umožňuje chod společnosti, vytváří společné hodnoty.

Povahu může mít manuální nebo duševní.

Vyžaduje letitou průpravu, která není možná bez existujícího a funkčního školství: předškolního, základního, nástavbového (učilišť, gymnasií, průmyslových - zdravotních – veterinárních, vysokých škol).

Realizovatelná by měla být v místě bydliště, ale není to pravidlem.

Úřady a kancelářská pracoviště firem bývají v centru, práce doma (Home Office) se teprve postupně zavádí.

Průmysl a sklady bývají situovány na periferii města.

Uplatnění některých profesí v místě nebývá možné.

Tato skutečnost vyvolává nároky na hromadnou nebo individuální dopravu.

B.4.3 Rekrece

Lidské snažení vyžaduje i odpočinek. Slouží relaxaci.

M ě s t s k é p a r k y

Parkem rozumíme specificky pojednanou, mimořádným rozsahem zeleně se vyznačující, část města.

Parky jsou iluzí blízké krajiny, která sama o sobě vstupuje do města jen výjimečně.

Jsou plícemi města.

Plochy bez zeleně jsou nehostinné, vystavené úpalu a proto bez života.

Pro urbanistu by měly proto být závazným základem jeho koncepce.

Zajímavou představu o parku, kterou chci zmínit, měl pruský kníže Herman von Pückler.

Bez odborného vzdělání, ale s citem pro věc, založil v lužickém Mužakově (dnešních Bad Muskau) jeden z nejvelkorysejších anglických parků v Evropě (HENDRYCH 2005).

Respektoval přitom své – dodnes v oboru platné – zásady:

+ podoba parku vyházel z charakteru krajiny a přihlížela k místnímu klimatu

+ krásu spatřoval v jednoduchosti

+ respektoval potřebu jednoty

+ neopomínal soustřednost kompozice k vnitřku a její otevřenost k vnějšku

+ organicky propojoval zahradu s objekty, a to prodloužením architektury staveb do zahrady

+ snažil se o to, aby vše bylo různorodé a pestré

+ cesty umožňovaly vždy zajímavé výhledy.

+ uplatňoval zde lidské činnosti, vyjadřující soužití člověka s parkem

+ park nepostrádal vzdělávací a výchovnou hodnotu.

Park zahrnuje především stromy, keře, trávničky a okrasné květinové záhony.

Jeho ducha skvěle zdůrazní voda: řeka, říčka, potok, rybník či jezírko.

Pohyb lidí tady všude umožňují promyšleně založené cesty.

Parky bývají oploceny a doplněny účelovými (v 18. - 19.století módně historizujícími) stavbami.

Při svých pochůzkách městem se právě zde člověk občas rád zastaví – musí k tomu však nalézt vhodné relaxační místo..

Dospělý či senior tu pak rádí spočinou, děti zde běhají a poklidně si hrají.

Pobyt příjemňuje zeleň (KUPKA 2006) , ale i doprovodné prvky: vodní či umělecké (POPELOVÁ 2018). Důležité je vhodné umístění - zesnulý anglický sochař Henry Moore věnoval často více času vyhledání místa než práci na díle samém.

Je to park, který je přímo stvořen pro sochy..

Klasickým příkladem mohou být Hořice v Podkrkonoší se Šalounovým Krakonošem v městském parku, nekonečnou řadou soch, vzniklých při symposiích a instalovaných ve dvou enklávách: na vrchu Gotthard či při tamním Domově důchodců.

Pískovcové plastiky tu vystupují doslova z galerijního prostoru a stávají se pro procházející dech beroucím jevištěm.

Udržovaný park působí navíc esteticky.

Pro toto vše jsou parky v městě nepostradatelné.

Zejména ty, které jsou přístupné veřejnosti, a to bez ohledu na to, zda je vlastní město, instituce nebo soukromá osoba.

Patří mezi ně i botanické a zoologické zahrady.

Povahu parčíku může mít i vhodně pojednaná plocha vnitrobloku.

Zkušenost velí, aby se parky podílely na ploše města v co největší míře.

Nejzelenějším městem v ČR jsou dle průzkumu pomocí satelitu (iROZHLAS 2020)

Karlovy Vary. Je to na místě - díky svým termálním, silně mineralizovaným pramenům, patří mezi nejvýznamnější světové lázně. Podíl parkové zeleně na rozloze města tu činí neuvěřitelných 20,58%. V porovnání s tím jde v Praze o 9,33% a ve většině krajských měst pouze o 1,0 – 3,0 %. Nejhorší stav je ku podivu ve Zlíně.

Situaci může vylepřit zeď příměstská, zahrnující též okolní lesy. Tady se u krajských měst pohybuje podíl zeleně (zejména lesů) mezi 10 – 30%.

Nedávná epidemie SARS ukazuje, že člověk žije, pokud dýchá.

A jak jsem již zmínil: jeho druhými plícemi je právě zeď. Ta ovšem nemůže existovat bez vody – odtud úsloví, že voda je matkou života. (HOMÉR – i když v jiném významu).

Jedno souvisí s druhým – obě tyto složky na sebe vzájemně působí.

Zeď je nositelem řady funkcí:

Aktiva

Pokud jde o klima, pak (OTTOVA ENCYKLOPEDIJE):

+ zvyšuje vlhkost vzduchu

+ snižuje teplotu výparem

+ snižuje teplotu stínem

Mezi porosty je v létě teplota vzduchu pod stromy až o 3,5° nižší, než na volném prostranství.

+ zmírňuje nežádoucí vzdušné proudění

+ zlepšuje hydrologické poměry a zvláště pak reguluje povrchový odtok

+ zvyšuje kvalitu půdy a chrání ji před erozí.

Pokud jde o funkci zdravotní:

+ výrazně zvyšuje množství kyslíku (fotosyntéza)

+ zbavuje vzduch škodlivin (exhalace)

+ snižuje hlučnost

+ zachycuje prach.

+ chrání před úpalem.

Pokud jde o funkci rekreační:

+ příznivě působí na tělesné a s tím spojené duševní zdraví člověka.

Pokud jde o estetiku a kulturu:

+ spoluvytváří pro pobyt příznivý prostor a plochu

+ zkrášluje prostředí.

Pokud jde o ekonomiku:

+ zvyšuje atraktivitu bydlení

+ vytváří v oboru pracovní místa

Z a h r á d k a ř e n í

Vymyslel ho v Lipsku, roce 1800 německý lékař Daniel Schreber (odtud tamní název Schrebergarten).

Určeno je rodinám i seniorům. Je pro ně užitečné a přináší jim i vnitřní uspokojení.

Možnost realizace poskytuje zahrada rodinného domku, pozemek ve vnitrobloku nebo zahrádkářské kolonii.

V o d a

Voda je matkou života – bez ní nemůže život člověka, fauny a flory prostě existovat (HOMÉR – být v jiném významu).

Se ztrátou vody zanikly v minulosti celé vyspělé civilizace.

Průkazem jsou i aktuální zjištění z kosmu: z Měsíce a Marsu (ESA).

V přítomné době sledujeme problémy, spojené s nedostatkem vody, na každém kroku.

Na naší polokouli se s probíhající změnou klimatu subtropy stěhují nezadržitelně na sever.

Aktuálně se snižují úhrny srážek, léta se vyznačují přísušky (ČHMÚ). Dlouhodobé meteo modely předpovídají zhruba stejný objem, ale změny v rozložení – mělo by jít o výraznější přivaly střídané následně delšími obdobími bez srážek.

To vše pak negativně ovlivňuje zásoby podzemních i povrchových vod.

V některých oblastech (setkal jsem se s tím při svých plavbách na Aiolských ostrovech i jinde) nezbývá, než vodu dovážet či velice nákladně upravovat vodu mořskou.

+++ Význam vody. Její vliv na život populace.

Bez vody zemřeme žízni, bez ochrany proti ní třeba také zahyneme.

Tuto skutečnost jsme si výrazně uvědomili v době epidemií, které vyvrcholily v místech velkého soustředění lidí - tedy ve městech - v 19. století. Katastrofální důsledky měly tamtéž říční voda však - díky úpravám vodních toků, spojených s likvidací meandrů a napřimováním říčních koryt - opouští naše území příliš rychle na to, abychom ji stačili využít. A při povodňových průtocích páchá nemalé škody. Řešíme to budováním poldrů a přehrad (VÍTEK A KOLEKTIV 2015).

Zásoby vody na Zemi jsou obrovské, představují 1.409 milionů m³ (INTERNET).

Téměř všechna voda (97,25%) se nalézá v oceánech a mořích – jde ovšem o vodu slanou, pro člověka nepoživatelnou. Její úprava na vodu sladkou je energeticky náročná a spojena se enormními náklady.

Značné množství sladké vody je akumulováno v ledovcích (2,05%).

Podzemní vody jsou na místě třetím (0,68%). Následují vody povrchové (zejména jezerní, ale i říční – 0,01%). Pro úplnost je třeba pojmenovat i zbytek, připadající na půdní vlhkost a vodu v atmosféře.

Říční voda však - díky úpravám vodních toků, spojených s likvidací meandrů a napřimováním říčních koryt - opouští naše území příliš rychle na to, abychom ji stačili využít. A při povodňových průtocích páchá nemalé škody. Řešíme to budováním poldrů a přehrad. (VÍTEK A KOLEKTIV 2015).

+++ Rozdělení vod

Vody, které jsou předmětem naší potřeby, rozdělujeme na podzemní a povrchové. Ty první se od těch druhých odlišují čistotou, stálou teplotou a mineralizací. Pitným účelům vyhovují vody podzemní, pro ostatní postačují mechanicky a chemicky upravené vody povrchové. Zmínit musíme i vodou srážkovou, která je pro zeleň nejvhodnější.

Nejde ale jen o vodu pitnou.

Pochopitelně se rovněž setkáváme s požadavky na vodu užitkovou a provozní. S užitkovou v domácnostech, s provozní při zalévání zeleně a v průmyslu.

Pokud jde o vodu pitnou – preferujeme dodávku vody podzemní.

Klíčová pro vytváření jejích zásob je tu retence vody v zemědělské krajině.

Na mnoha místech u nás, na příklad na území Středočeského plutonu, se této však nedostává.

Proto jsme zde odkázáni na méně kvalitní, upravovanou vodu povrchovou.

Na rozdíl od vody podzemní je obnovitelná.

Vliv vody na život

Voda je pro současné obyvatele Země podmínkou:

+ jejich bytí

Člověk potřebuje pít.

Také jíst. Stravování vyžaduje široký sortiment potravin, které bez vody nevyrostou.

Myjeme s ní použité nádoby.

+ jejich zkulturnění

Lidský život není dnes bez vody myslitelný.

Lidé vyrábějí a staví.

Pečují o zeleň.

Udržují v čistotě byty, kulturní a sportovní zařízení, dopravní prostředky.

+ jejich zdraví

Voda je pro hygienu a zdraví lidstva naprosto nezbytná.

Člověk se potřebuje umýt, vykoupat. Pere též prádlo.

Pevné zdraví - jak ukázala i pandemie SARS v letech 2002 až 2003 - je v lidském životě zásadní hodnotou (WHO).

Člověk využívá pro svoji potřebu vodu sladkou. Reguluje jeho tělesnou teplotu, umožňuje trávicí procesy, vylučuje z těla škodlivé látky. Spotřebuje ji v průměru 90 litrů na osobu a den (z toho vypije cca 2 litry).

Konzumace vody je pro něj naprosto nezbytná – bez ní vydrží běžně jen 5 dní (WHO).

Potřebná voda je z hygienických důvodů dodávána veřejnými vodovody a její cena se v ČR pohybuje kolem 100 Kč/m³ (INTERNET).

Vodu však potřebují i rostliny (její úloha spočívá v rozpouštění živin, dopravě látek, je zdrojem vodíku při fotosyntéze). Těm však vyhovuje spíše voda srážková či povrchová, které nejsou tolik mineralizované a chladné.

+++ Hospodaření s vodou. Ochrana vodních zdrojů.

Voda byla nezbytností pro vznik lidských civilizací.

Největší spotřeba pitné vody (70%) byla a je ve světě v zemědělství.

Obrovská je také ve městech (KREJČÍ 2000), která byla proto zakládána na březích řek, nebo tam, kde byl k dispozici dostatečně vydatný zdroj vody podzemní.

V aridních oblastech se jímala i voda dešťová.

Potřeba pitné vody hrstkou obyvatel byla vzhledem k dnešnímu osídlení Země kdysi minimální.

Nároky na vodu užitkovou však zanedbatelné nebyly. Závisely na povaze a rozsahu reprezentace vládců (jejich paláců vč. zahrad) a místním klimatu.

Pokud se voda ztratila, civilizace musela přesídlit na vhodnější místo. Jinak zanikla.

Přítomnost je neradostná. V době kolem narození Krista žilo na Zemi pouhých 200 milionů obyvatel, dnes již 7,7 miliardy - z toho v Číně 1,5 miliardy (INTERNET).

Nároky na potřebu vodu přitom zejména s ohledem na civilizaci a průmysl propastně narostly.

Na povrchu Země je od nepaměti na řadě míst (v Africe, Asii i Austrálii) vody kritický nedostatek. S jejím nedostatkem se dnes v souvislosti se změnou klimatu setkáváme stále častěji také v Evropě.

Vodu musíme proto chránit.

Jako vodohospodář Krajského podniku Vodovodů a kanalizací v Hradci Králové jsem se v osmdesátých létech dvacátého století věnoval ochraně vodních zdrojů.

Spolu s vodohospodáři jednotlivých závodů a hydrogeology jsem připravil pro kraj návrhy ochranných pásem podzemních i povrchových vodních zdrojů.

Třeba podotknout, že v tehdejších kraji jsme měli na území 11 okresů místy k dispozici vody značné množství a v mimořádné kvalitě. Připomeňme zdroje té kojenecké v Teplicích nad Metují a Čisté u Litomyšle. V Bělovsi u Náchoda je vydatný zdroj vody minerální, která se tehdy pod názvem Ida lahvovala (KP VaK HRADEC KRÁLOVÉ 1990).

Vodou všeho druhu musíme šetřit – dvojnásob to platí o té pitné.

Možností je tu celá řada:

+ podporou vsakování srážkových vod

+ zadržením vody v půdním profilu

Vsáklou vláhu můžeme - zvláště u výsadby nové zeleně - zadržet použitím hydrogelových přípravků.

Hydrogel, coby půdní sorbent, kumuluje vodu u kořenů v době, kdy je jí dostatek, a uvolňuje ji až v případě potřeby, za sucha (TS HK 2019).

Specifické požadavky mají trávníky. Jsou okrasou, zpevňují půdu, umožňují slunění.

Na vesnici je nejlepší je spásat, ve městech sekat. Nesekáme příliš nakrátko, používáme sekačky, které trávu rozmělní. Ta pak pokryje růst té nové a zajišťuje její přihnojování.

+ racionální hospodaření s dešťovými vodami ze střech a zpevněných ploch (KREJČÍ A KOLEKTIV 2000)

+ druhově rozlišení

+ využívání dešťové vody

+ její recyklace.

Jde o opakované využití vody označované jako šedá (KREJČÍ A KOLEKTIV 2000)
+ řešení městského mikroklimatu (modrozelená infrastruktura)
+ podpora estetiky, biodiverzity s kvalitou života.

+++ Současný stav. Zpoplatnění do kanalizace vypouštěných dešťových vod.

Současnost je v tomto ohledu třeba označit jako nevyhovující, vyžadující změnu.
Pitná voda z veřejného vodovodu není k závlaze vhodná: je studená, často je nad míru zatížená minerály a za její odběr se musí drazé platit (VÍTEK 2015).
I dešťové vody ze střech, zachycené a použité ve VB, něco stojí (investičně vzhledem k potřebné akumulaci, provozně při nezbytné manipulaci.).
Ekologické hospodaření s dešťovými vodami (HDV) je v řadě ohledů přínosné.
Důležité je, že přitom nezatěžují kapacitně kanalizaci a nevyvolávají problémy při provozování čistíren odpadních vod.

Vypouštění srážkových vod do kanalizace je dnes již zpoplatněno. Týká se to ale jen institucí (např. škol) a firem. Sazba je odvozena od ceny stočného a pohybuje se kolem 50 Kč/m³.
Od poplatku jsou osvobozeny vody z ploch silničních, drážních, zoologických zahrad a domů určených k bydlení.
Občany nicméně zpoplatnění časem čeká – dle mínění politiků prozatím ale průchodné není.
U novostaveb je již využití srážkových vod ze střech a pozemků přímo na místě spadu podmínkou pro povolení stavby.

V současnosti se proto v Evropě v uvedených souvislostech zaměřujeme:

- + s ohledem na způsob využití pitné a povrchové vody, na její druhové rozlišení
- + na využívání dešťové vody

Tato voda (ze střech a zpevněných ploch) je v našich městech sváděna do kanalizace.
Není přitom problémem využít ji k závlaze rostlin, pro kterou je mimořádně vhodná.
+ na recyklaci vody (šedé vody).

Vodu z veřejného vodovodu (případně i tu dešťovou) je možno využít opakovaně: nejprve v koupelně a následně pak k splachování na WC (KREJČÍ A KOLEKTIV 2000).

V uvedeném za západní Evropou evidentně pokulháváme (CzWA 2015). Především řešení se tu začala uplatňovat již v šedesátých letech minulého století.

+++ Legislativa

Zákony, vyhlášky, normy

V tvorbě potřebné legislativy v obecném vztahu k vodě máme nejdůležitější kroky již za sebou. Potřebná legislativa k hospodaření s dešťovou vodou (HDV) však postrádá systém a koordinaci (VÍTEK 2015).

Klíčovým je zde ZÁKON č. 254/2001 Sb. O VODÁCH, který ukládá při provádění staveb, jejich změnách či úpravách užívání, zajistit jejich vsakování nebo zadržování, a také odvádění povrchových vod vzniklých dopadem atmosférických srážek na tyto stavby v souladu se stavebním zákonem. Bez splnění těchto podmínek nesmí být povolena stavba, změna stavby před jejím dokončením ani vydáno rozhodnutí o dodatečném povolení stavby nebo rozhodnutí o změně v užívání stavby.

Pro odvodnění staveb je důležitý zejména §5 tohoto zákona.

Dalším zákonným předpisem je VYHLÁŠKA č.501/2006 Sb. O OBECNÝH POŽADAVCÍCH NA VYUŽÍVÁNÍ ÚZEMÍ (ve znění Vyhlášky č.269/2009 Sb.).

Dle ní musí být stavební pozemek vždy vymezen tak, aby bylo vyřešeno vsakování nebo odvádění vod ze zastavěných nebo zpevněných ploch - pokud se ovšem neplánuje jejich jiné využití.

Přednostně při tom musí být řešeno uvedené vsakování, a není-li toto možné, pak jejich zadržování a regulované odvádění oddílnou kanalizací. Není-li pak možné ani to, pak jejich regulované vypouštění do jednotné kanalizace (VÍTEK 2015). Vsakování má však přednost.

Třeba zmínit i VYHLÁŠKU č. 268/2009 Sb. O TECHNICKÝCH POŽADAVCÍCH NA VÝSTAVBU. I zde je citováno, že stavby, z nichž odtékají srážkové vody, musí mít zajištěno jejich odvádění.

Pro úplnost nutno uvést i ZÁKON č.274/2001 Sb. O VODOVODECH A KANALIZACÍCH.

Ten ukládá vlastníku vodovodu nebo kanalizace umožnit připojení.

Stanovuje i povinnost za dešťové vody, vypouštěné do kanalizace pro veřejnou potřebu, v některých případech platit. Záleží to na typu a účelu stavby.

Prováděcím předpisem k tomuto zákonu je pak VYHLÁŠKA č.428/2001 Sb.

Z pohledu praxe jsou pak velice důležité i technické předpisy:

ČSN 75 9010 – VSAKOVACÍ ZAŘÍZENÍ SRÁŽKOVÝCH VOD (2012)

Norma se, žel, zabývá pouze vsakováním srážkové vody z jednotlivých staveb - bez kontextu s celým odvodňovacím systémem města.

Jí požadovaný orientační geologický průzkum nepostačuje - chybí tu partie, zabývající se vodami odtékajícími ze silně znečištěných povrchů (VÍTEK 2015).

TNV 75 9011 – HOSPDAŘENÍ SE SRAŽKOVÝMI VODAMI (2013)

Jde o normu, která konečně obsahuje pravidla pro koncepci jednotlivých zařízení a objektů HDV, a to i v podmínkách, kdy srážkovou vodu zasakovat na místě spadu nelze. Obsahuje klíčové návrhové parametry: navrhuje objekty - zavádí kategorii potencionálně vysoce znečištěných vod - podrobně popisuje zásady pro realizaci a předávání objektů HDV do užívání, včetně jejich kontroly a údržby.

+++ Výčet a charakteristika zařízení a objektů HDV (VÍTEK A KOLEKTIV 2015)

Podle primární funkce je možno rozdělit opatření takto:

+ nezpevněné povrchy

Jde tu o přebudování stávajících zpevněných povrchů na nezpevněné.

+ propustné zpevněné povrchy

Zde se zaměříme na snížení odtoku užitím částečně propustných zpevněných povrchů.

+ vegetační střechy

Jejich pořízení sleduje prevenci odtoku zřízením umělé vegetační plochy podporující výpar s retencí vody přímo na střeše.

+ akumulace a následné využití srážkových vod

Výstavba akumulčních prostorů má za cíl využití zadržené vody k závlaze či provozu budovy.

+ vsakování bez regulovaného odtoku

Zachováním přirozeného koloběhu se voda vrací do půdního a horninového prostředí

+ vsakování s regulovaným odtokem

Jde o kombinace předešlého s regulovaným vypouštěním.

+ retence s regulovaným odtokem

Ta zaručuje zdržení odtoku srážkové vody a transformaci jejího odtoku před svedením do vodního toku či kanalizace.

Těmto opatřením slouží mimo jiné následující objekty:

+ objekt plošného vsakování

+ vsakovací průleh s povrchovým přítokem

+ vsakovací nádrž

+ vsakovací rýha s povrchovým plošným přítokem

+ vsakovací rýha s podpovrchovým přítokem

+ vsakovací průleh / rýha s regulovaným odtokem

+ vsakovací rýha s podpovrchovým přítokem a regulovaným odtokem

+ suchá retenční dešťová nádrž (poldr)

+ retenční dešťová nádrž se zásobním prostorem.

+ umělý mokřad.

Většinou jde o zařízení nenákladná, ale o jejich provoz je nezbytné se starat.

+++ Plánování a potřebné podklady

Nový přístup k odvádění srážkových vod, vycházející z celosvětových poznatků o změnách klimatu a vlivu zastavěnosti krajiny na její vodní režim, vyžaduje promítnutí do úvah urbanisty, běžného či krajinného architekta, dopravního či stavebního inženýra. Musí najít pochopení a získat prioritu při městském plánování.

Upozorňuje na to i Národní program na zmírnění dopadu změn klimatu v ČR, vypracovaný Ministerstvem životního prostředí již v roce 2004.

V koncepčních materiálech by proto měla být formulována konkrétní pravidla a postupy pro dodržování principů HDV tak, aby proces výstavby na území města neovlivňoval negativně jeho budoucí rozvoj. Ten musí být udržitelný a opírá se o harmonizaci přístupu k legislativě, koordinaci zásad HDV, dodržování a vymáhání s tím souvisejících pravidel i aktivní přístup při prosazování vodohospodářské koncepce. Což se týká jak rozvojových území, tak stávající zástavby.

Hospodaření s dešťovou vodou musí být promítnuto do územního plánování. Význam tohoto je naprosto klíčový.

Podkladem mohou být pro česká města postupně zpracovávané STUDIE ODTOKOVÝCH POMĚRŮ, informující o vlastnostech půdního a horninového prostředí z pohledu vsakování srážkových vod, detailně posuzující rozvojové záměry a navrhující konkrétní řešení pro odvodňované území.

Jde o komplexní proces, v kterém je třeba zmíněné dodržovat a koordinovat. Za tím účelem se jeví jako potřebné zřízení funkce správce vodohospodářské koncepce města. Jeho funkce je svým významem porovnatelná s funkcí hlavního architekta (VÍTEK A KOLEKTIV 2015).

Jiné:

Toto je zastoupeno na příklad zvýšením biodiversity (zeleň poskytuje útulek fauně).

Zeleň je dnes ohrožena:

- + klimatickými změnami
- + znečištěným prostředím
- + nevhodnou urbanizací
- + lidským počínáním: neúměrnou zástavbou, skládkami, fyzickým poškozováním
- + nemocemi rostlin
- + napadáním škůdci (kůrovec, klíněnka).

Pasiva

Ta jsou vcelku zanedbatelná.

Okrajově může zeleň:

+ znečišťovat okolí (jde o zanášení okolního prostranství a dešťových žlabů budov spadlým listím či jehličím)

+ zvyšovat tím nároky na údržbu

Toto spočívá v odklizení spadlého listí.

+ stínit okna staveb

+ přivodit úraz člověka, škodu na stavbách či autech při vyvrácení stromu či ulomení větve

+ obtěžovat alergiky pylem (nejde jen o některé druhy stromů, jako je bříza, olše či líska, ale i některé keře a traviny)

+ omezit rozhledové úhly.

Jsou to nevhodně umístěné stromy či keře, které zabraňují řidičům ve výhledu.

Plochy, které zeleň postrádají, jsou bezútešné a nehostinné, bez života. V létě pak vystavené úpalu.

Máme to štěstí, že žijeme severně od obratníku Raka, na padesáté rovnoběžce. Prozatím se tu těšíme z trávníků, stromů, keřů, ale i z vodního světa. Prožíváme zde všechna čtyři roční období: jaro, léto, podzim i zimu.

Moderní dobou jsme ještě natolik neotupěli, abychom to nedokázali vnímat.

Park je nerozlučnou součástí všedního života.

Význam zmíněného potvrzují výsledky podnětného průzkumu pohybu občana po městě (MM HK 2010).

Změna klimatu, spojená s globálním oteplováním a přísušky sebou přináší pochopitelně problémy.

Musíme zohlednit požadavky na změnu druhů: přestáváme vysazovat smrky a břízu, namísto nich vysazujeme habr, javor a jерlín – prosperuje i kdysi tak vzácná katalpa (TS HK 2019).

A jak novou výsadbu zajistit?

+ legislativně

Řešení by měli navrhnout a odsouhlasit zákonodárci. Pro ty je ale důležitější – jak vidíme - zajistit si zvolení v příštím období.

Poučné je nahlédnutí do minulosti (HENDRYCH 2005).

Pruský král Fridrich II. nařídil v roce 1752 striktně obcím i sedlákům výsadbu alejí a sadů.

Plnění jeho nařízení zajišťoval za tím účelem zřízený aparát. Neukáznění se dočkali postihu.

Osvícený rakouský císař Josef II. zas podmínil každý sňatek tím, že novomanželé museli vysadit dva stromy.

+ v rámci obce

Tady je potřebné přiznat zeleni prioritu a na výsadbu vyčlenit potřebné finanční prostředky.

+ tam, kde jde o privátní majetek

Nezbývá, než přesvědčit vlastníky, aby do zeleně investovali.

V poslední době můžeme sledovat v daných souvislostech zajímavé aktivity:

+ Asociace pro vodu ČR zpracovala pro Ministerstvo životního prostředí v září 2019 STUDII HOSPODAŘENÍ S DEŠŤOVÝMI VODAMI, kde je zpracována i problematika zeleně.

Jde o obširný materiál, který vychází z Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu (schválen usnesením vlády 16.1.2017) a je implementačním dokumentem strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015).

S p o r t o v i š t ě

Sportoviště nejrůznější povahy jsou znakem doby.

Setkáváme se s nimi již v antice. Současnost si bez nich nedokážeme představit: jsou veřejností žádána a převelice rozšířena.

Slouží amatérům i profesionálům - školám, spolkům i jednotlivcům.

Lze je rozdělit:

+ co do umístění na vnitřní (tělocvičny, sportovní haly, bazény) a venkovní (sportovní areály, hřiště, koupaliště)

+ jejich účel je přepestrý - slouží fotbalu, hokeji plavání a celé plejádě dalších sportů.

Některá jsou víceúčelová.

H ř i š t ě

Nejjednodušším hřištěm, oblíbeným dětmi, je jim vyhrazený plácek. Významné zde je, že tu děti mohou popustit své fantazii.

Pokud jde o hřiště pro děti vybavená, pak by jejich prvky měly napodobit přírodu (prolézání, šplh a podobně). Oblíbené jsou tu lanové parky.

Vyumělkované atrakce děti nepřitahují a pokud ano, tak je v krátku omrzí.

Sportovní stadiony slouží především výkonnostnímu sportu. Bývají většinou zaměřeny účelově na jediný sport.

Vytíženost zajišťuje nabídka jiného sortimentu (koncerty, rozmanité soutěže a tak).

T ě l o c v i č n y a s p o r t o v n í h a l y

Tělocvičny

Budujeme je především při školách, kde jsou perfektně vytiženy: v době vyučování slouží škole, poté spolkům.

Sportovní haly mají podobné poslání jako stadiony.

Obojí slouží celoročně.

K o u p a l i š t ě

Koupání v přírodě je sezónní záležitostí. Obliba koupání v přírodě (řeka, jezero) nicméně klesá.

Jisté bezpečí (dozor plavčíka) a jednoduché občerstvení zde skýtá zpoplatněná pláž. Venkovní areály (zachovala se jich u nás z dob první republiky hrstka) mají nicméně svůj neopakovatelný půvab.

Koupání v bazénu

Areály pod širým nebem slouží rovněž jen sezónně. Lidi lákají atrakcemi (skluzavkami atd) a celkovým komfortem (šatna, občerstvení, další služby).

Ty zastřešené mají vyhřívanou vodu a poskytují celoročně dokonalý komfort.

D o m á c í z v í ř e c t v o

Pokud jde o domácí zvířectvo, setkáváme se ve městě v terénu prakticky jen se psy.

Chov psů je v České republice předmětem zájmu každé druhé domácnosti.

Tak to uvádějí vcelku shodně odborné časopisy, jako KYNOLOGICKÝ MAGAZIN, SVĚT PSŮ, PES PŘÍTEL ČLOVĚKA a další.

Z jejich obsahu víme, že zde chováme přes dva miliony vlčáků, fousků, chrtů, pitbulů, stájových pinčů a dalších - Dobrý voják Švejk by z této skutečnosti měl nefalšovanou radost.

S tím spojená podnikatelské odvětví - zastoupené veterináři, producenty krmiv a různých propriet, majiteli psích útulen a hotelů - prosperuje nebývale skvěle. Příjmy z něj jsou u nás po drogách a zbraních třetí nejvyšší (ČSÚ).

Jme také významnými producenty přírůstků. Množíren je tu habaděj a jejich praktiky často velice podivné.

Pořádek do toho vnáší novela VETRINÁŘÍHO ZÁKONA č. 166 / 1999 Sb, ukládající mimo jiné od 1.1.2020 pod hrozbou sankce čipování. V roce 2022 bude zkompletován i registr psů.

Pejskové přitom sami o sobě nejsou ve městech problémem, z pohledu jejich vlastníků a péče o ně ano.

Jde především o trvalý pobyt psů v bytech a jejich venčení. Také o jejich volné pobíhání, spojené s případným konfliktem. Vyústí totiž někdy ve střet mezi psem a člověkem, psy navzájem, psem a jiným zvířetem, psem a dopravním prostředkem.

Ty nejzávažnější pak končí poraněním a někdy dokonce smrtí občana či zvířete.

Venčení psů má své regule. V parcích jsou instalovány koše na psí exkrementy, doplněné sáčky a plastovými rukavicemi na jedno použití. Umožňují úklid a jejich užití je věcí pánička či paničky, kterým se ale do toho mnohdy nechce. Rekreace na městském trávníku je pak pro obyvatele zhora nemožná.

Místní poplatky za psa jsou přitom velmi nízké (pohybují se kolem 1.000 Kč/rok) a stejně tak pokuty (kolem 100 Kč, výjimečně 1.000 Kč).

Český národní zvyk pořídit si psa, vynucuje následně povinnost něco pro jejich pobyt ve městě vykonat.

Vhodným počinem jsou bezesporu psí parky.

Impuls dalo USA, kde byl první park zřízen již v roce 1979 (INTERNET).

Hodně jich bylo v poslední době pořízeno i v Jihoafrické republice a jejím Kapském městě.

V České republice zřídil první takové zařízení pražský magistrát v letech 2010-11, konkrétně na Proseku. Příklad probudil některá další města: Mladou Boleslav, Příbram, Pardubice.

Zkušeností z jejich provozování je zatím pomálu.

Parky jsou spravovány městy. Umožňují psům pohyb bez vodítka, skotačení, socializaci, cvičení (pozor – nejde o cvičiště, která se nalézají jinde a slouží členům je zřizujících spolků).

Jak takový park vyhlíží?

Měl by mít dvě části: jednu pro malá, druhou pro velká plemena. Samozřejmě oplocené.

Měly by tu být instalovány vhodné hrací prvky, korýtka s vodou, pytlíky – rukavice – koše na exkrementy – případně i automaty na pamlsky. Pro osoby psy tady venčící pak lavičky.

Existují již i psí hřbitovy a krematoria.

B.4.4 Doprava

Náměstí, ulice, nábřeží jsou využívány k přesunům pěších, cyklistů, aut a jiných dopravních prostředků.

Řešení automobilové dopravy je od poloviny dvacátého století ve městech - zvláště pak v jejich centrech - klíčovou záležitostí. Vyvolala to rozšíření automobilu spojené s pohodlím Občanů. Provázeno je přiznáním priority autům.

To sebou přináší vizuální dopady, znečištění ovzduší, hluk a vibrace, bariérový efekt (nedostatek volných prostorů a život lidí mezi auty), dopravní nehody. Promítá se to samozřejmě do hospodářské a finanční sféry. V Evropě to přitom postihuje v městech žijících 80% obyvatel (KOLEKTIV - RECLAIMING CITY STREETS FOR PEOPLE - 2004).

Člověk je přitom od přírody chodec.

Být na cestě za prací, nákupem, kulturou, sportem je jeho údělem.

Jeho pochůzka může mít ale i charakter oddechový, přinášející potěšení.

Ne vždy se ale dnes městem pohybujeme pěšmo.

Tam kde je příhodný, rovinatý terén, využijeme s potěšením bicykl.

Pro usnadnění pohybu na něm proto zřizujeme cyklostezky.

Pohyb na nich by měl ovšem být - tak jak se s tím setkáváme v Holandsku – plynulý.

To ovšem vyžaduje jejich kompletní a promyšlenou síť.

Vyplatí se to, protože je to též zárukou bezpečnosti pohybu pěších a cyklistů a minimální obtěžování populace motorizovanou dopravou.

Co do podoby mohou být cyklostezky samostatné, řešené společně s chodníky pro pěší, nebo umístěné ve vozovce, při její krajnici.

V západní Evropě toto doplňují dokonce zákazem vjezdu starších vozidel a těch se vznětovými motory do městského centra.

Vedle již zmíněných náměstí, tříd, ulic je tudíž město protkáno trasami železnice, autobusových – trolejbusových – tramvajových linek, případně i metra.

Některá zahraniční města (Benátky, Štrasburk, Petrohrad) oplývají i vodními kanály, intenzivně a výhodně využívanými k přepravě osob i transportu zboží.

Na dopravních trasách vznikají všude klíčové uzly: křižovatky, přestupní místa MHD, nádraží, autobusové terminály a přístaviště. Vedle jiného přispívají orientaci člověka při jeho cestě městem.

Dle celostátní statistiky (ČSÚ k 31.1.2019) je u nás evidováno 8,1 milionu aut.

Většinou jde o vozy osobní, také však nákladní a účelové (autobusy, hasičská a vojenská vozidla a podobně).

Auta jsou pro nás droga a jsme na nich, žel, závislí.

Užíváme je takřka denně a každé z nich potřebuje někde zaparkovat.

Jsme pohodlní a tak přitom chceme odstavit auto co nejbliž místu, kde máme co do činění.

Parkuje se na frekventovaných ulicích - ať to stojí, co stojí. Ačkoli víme, že jistou regulaci zajistí progresivní parkovné, setkáváme se stále s tlaky na to, aby to bylo zadarmo.

Auta přesto zabírají ve městech obrovské plochy. Nelze pominout ani nároky v menších obcích a někdy i v území mimo ně.

Zda celkovou plochu, určenou v naší republice k parkování, někdo bilancoval, nevím. Setkal jsem se jen s názorem, že u nás na jedno auto připadají tři až čtyři parkovací místa. Rozboru této problematiky jsem se nedopátral ani na Internetu. Výsledné zjištění by bylo nepochybně úděsné.

Neuvědomujeme si to, ale potřeba parkovacích míst je tedy v porovnání s počtem aut násobná.

Pokud jde o místa, užívaná takřka denně, jde o:

- + garáž nebo parkovací místo v místě bydliště
- + garáž nebo parkovací místo v místě práce.

Pokud jde o místa, užívaná občas, jde o:

- + parkovací místa u úřadů, nákupních středisek, nemocnic, zdravotních středisek, hřbitovů, restaurací-hotelů-kaváren, kulturních stánků (divadel, koncertních sálů, kin), sportovišť, nádraží či autobusových terminálů a letišť
- + parkovací plochy u skladů (běžných či přístavních)
- + v místech rekreace (na horách, u přehrad či koupaliště a podobně)
- + odstavné plochy při dálnicích a silnicích vyšších tříd, také pak při celnicích
- + plochy okupované prodejny a opravny aut
- + plochy zabrané čerpacími stanicemi PHM.

Samo parkovací místo pro osobní automobil zabírá při kolmém stání plochu 12,5 m², při šikmém stání větší. Minimální podlahová plocha pro osobní automobil v garáži.

činí 15,25 m². Nákladní auto nebo autobus mají ovšem nárok podstatně větší.

K tomuto je ale zapotřebí přičíst plochu zabranou vjezdem, výjezdem či zajišťující manipulaci s vozem v rámci parkoviště. Platí tu ČSN 736056 ODSTAVNÉ A GARÁŽOVACÍ PLOCHY a ČSN 736058 GARÁŽE.

Náklady na pořízení parkovacího místa se pohybují kolem (REALITY CZ):

- + u parkovacího místa na terénu 100 tisíc Kč
- + u řadové garáže 200 tisíc Kč
- + u samostatné garáže 250 tisíc Kč
- + v nadzemním parkovacím domě 350 tisíc Kč.
- + v podzemním parkovacím domě 1,000.000 Kč i více.

Uvedené ceny jsou cenami za vlastní stavbu, a je třeba k nim přičíst v tom kterém městě a místě rozdílnou cenu pozemku.

Pokud jde o centra měst, pak: o nezbytnosti umožnění přístupu vozidel záchranného systému, tělesně postižených a zásobování sem nemůže být pochyb. Pokud jde o vozidla ostatní, nutná je regulace.

Parkování by tu mělo být zajištěno v parkovacích domech.

Případný počet parkovacích míst na povrchu by měl být výrazně omezen.

Shopping centra, kam přijíždí nejvíce aut, patří na periferii.

Situaci je nutno řešit!, což vyžaduje v první řadě pochopení vlády, krajských a místních zastupitelstev.

Zásady, které by tyto orgány měly v oblasti autodopravy při plánování respektovat, jsou následující:

- + v souvislosti s potřebou dálkové dopravy je potřebné vytvářet obchvaty měst
- + prioritu - zejména ve vnitřním městě - musí mít pohyb chodců a cyklistů
- + v nejexponovanějších místech se uchylujeme k zřízení pěší zóny, s omezeným přístupem a časově limitovaným zastavením pro nakládku či vykládku zboží.
- + z center měst a nábřeží by měly být vymístěny autostrády

Pokud jde o parkování

- + potřebné je zřízení zachytných parkovišť na okrajích měst

Právě sem je vhodné umístit i informační středisko.

- + nutno je vyloučit nebo výrazně omezit parkování na náměstích a v ulicích center

- + nezbytný je parking na klíčových místech (u nemocnic, vysokých škol, sportovišť)

Pro parking by měly být přitom využívány méněhodnotné plochy, nevhodné k smysluplnějšímu využití (brownfield a podobně).

- + v nejexponovanějších místech se uchylujeme k zřízení pěší zóny, s omezeným přístupem a časově limitovaným zastavením pro nakládku či vykládku zboží.

- + celý systém musí být bezpečný.

- + vždy je zapotřebí mít na zřeteli ekonomickou stránku věci

- + nezbytná je na toto zaměřená legislativa.

Odstrašujícím případem je zmenšení prostor vyhrazeným pěším ve prospěch aut na pařížských Champs Elysées, kterým se ještě nedávno inspirovali i někde u nás.

B.5 Městská technická a modrozelená infrastruktura

Technická infrastruktura

Bez technické infrastruktury nemůže město existovat.
Kdysi ji tvořily vodovod, kanalizace a cesty.

Pokud jde o vodovod, pak od zdroje (studny, jezera) putovala voda mnohdy do města desítky kilometrů. Vedena bývala otevřenými žlaby, překonávajícími údolí akvadukty. Končila v podzemních nebo nadzemních nádržích, odkud byla potrubím dopravována k odběrným místům, nejčastěji kašnám. Zdrojem mohla být i na místě zachycené dešťová voda. Kanalizace (pozůstatky v Pompejích) bývala spíše povrchová. Cesty umožňovaly spojení se světem i přesuny vojsk.

Při svých cestách jsem obdivoval:

- + Pont du Gard - třípatrový akvadukt ve franc. Provincii, postavený Římany v roce 19 př. Kr.
- + Cloaca Maxima – římskou kanalizaci, pořízenou kolem roku 600 před našim letopočtem
- + Via Appia – matku cest, umožňující spojení Říma se světem (založena 312př. Kr.)
- cisternu Yerabatan Saray (objem 100 tisíc m³) v byzantské Constantinopoli (kol 600 po Kr.)

Postupně pak k těm zmíněným sítím přibyla plejáda dalších (OTTOVA ENCYKLOPEDIE):

+ rozvod elektřiny

Elektřina vytlačila páru v průběhu 19. století.

Zdrojem jsou dnes elektrárny tepelné či jaderné, z alternativních pak vodní, solární a větrné. Jejich prvním průkopníkem byl u nás vynálezce František Křižík, který v roce 1887 otevřel v Jindřichově Hradci elektrárnu a elektřiny ihned využil k napájení městského osvětlení.

+ rozvod plynu

19. století sebou přineslo i svítiplyn. U nás se jím začalo svítit v Praze-Karlíně v roce 1847.

Za protektorátu byl nahrazován dřevoplynem.

Posléze ho vystřídal plyn zemní. Jeho první užití u nás je datováno rokem 1967.

+ rozvod tepla

Kotelny a teplárny vznikly koncem 19. století v USA.

První vlaštovkou se v tomto ohledu u nás staly teplárny v Praze (rok 1929) a Brně (rok 1930).

K explozi kotelen pak došlo po druhé světové válce, zejména v období socialismu.

+ telefon

Telefon spatřil světlo světa v USA. Vynález je připisován Italu Meucci, o zdokonalení, a po roce 1875 i jeho rozšíření se v Americe postaral pan Graham Bell.

První telefonní ústředny u nás vznikly ještě za Rakousko-Uherska, a to v Praze a Mělníku. Stalo se tak v létech 1893-4.

Mobilům nebyl zprvu přikládán větší význam, ale prognostici se zmýlili. Po roce 1992 došlo k jejich explozi také u nás. Přenos je bezdrátový, ale translační věže jsou ostudou krajiny. Byla to zřejmě konkurence, která zabránila vzájemné dohodě o společném umístění anténních systémů.

+ Internet

I ten k nám prorazil po roce 1992. Šíří se různým způsobem, zejména kabelově (také pak s využitím telefonu).

Vše popsané se nárokuje prostor také v centru města.

Zmíněné rozvodné sítě musí být smysluplně uloženy.

Řeší to příslušné normy:

- + starší ČSN 736005 PROSTOROVÉ USPOŘÁDÁNÍ SÍTÍ TECHNICKEHO VYBAVENÍ
- + novější ČSN 737505 KOLEKTORY A OSTATNÍ SDRUŽENÉ TRASY VEDENÍ I.T. SÍTÍ.

A nebylo to, ani není, bez problémů.

Omezuje nás to v realizaci dalších záměrů. V trase sítí nemůžeme třeba vysazovat stromy či keře. A mnohé ulice tak zůstávají bez zeleně.

Modrozelená infrastruktura

Modrozelenou infrastrukturu (Blue – Green Infrastructure) tvoří o soubor prvků, budovaných v harmonii s přírodou. Sleduje nezbytnost udržení vody v krajině i ve městech. Vhodným způsobem propojuje ve městech vodu – zeleň - klima v zájmu napodobení přirozeného a harmonického stavu v přírodě.

Zahrnuje i vodní prvky zajišťující zachycování dešťové vody a jejího smysluplného využití na místě spadu.

Váže se na zeleň (floru), zvyšuje biodiverzitu, kvalitu půdy a stav podzemních vod. Způsobů, jak na to jít, je celá řada – stejně jako oblastí, kde je využít.

Proces spadá pod urbánní ekologii.

Zahrnuje opatření pro zachování poměru mezi vodami, které zasáknou, odtečou, odpaří se, a to na místě jejich spadu.

Pokrokové hospodaření s dešťovou vodou ve spojení se zelenými prvky (flórou):

- + příznivě ovlivňuje stav podzemních vod
- + zvyšuje biodiverzitu
- + zlepšuje kvalitu půdy
- + omezuje znečištění ovzduší a tím zlepšuje jeho kvalitu
- + snižuje erozi
- + mírní mikroklima, omezuje přehřívání
- + zmírňuje riziko povodní
- + šetří energie.

Typická technická opatření:

zelené střechy – zelené stěny – výsaz stromořadí – zatravněvací tvárnice – průlehy.

Zajímavým řešením mohou být i povodňové ulice.

Slouží k odvádění vody z přívalových dešťů.

Možnosti:

- + bez zeleně

Jde o V-profil se zvýšenými obrubníky (možnost kombinace s kanalizací).

- + se zelení

Voda je sbírána pod zelenými pásy a odsud odváděna. Při okrajích ulice existuje bezpečná zóna pro chodce, cyklisté využívají střed

Příkladem pro druhé mohou být nedávné a současné pilotní projekty

A) Solar City Linz

Zde se řešilo nové bydlení pro 25 tisíc lidí (5-6 tisíc bytů)

Stanoveny byly tyto zásady: respektování původní bilance vody v území, dodržení jakosti a množství podzemní vody, zachování přírodních mokřadů, využití retenčních příkopů a zatravněných průlehů. Ty jsou bez keřů a stromů - jinak by byly ohroženy prorůstajícími kořeny.

Zhruba třetina budov má zelené střechy.

Voda ze střech jde do průlehů.

Parkovací plochy vhodně využívají zatravněvacích tvárnic s propustným podkladem.

V případě přívalů zde přepadá voda do šachet, odkud jde drenážním potrubím do vsakovací nádrže s přepadem do potoka.

Existuje zde i dětské vodní hřiště.

B) Kodaň –Osterbro, Orestad

Místa se vyznačují vysokým podílem zpevněných ploch.

Vsakování není pro jílovitou půdu a vysokou hladinu podzemní vody možné.

Plán zohledňuje adaptaci na změnu klimatu. Realizovaná podoba přívalových bulvárů a ulic zvládá i vydatné deště.

Provedeny byly potřebné úpravy ulic i náměstí (přespádování, odvod vody do přístavu).

V Orestadu vniklo i jezero.

C) Hamburg

Vytvořen byl projekt a strukturální plán RISA.

Zavedeny byly platby za odvádění srážkových vod do kanalizace.

Uplatňuje se strategie zelených střech (omezení tepelných ostrovů) – je od.2020 povinná.

Náklady jsou při plánované životnosti čtyřiceti let stejné jako u střech komerčních.

Srážkových vody ze střech a přívalů jsou staženy do plochy Ohlendorffova parku. Tamní zeleni krátkodobé zatopení nevadí. Podél průlehů se setkáváme s vodními herními prvky.

D) Hradec Králové

Koncepci řešení srážkových vod v urbanizovaném povodí řek Labe a Orlice v souladu s principy udržitelného rozvoje řeší jako první u nás Studie odtokových poměrů (SOP HK) z let 2009 -11.

Komplexně posoudila současný stav nakládání s dešťovými vodami, a to včetně rizika záplav.

Vyhodnotila potenciál stávající zástavby z hlediska přiblížení se přirozeným podmínkám.

Navrhla optimální varianty řešení.

Zeleň v uličním profilu

Vzrostlé stromy jsou ohrožovány nedostatkem vody a omezenou výměnou vzduchu u kořenů
Kořeny samotné přitom mohou narušit inženýrsko-technické sítě.

Řešení:

Výsadba vhodného sortimentu stromů případně umělých biotopů.

Využívá se strukturální substrát (eliminuje zasolení). Jde o směsici kameniva + biouhlu + kompostu.

K závlaze poslouží dešťová voda z okolí (nutné bývají úpravy

Podnětné projekty

1) Singapur –park Bishan

Napřímené koryto řeky Kallang bylo proměněno v meandrující řeku. V okolí bylo vytvořeno záplavové území.

2) Rotterdam – náměstí Benthemplein

Založena byla vodní náměstí. Pokud neprší, existuje na nich běžný provoz, za deště se jejich část naplní mělce vodou. Ta se dá případně využít k vodním hrátkám, v zimě k bruslení.

3) Brno - univerzitní kampus Bohunice, Aquapark Kohoutovice, areál Mac Donald

Plochy mají výměru 35 ha. Srážkové vody z nepropustných ploch (střech pavilonů, plochy mezi nimi a přilehlých parkovišť) jsou sváděny do vsakovacích průlehů s retenčními rýhami. Odtud směřují přes regulátor odtoku do kanalizace.

Nutné bylo přespádování. Srážkové vody ze střech jsou zaústěny do rýh přímo.

L i s t y z m ě ň

LIST ZMĚNY T 15 – stromy

(technické předpisy a data)

PRIOROTA ***

Problém:

Nedostatečná znalost a dostupnost vhodného sortimentu stromů pro urbanizovaná území v podmínkách změny klimatu.

Efektivní opatření musí zohlednit principy modrozelené infrastruktury.

Je třeba specifikovat vhodný sortiment stromů a provést analýzu.

S p e c i f i k a c e s o r t i m e n t u

Obsahuje:

+ zhodnocení současného stavu

+ návrh perspektivních taxonů se zvýšenou resistencí vůči změnám (v rámci běžně užívaného sortimentu, mimo něj)

+ posuzuje vlastnosti kořenového systému na stanovišti (podmínky minimalizace střetu s inženýrsko-technickými sítěmi, interakci s prvky modrozelené infrastruktury)

+ strategii rozmnožování a zavádění nových taxonů

+ specifikuje stromořadí.

S p e c i f i k a c e t e c h n o l o g i í

Zahrnuje:

+ analýzu současných technologií výsadby a definování jejich limitů

+ porovnání se zahraničím

+ vliv prokořenitelného prostoru na vitalitu stromů

+ revizi způsobu výpočtu.

V ý s t u p

Metodika pro investory - urbanisty, architekty) – dodavatele.

Měla by obsahovat:

- + vhodný sortiment
- + spektrum technologií výsadby při rekonstrukci uličního profilu
- + technologii výsadby zvyšující funkční přínos stromů (při minimalizaci zásahů do okolí).

LIST ZMĚNY T 16 – trávniky

PRIORITA **

Problém:

Údržba travnatých ploch pro jejich multifunkční využití

Trávniky mohou být díky svým výměrám významným přínosem při adaptaci na změnu klimatu. Jejich multifunkční využití musí být v souladu s racionálním hospodařením s dešťovými vodami (podporou výparu, vsakováním a retencí vody).

Je třeba provést:

- +analýzu významu trávníků pro podporu přirozeného vodního režimu a zlepšení mikroklimatu v urbanizovaných územích
- +identifikaci příčin snižování jejich funkčnosti.

V ý s t u p

Metodika, zahrnující:

- + pravidla pro modelaci terénu za účelem přivedení srážkových vod z okolí
- + definici správné údržby travnatých ploch, s důrazem položeným na jejich funkčnost a odolnost (aerifikaci, počet sečí, obsah humusu atd).

A k t i v i t y

+ADOPCE ZELENĚ BRNO

Projekt dvou městských části dotčeného města je určen občanům či spolkům.

Umožňuje podporu:

- + finanční

Občané na jeho základě přispívají jednorázovou nebo každoročně se opakující částkou na výsaz nových stromů a péči o ně, a to v obecné nebo konkrétní poloze. Peníz je zasílán na městem zřízené zvláštní konto.

- + pečovatelskou

Občané převezmou patronát nad předzahrádkami, travnatými pruhy mezi chodníky a vozovkou, truhlíky s květinami.

+Spolek ZALEJME CZ Brno

Projekt oslovuje občany, aby zalévali nově vysazenou veřejnou zeleň. Užívat by k tomu měli vodu dešťovou a odpadní.

Má to svá úskalí:

Pokud jde o vodu dešťovou, musí dobrovolník zajistit v prvé řadě její jímání. Ne každá odpadová voda je k zálivce vhodná a její odběr v domácnosti případně problematický.

Nelze přitom vyloučit, že lidé budou k zálivce užívat též vodu pitnou.

S amatérsky určeným množstvím a načasováním zálivky se strom vcelku sám vypořádá.

+NADACE PARTNERSTVÍ PLZEŇ

Projekt je určen obcím, školám a spolkům.

Vázán je na dodržení jistých podmínek (závazek vysazení stromu a péče o něj po dobu pěti let, povinná volba druhu stromu na našem území původního).

U spolků není přitom zaručena odbornost potřebná při výběru druhu a místa, výsadbě a péči.

B.6 Skladebné a výškové uspořádání

N á m ě s t í

Místo je silnější než člověk (ROSSI 2005).

Vyřčené platí o celém městském prostoru – středobodem jsou však rozhodně náměstí.

Ta byla místem setkávání v městě žijících občanů odedávna. Vzorem mohla být řecká agora. My senioři si připomínáme, jak jsme ještě za první republiky jako malá děcka každou neděli s rodiči povinně na náměstí korzovali. A později, už jako teenageři, sem sami dobrovolně s kamarády vyráželi „na trafouš“ K tomu svému náměstí jsme si pak časem vytvořili intimní vztah.

Každá náměstí je svým způsobem jedinečné. Jiné je dnes, jiným bude zítra, za rok, po létech. Život na něm prožívá proměny i během roku: s květy na jaře, sluncem v létě, nádherně zbaveným, padajícím listím na podzim, třpytícím se sněhem o Vánocích (KRATOCHVÍL 2015).

Obklopují ho stavby, které mu dodávají tvář – zvláště ty sloužící reprezentaci.

Zda jeho plocha kypí životem nebo je opuštěná, záleží na lidech. Ty by měl daný prostor přitahovat.

Na využití náměstí panují rozličné názory: kolektivní i individuální, logicky vyplývající ze zájmů jedněch a požadavků druhých. Jiné jsou totiž představy místních, jiné turistů Vyhovět všem v plné míře není reálné - v žádném případě by ale tyto prostory neměly postrádat to nejzákladnější.

Problémy zde odjakživa vytvářely špína, kouř, zápach, nefunkčnost, zahlcení a chaos.

Náměstí reprezentují město.

Jako taková by měla být krásná, prosluněná a současně díky stromům i oplývající stínem.

Umístěná v rovině či mírném svahu (extrémně svažitém náměstím se u nás pyšní Vimperk). Rovněž přiměřeně velká. Svůj význam tu má vodní prvek – kdysi šlo o historické kašny, dnes o fontány a pítka.

Patří sem i umělecké artefakty.

Popsané prvky vytvářejí jeho image. Žádoucí je jejich vzájemné propojení – mohou se totiž vzájemně posilovat, ale i rušit.

V historických částech měst se setkáváme s náměstími reprezentativními, ale i s půvabnými náměstíčky, kterým říkáme plácky. Z pohledu komunikačního jsou náměstí i plácky vždy zajímavým uzlem. Soustřeďuje se tu totiž pohyb chodců i cyklistů.

Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno, auta tu nevíáme. Zvláště ta parkující.

Průjezd aut by měl být zásadně omezen a zásobování organizováno v ranních hodinách.

Ulice

Do náměstí ústí ulice. Pokud jde o jejich uspořádání, vžitě je zaústění v rozích.

Městská uliční síť může být nepravidelná nebo uspořádaná geometricky, na příklad šachovnicovitě nebo radiálně.

Co do šířky rozeznáváme třídy, ulice, uličky.

Komunikačním propojením mohou být i pasáže.

Důležitá vždy je:

+ snadná orientace

Určení polohy objektu umožňují dominanty - jako návrší, věže, rozcestí či významné budovy, Důležité jsou přehledně umístěné směrovky, názvy ulic a čísla nemovitostí.

+ komunikační prostupnost

Překážkou tu bývá zahlcení, zejména při velkých pořádaných sportovních a kulturních akcích. Doprovázené jsou, žel, potyčkami a situací vynucenými policejními manévry.

Přes význam, který ulice bezesporu mají, je v ideální podobě nikde nenajdeme.

Vedle celkové tváře, dané uspořádáním, vybavením a údržbou, život je zde někdy negativně ovlivněn cizími vlivy: etnickými menšinami (jako v Ústí nad Labem), bezdomovci (v Praze), narkomany.

Nábřeží

Tekoucí nebo i stojatá voda je pro město vždy významnou výzvou. Nevyužít ji by bylo hříchem.

Specifikem měst, kterými protéká řeka, říčka či potok, nebo se tu nachází vodní nádrž či rybník, jsou jejich nábřeží (KRATOCHVÍL 2015).

Ta přímo vyzývají k zřízení promenádních cest, instalaci plovoucích lázní a pláží, umístění přístavišť a půjčoven lodiček či jiných vodáckých propriet.

Skoro vždy je lemuje zeleň, doplněná lavičkami. Lidi je milují: pohled na vodu uklidňuje a umožňuje meditaci.

Oči přitahuje vždy soutok, jehož výjimečnost nejvhodněji dotvoří park.

Úžasnou kulisu – jakou známe z Prahy i odjinud - mohou někdy vytvořit i přilehlé stavby. Nešvarem, vyskytujícím se podél toků, vyprovokovaným nárůstem motorizmu v minulém století, je trasování autostrád. Ty totiž jakékoli záměry využití rekreačního potenciálu nábřeží negují. Je proto třeba je odtud vyloučit a nahradit promenádou.

Setkáváme se zde s terénními zlomy, které je ale možné vhodně a vtipně využít.

C – MĚSTSKÝ VEŘEJNÝ PROSTOR / HK

C.1 Historický vývoj města

Místo pro budoucí město bylo záměrně vybráno v rovině, na nevýrazném návrší nad soutokem řek Labe a Orlice s vhodnými brody.

Nejprve – koncem prvního tisíciletí našeho letopočtu - tu vznikla tržní osada (ENCYKLOPÉDIE MĚSTA 2011).

Po roce 995, kdy došlo k sjednocení českých kmenů pod vládou Přemyslovců, přeměnila se v knížecí správní středisko severovýchodních Čech.

Hrad byl vybudován na jediném místním, fortifikací obehnaném, Svědeckém návrší.

Podobu města získávala osada postupně. "

Statut mu byl přiznán králem Přemyslem Otakarem I. v roce 1225.

Věnným městem českých královen jej pak ustanovil král Václav II.

Požívalo řady výhod, které mu následně přiznali panovníci Jan Lucemburský, Karel IV.

i Václav IV. Šlo mimo jiné o právo mílové a várečné, které zaručily městu prosperitu, využitou jak řemeslníky, tak obchodníky. Pod svými praporcí tu fungovaly i cechy.

Nějaký čas tu žila královna Eliška Rejčka (zemřela a pochována je v Brně).

V té době byl Hradec po Praze druhým největším českým městem. Měl již dvě předměstí: východní Mýtské (Slezské) a západní Pražské.

Na řekách s řadou ramen bylo množství ostrovů, přístupných šestnácti mosty.

V čase husitské revoluce se město postavilo na stranu Jana Žižky z Trocnova, který tu byl nakrátko i pohřben.

Městu přál i Jiřík z Poděbrad - písmeno „G“, které drží lev na městském znaku v tlapách, je jeho monogramem..

Odboj vůči císaři Ferdinandovi pak přinesl městu nešťastné konfiskace.

Ze svízelné situace ho vyvedl - během svého třicetiletého působení v čele města - primas Martin Cejp z Peclínovce.

Dominantou města se vedle gotické katedrály sv. Ducha stala renesanční, šedesát metrů vysoká Bílá věž.

Biskupství zde bylo zřízeno v roce 1664. S ním jsou pak spojeny významné počiny v oblastech barokní architektury, zastoupené Santinimu připisovanou kaplí Sv. Klimenta. Jezuité tu pak založili své kvalitou vyhlášené školství.

Radikální proměnu přineslo rozhodnutí císařovny Marie Terezie a jejího syna Josefa II., pořídit tu v létech 1766-89 na svou dobu velice moderní pevnost. Vznikla mezi řekami Labe a Orlice, kde její opevnění obkroužilo návrší s historickou zástavbou. Každá z řek přitom byla svedena do jediného koryta. Pevnosti však musela být obětována zdejší předměstí.

Poté, co v roce 1866 při závěrečné bitvě války prusko-rakouské u blízké Sadové nesplnila pevnost svůj účel, byla zrušena.

O odkoupení fortifikačních objektů a pozemků městem bylo rozhodnuto roku 1893.

Její urbanistické a architektonické hodnoty byly tímto nevratně ztraceny.

Počátkem 20. století přivábil do města starosta František Ulrich celou plejádu vynikajících architektů - zejména Jana Kotěru a jeho žáka Josefa Gočára. Ti pak zde spolu s dalšími stvořili všemi obdivovaný Salon republiky.

Ani jedna ze světových válek město nepoznamenala – na rozdíl od sousedních Pardubic za Hitlera bombardováno nebylo.

Jeho urbanistické dispozici však posléze ublížila rozlehlá socialistická paneláková sídliště.

Téměř všechny historicky významné stavby jsou soustředěny na Starém Městě a jeho Velkém a Malém náměstí.

Malé náměstí má již nepříliš zdařilou rekonstrukci za sebou. Velké náměstí to teprve čeká. Nového Města se něco podobného nedotklo. I když je rovněž zahlceno dopravou, i když i tady jsou vznášeny požadavky na podzemní parkování.

Město má dnes 92.939 ob. Zabírá plochu 10.561 hektarů. Hustota osídlení činí 880 ob./ km²
Nalézá se zde 708 ulic s 10.768 domy.

Je zde 61 úřadů, 25 poboček bank a svoji činnost tu provozuje 8.128 firem.

C.2 Urbanismus

Město leží v rovině v nadmořské výšce 233 metrů, na soutoku řek Labe a Orlice.

Jeho historická část pokrývá návrší ve výšce 245 mnm.

Na východě lemuje území Novohradecký hřbet, dosahující nadmořské výšky 277 metrů.
Převyšuje tak rovinu o 45 metrů.

Střechy Bílé věže a věžového vodojemu na Novém Hradci dosahují výšky 315 mnm.

Střední hladina vody na soutoku se pohybuje kolem kóty 226,0 mnm.

Město je zřetelně rozděleno na historické Staré Město a Město Nové, vzniklé po odstranění pevnosti na pravém břehu Labe.

Staré Město má rozlohu pouhých 13 hektarů

Návrší bylo původně rozděleno dvěma brázdami (významnější z nich byla východozápadní).

Obě však byly ve středověku zavezeny.

Založena zde byla dvě náměstí: Velké o rozloze 1,3 hektaru a Malé o rozloze 0,5 hektaru.

Bylo tu i několik plácků: Svatého Jana, Řeznický a Kavčí.

Delší průběžné ulice směřují od východu k západu, příčné - umístěné kolmo na předchozí - jsou jen krátké.

Parky tu nevznikly.

Staré Město má dodnes zachován svůj historický rostlý půdorys.

Historii města Hradec Králové jsem již popsal.

Jeho urbanistickou podobu zásadně ovlivnily dvě události:

+ výstavba pevnosti

Pevnost zřízená koncem 18. století patřila spolu s Josefovem a Terezínem mezi poslední v c.k. Rakousku postavené.

Bastionová fortifikace měla tvar osmiúhelníku.

Chránily ji navíc obě místní řeky, jejichž vodu bylo možné v případě ohrožení rozlít do inundačních kotlin. Pokud by v zimě zamrzly, počítalo se s prosekáním ledu.

Okolní zástavba musela zmizet.

Padla ji proto za oběť předměstí. Rozebráno bylo i severně položené návrší Rožberk a hlína odsud použita na pevnostní valy.

Řadu civilních objektů na Starém Městě využil erár.

Nově byla postavena kasárna – jak pro pěchotu, tak pro jezdeckvo.

Mírové prachárny byly postaveny v předpolí.

+ odstranění pevnosti a vybudování moderního města

Došlo k němu proto, že tato (ani ostatní dříve zmíněné pevnosti) v roce 1866, za války prusko-rakouské, nesplnily svoji úlohu. Prusové je jednoduše obešli.

Zda byl verdikt potřebný k odstranění pevnosti správný, či nikoli, musíme s odstupem času posoudit sami. Názory odborníků se různí:

+ výstavbě nového města totiž sama pevnost, situovaná mezi řekami, zas až tak nevadila

+ byla skvostem – údajně nejkrásnější v rakouském mocnářství.

Vedle zmíněných kasáren se z ní zachovaly jen drobné zbytky.

Nové Město, rozložené mezi Labem a Orlicí, má půdorys založený – s ulicemi uspořádanými šachovnicovitě nebo radiálně.

Obě městem protékající řeky mají kultivovaná nábřeží.

Velké parky jsou ve městě jen tři.

Smutné je, že období socialismu sebou přineslo - navzdory Gočárově představě města se starým a novým centrem a obytnými satelity - nevkusné zastavění rozlehlých zelených meziprostorů panelovými sídlišti. Což vede k zamyšlení. A to jsou zde stále mezi místními urbanisty tací, kteří by tuto zástavbu dále zahušťovali.

C.3 Architektura

Jak říká ALDO ROSSI, architektura je vedle činnosti tvůrčí jedním velkým obřadem.

Spojuje řemeslo s uměním.

Již místo samé bývá silnější, než člověk. Je vždy jedinečné.

S tvůrčím příběhem je spojeno hledání.

To samo o sobě přináší krásu a rozkoš, ale i rozčarování - často je však vítězem (což rozhodně není přínosem) čas.

Nezbytným je pozorování věcí viděných i neviděných.

Stavbu pak vytváří její funkce a forma.

Stavbu již zrozenou pak podobně jako člověka čeká někdy kratší, jindy však nekonečně dlouhý život.

Se všemi nástrahami a úskalími.

Stavby bývají někdy opuštěny, jindy poškozeny živly.

Počátek a neúprosný konec – tak už to bývá.

Pokud jde o město, kde jsem se narodil, žiji a zřejmě se rozloučím se vším pozemským, mělo dřív velké štěstí na prozíravé radní a skvělé architekty.

Existují zde cenné stavby z období gotiky (pozdně gotický cihelný chrám Sv. Ducha), renesance (návrší dominující pískovcová, šedesát pět metrů vysoká Bílá věž) i baroka (kaple Sv. Klimenta, kostel Panny Marie, biskupství, jezuitská kolej a další).

Za domy, postavenými při okraji návrší, se tu zachovaly před časem rekonstruované severní parkány a nedávno rekonstruované parkány východní a jižní. Ty severní jsou, žel, nestabilní a pro veřejnost uzavřené. Jeví se akutní je staticky zajistit.

Město je ale známé spíše architekturou moderní.

Nesmrtelně se tu podepsala celou plejáda architektů: Jan Kotěra, Hubert Gessner, František Sander, Josef Gočár, Josef Fňouk, Oldřich Liska, bratři Jan a Václav Rejchlovi a další.

Rád bych na tomto místě uvedl – a to chronologicky - stavby, které je zde dodnes připomínají (řadím je slohově od secese po funkcionalismus):

Obchodní akademie	Hubert Gessner	1897.
Okresní dům, Palmová zahrada	Jan Kotěra	1904-10

Vlastník Okresního domu Dzikos Michalis, který v Čechách skupuje ve velkém Kotěrovy stavby, užívá původní kavárnu s malbou Jana Preislera a nádhernými okenními vitrážemi jako bufet a hodlá přilehlé nádvoří vnitrobloku zastavět.

V Palmové zahradě byla dokonce zřízena velkoherna!

Schodiště u kostela Panny Marie	Josef Gočár	1910
Labská hydroelektrárna Hučák	František Sander	1910
Kostel církve českob. – evangelické	Oldřich Liska	1912
Most na Pláckách	František Sander	1913
Městské muzeum – NKP	Jan Kotěra	1913
Rašínovo státní gymnázium	Josef Gočár	1925
Měšťanské školy a školka	Josef Gočár	1927
Sbor kněze Ambrože	Josef Gočár	1927
Ředitelství státních drah	Josef Gočár	1932
Novákovy Garáže	Josef Fňouk	1932
Městské lázně	Oldřich Liska	1933
Okresní soud	Václav Rejchl	1934
Hlavní nádraží	Václav Rejchl	1935
Okresní finanční ředitelství	Josef Gočár	1936
Sborové velitelství	Jan Rejchl	1937

Patrně je, že nejvýrazněji se zde prosadil architekt Josef Gočár, žák Kotěrovův

Pokud jde o období socialismu, i v tomto období zde bylo realizováno několik pozoruhodných staveb:

+ Hvězdárna a staré planetárium	Arch. Oldřich Šmída	1951
+ Všesportovní stadion Pod lízátky	Stavoprojekt HK/ Ing. arch. Steiner	1966
+ Obchodní dům DON	Ing. arch. Jan Doležel	1973
+ Hotel Černigov	Ing. arch. Jan Zídka	1975
+ Tržnice	Ing. arch. Karel Schmied, st.	1987
+ Telekomunikační ústředna	Ing. arch. Václav Aulický a spol.	1986

Po sametové revoluci pak následovaly stavby další:

+ Kulturní dům Aldis		1993
+ Česká národní banka		1996
+ Plavecký padesátimetrový bazén		1993
+ Přestavba Městských lázní		1998
+ Výukové centrum FN	Ing. arch. Michal Juha a další	2005
+ Studijní a vědecká knihovna	Projektíl Architekti	2008
+ Autobusový terminál	Loxia / Ing. arch. Patrik Kotas	2008
+ Koupaliště Flošna	Centroprojekt Group a.s.	2010
+ Parkovací cyklověž	Rudolf Bernart	2013
+ Lávka přes Orlici	Ing. Arch. Mirko Baum	2012
+ Nové planetárium	Ing. arch. Karel Schmied, ml.	2015
+ Centrála ČSOB	Architekti Projektíl	2021
+ Lávka přes Labe	Ing. arch. Libor Kábrt	2010

C.4 Formy města

Realitě odpovídá konstatování o nevyrovnaném stavu.

C.4.1 Bydlení

Hradecké Staré Město je využíváno převážně k trvalému bydlení – také pak a ubytování příchozích v hotelích a penzionech..

Byty jsou tu nájemní.

Převážně k bydlení slouží i Nové Město..

Současně oplývá obchody a službami – jsou zde též soustředěny finanční ústavy a firemní kanceláře.

Byty jsou zde v osobním vlastnictví nebo v pronájmu.

Gočárova představa Starého a Nového Města o bydlení v rodinných domcích, sdružených v satelitech, přišla za socialismu vniveč. Meziprostory byly zastavěny, satelity v podobě zahradních městeček se sídlištěm srostly.

Převaha občanů bydlí právě zde.

Vše je zde v osobním vlastnictví.

Občanské vybavení tvoří jen školky a školy. Jsou tu i drobná sportoviště.

Chybí parky.

Tragickým konstatováním je skutečnost, že pro zde bydlící jde o pouhé noclehárny.

C.4.2 Práce

Hradec Králové je městem úředníků a důchodců.

Někdejší velké výrobní podniky jsou zde zrušeny nebo rozdrobeny na menší.

Řada z nich slouží jako sklady.

Největším zaměstnavatelem je zde Fakultní nemocnice. Disponuje 1.400 lůžky a zaměstnává 4.500 osob (lékařů, sester a dalších).

Pracovní příležitost najde v místě či v blízkých Pardubicích nicméně každý.

Do práce nicméně obyvatelé sídliště dojíždí kilometry městskou hromadnou dopravou.

Nebo i vlakem: specifikem je dojíždění do dvacet kilometrů vzdálených Pardubic.

Na cestách v tom případě ztratí pracovník v průběhu dne tři hodiny.

Jisté zrychlení přináší užití vlastního auta.

C.4.3 Rekreace

O rekreaci obyvatel je v Hradci dobře postaráno.

P a r k y

Parků je ve městě celá řada.

V hodnocení rozsahu zeleně na území krajských měst však patří Hradci Králové až místo osmé.

Kompenzováno je to blízkostí rozsáhlých lesů.

Nejstarší Jiráskovy sady, situované ideálně na soutoku řek Labe a Orlice, vznikly až při likvidaci pevnosti. Zprvu sloužily jen vojenskému eráru – scházeli se tu důstojníci s rodinami, hrávala tu vojenská hudba.

Návrší Starého Města přiléhají na severu sady Žižkovy, založené na místě vojenského cvičiště. Co do rozlohy dominují nejnovější sady Šimkovy, situované mezi zachovaným valem pevnosti a Gočárovým okruhem. Mají i vodní prvek, tvořený rybníčky a nedávno prošly rekonstrukcí. Ostatní městské parky jsou co do rozlohy nevelké.

Za zmínku stojí park na Náměstí 5.května. Drobné, nicméně půvabně založené, jsou Liskovy sady, umožňující průhled od Gočárova okruhu na jeho Sbor kněze Ambrože.

Do kategorie těch jednohektarových patří i sady Kubištovy, Sukovy a Vonešovy.

Pro úplnost je nutno zmínit i stromořadí, vyskytující se zejména na březích obou řek.

Ale i jinde – významnou lokalitou poblíž Gočárových staveb jsou Lipky. Zajímavá je také kaštanová alej v Opatovické ulici, která měla být vykáčena v souvislosti s rozšířením pardubické železniční trati. Naštěstí se našlo řešení a byla zachována.

Rezervu pro výsadbu nové zeleně tvoří vnitrobloky - jejich pro tento účel nevyužitá plocha v centru města odpovídá ploše tamní veřejné zeleně. Moje vlastní zjištění je v tomto ohledu pozoruhodné a podnětné. Potvrzuje to situace v sektoru, který jsem nazval Gočárův – kterým rozumím prostor mezi Labem a Gočárovým okruhem. Zabývá se tím jedna z mých samostatných prací, zmíněných v Příloze.

Hradec měl a má i botanickou zahradu.

Ta původní existovala při budově reálky a byla založena v roce 1874. Je jako taková zrušena, ale dodnes nám ji připomínají nádherně vzrostlé cizokrajné stromy: ginkgo biloba (jinan dvojlaločný) a sophora japonica (jerlín japonský).

Tu současnou založil Ing. Jiří Pirner pro Farmaceutickou fakultu v roce 1969, a to na levém břehu Orlice, v místě pevnostní Pajkrovy flošny. Zaměřena je na léčivé rostliny.

Hradec má i rozárium, zřízené v Kuklenách v roce 1972

Z a h r á d k y

Těm, kteří žijí v obytných domech, se naskýtá rozsáhlá možnost realizace v zahrádkářských koloniích.

Je jich tu osmnáct: nejznámější je Červený Dvůr v Kuklenách - Rozkvět Míru a Osada v Malšovicích - Orličan, Parlament a U vody na Slezském Předměstí.

Všechny leží na periferii města a zajíždí k nim spoje městské hromadné dopravy.

Starší seniory cesta unavuje a vítají spíše možnost omezeného zahrádkářství ve vnitrobloku.

Pokud jde o rodinné domky, pak zde má každý svoji zahrádku tak říkajíc „po ruce“.

Chaty

Na území města se – zejména poblíž lesa - setkáváme i s chatami. Lidé v nich často celoročně bydlí a za tím účelem je přestavují na rekreační domky.

Voda

Historická část města byla ve středověku zásobována vodou z Labe. Jímala se v Rormeistrovském mlýně a čerpala do dvou vodárenských věží: starší na Kozí brance a novější Na Kropáčce. Odtud byla rozvedena k pěti kašnám (BLÁHA 2010).

V současnosti je Hradec zásobován podzemní vodou z oblasti Podorlické pánve, konkrétně z Lité u Opočna, doplněnou upravovanou povrchovou vodou z řeky Orlice. Přivaděč z Lité byl vybudován v roce 1971 a je 23 km dlouhý.

Úpravna říční vody pochází z roku 1963, modernizována byla v roce 2014. Produkuje 3 miliony m³ vody za rok (maximální vteřinový výkon činí 150 litrů vody).

Výsledná kvalita vody je, v důsledku smíšení podzemní vody z Lité s říční orlickou vodou z úpravny, nevalná.

Voda je akumulována v novodobých zemních vodojemech o objemu 49.000 m³, situovaných na Novém Hradci, v sousedství hvězdárny a planetária. Pro potřebu na návrší položené lokality Nový Hradec tu byl v roce 1937, v místě zvaném Rozárka, postaven téměř 40 metrů vysoký čtyřsetkubíkový věžový vodojem. Hradečáci z něj dnes mohou jednou do roka obdivovat městské panorama.

V případě výpadku je dodávka zajištěna díky propojení s jinými vodárenskými systémy, zahrnujícími Chrudimsko, Náchodsko, Novobydžovsko, Pardubicko a Přeloučsko.

Kanalizace je ve městě jednotná – oddílná se vyskytuje zcela okrajově v periferních částech města.

V období socialismu byly splašky vypouštěny do místních řek bez čištění.

Od roku 1995 je tomu ale jinak.

Tehdy totiž byla na jižní periferii města, v lokalitě na Křemenech, uvedena do provozu moderní mechanicko-biologická čistírna odpadních vod.

Splašky jsou sem transportovány unikátní hloubkovou štolou profilu 2800 mm, pořízenou ražením ve slínovcích, v hloubce 28 metrů. Z velkoprofilové studny je pak odpadní voda při vstupu do areálu čistírny přečerpávána do úrovně terénu.

ČOV je dimenzována na 140 tisíc ekvivalentních obyvatel a zpracuje kolem 14 milionů m³ odpadních vod za rok.

Jistou zajímavostí je, že spolu s hradeckými odpadními vodami sem přicházejí i splašky z Třebechovic pod Orebem. Přivaděč je tlakový a deset kilometrů dlouhý.

Pro případ přívalového deště chrání čistírnu před přetížením na trase kanalizace umístěné odlehčovací komory.

(VŠECHNY PŘEDEŠLÉ ÚDAJE JSOU PŘEVZATY Z INFORMACE VaK HRADEC KRÁLOVO a.s.).

Na okraji města se v Plotištích nalézá z historického pohledu zajímavá čistírna odpadních vod, postavená v roce 1942 pro areál tehdejší firmy Škoda Werke, vyrábějící naftové motory. Jde totiž o první mechanicko-biologickou ČOV u nás, vybavenou ještě biologickým filtrem. Zachována je včetně kalových polí v původní podobě a je funkční. Aspiruje tudíž na zařazení mezi kulturní technické památky.

Pokud jde o využití dešťové vody.

Úplatnou dodávku zajišťuje městský veřejný vodovod.

Ti chytří se snaží ušetřit a tak akumulují a finálně využívají na místě spadlou dešťovou vodu. . Příkladem může být sídliště Labská 1, přiléhající od východu novému centru, které bylo realizováno bezprostředně po druhé světové válce. Tehdejší řešení, spočívající v zasakování dešťové vody ze střech a komunikací do travnatých pruhů, předběhlo dobu.

Sportoviště

Město má svůj všesportovní stadion. Zajímavá koncepce je dotvořena čtyřmi světelnými pylony, zvanými „lízátka“. Projektována byla jako areál pro atletiku, dnes však složí fotbalu. Pro tento účel však nemá potřebné parametry. Opakují se proto tlaky na jeho přestavbu. Předpokládané náklady představují miliardu korun českých, což jest pro město s dvoumiliardovým ročním rozpočtem velké sousto. Realizace této investice je proto provázena neustálými politickými spory.

Má i svůj Zimní stadion, kde se hraje poctivý extraligový hokej.

Existují tu i další účelně a vzhledně rekonstruovaná sportoviště – zmiňuji alespoň areál Bavlna na Pražském Předměstí a areál TJ Slavia na Slezském Předměstí. Z těch tenisových pak malšovický areál LTC.

Možnosti koupání nabízí:

+ Městské Lázně / Aquacentrum s unikátním mořským vlnobitím

Tyto lázně jsou nejstarší - postaveny byly v roce 1933 (autor Oldřich Liska)

+ Plavecký padesátimetrový bazén (1994)

Nalézají se blízko centra, na levém břehu Labe. Jsou propojeny s Aquacentrem.

+ koupaliště Flošna (2014)

Situováno je na levém břehu Orlice, v blízkosti Všesportovního stadionu.

Disponuje rozměrným parkovištěm.

Na okraji města je k dispozici střelnice sportovního střeleckého klubu Třebeš, z.s.

Domácí zvířectvo

Město je pro pobyt psů vybaveno běžným způsobem (koše, sáčky s rukavicemi).

Psí park zde chybí a ani se o něm neuvažuje.

Možnost výcviku psů nabízí areál místního kynologického klubu.

C.4.4 Doprava

Město s necelými sto tisíci obyvateli má dva funkční dopravní okruhy:

+ vnitřní, obepínající Staré Město

+ vnější, nazývaný Gočárův, oddělující centrum od okolní zástavby.

Do něj jsou radiálně napojeny komunikace dálkového charakteru ze směrů od Prahy, Liberce, Náchoda a Trutnova, Ostravy, Brna.

Nové centrum navazuje na staré, a obě jsou co rozlohy nevelká. Seznámení s nimi umožňují tudíž pěší pochůzky. Je rovinaté a přímo stvořené pro užití kola.

Existují zde i tři parkovací domy: Gayerova kasárna, Regiocentrum a Kačnerka

Parkování mají pochopitelně vyřešena všechny Shopping Centra:

+ parkhaus AUPARK a TESCO

+ parkovací plochy KAUFAND, LIDL, MAKRO, PENNY a TERNO.

V městě existuje veřejná městská doprava. Zajišťují ji autobusy a trolejbusy.

V první polovině dvacátého století se uvažovalo také s tramvají.

Její trasa, navržená v roce 1911, měla propojit hlavní nádraží se zastávkou na Slezském Předměstí. Město pak v novém centru zvažovalo 1,2 km dlouhou turistickou trasu s pěti zastávkami: Central - Masaryková náměstí - Pražský most - Lipky – Hučák. Napájení mělo být z vrchního vedení nebo bateriové. Přípravy proběhly za první republiky. Záměr nebyl nikdy dokončen. Jediným dodnes dochovaným pozůstatkem jsou dva obloukové stožáry na Pražském mostě. Zde instalované koleje byly odstraněny.

Město má i letiště. V éře socialismu významně jako vojenské – dnes prakticky opuštěné. Objekty se porůznu pronajímají. Jednou za rok se tu pořádá letecký festival. Vícekrát do roka pak také hudební festivaly, které obtěžují okolí hlukem. Masově se zde srocují narkomani.

C.5 Městská technická a modrozelená infrastruktura

V městě existují všechny běžné rozvody.

Jejich stav je:

+ nepřehledný (bezohledné byly zejména vojenské zásahy z let 1948-89)

+ neutěšený (téměř vše dožívá nebo se blíží hranici své životnosti).

Nejhorší situace je na Starém Městě, kde je výměna podmíněna rekonstrukcí plochy Velkého náměstí. Stav je zdokumentován - realizace ale zablokována (důvody jsou uvedeny dále).

Řešení zde poněkud komplikuje nedokončený historický průzkum.

Na komplexní řešení jinde chybí finance. A tak se řeší jen havárie.

O ty není, a ani v minulosti nebyla, nouze.

Tragickou událostí byly ty, ke kterým došlo na rozvodech svítiplynu:

+ v roce 1947 v tankovací stanici objektu velkogaráží ve Škroupově ulici. Bilance: 4 mrtví, 19 těžce raněných.

+ v roce 1958 na Starém Městě při rozmrazování stupu do šachtice. Bilance: 1 mrtvý, dva těžce ranění.

C.6 Skladebné a výškové uspořádání

Náměstí, ulice

Staré Město má půdorys rostlý, zachovaný v původní podobě. Je městskou památkovou rezervací.

Jsou tu dvě náměstí: Velké a Malé. Obě mají trojúhelníkový tvar.

Zdejší historické dominanty byly již zmíněny.

Jsou tu i dvě staré radnice a Klicperovou divadlo.

Hradecká pevnost

Dokončena byla roku 1789, zrušena roku 1884.

Nové Město vzniklo po první světové válce.

Je tu řada náměstí – z nich nejvýznamnější je Masarykovo (má takřka kruhový půdorys) a Ulrichovo (je obdélníkové).

Významné, zde nalézající stavby, jsem již uvedl.

Zajímavým projektem byl návrh hradeckých skautů vytvořit zde Foglarovu uličku.

Včetně Tleskačova létajícího kola a antikvariátu, zaměřeného na Záhadu hlavolamu a Rychlé šípy. Lidi sem měla přilákat skutečnost, že ulička prochází vnitroblokem a propojuje Smetanovo nábřeží s pěší zónou ve Švehlově ulici. Záměr nám připomíná jen ten antikvariát.

Nábřeží

Hradec Králové se pyšní nábřežími Labe a Orlice, oddělujícími Staré a Nové Město.

Obě jsou regulovaná či kanalizovaná, s náplavkami.

Zmíněné řeky prošly v minulosti dramatickými změnami.

Labe mělo kdysi západně od návrší Starého Města čtyři hlavní koryta - Orlice pak jižně od návrší hlavní koryta dvě.

Stavba pevnosti si vyžádala v obou případech jejich zrušení a svedení vždy do koryta jediného.

V dvacátém století došlo i na nedávno modernizované náplavky. Soutok byl upraven do stavu z r.1913 nedávno.

Klíčovým místem na obou řekách jsou jezy: na Labi jde o jez Hučák (situován je na říčním kilometru 158,4), na Orlici o jezy Moravský a Slezský.

Kuriozitou na hladině Labe byl na pravém břehu v létech 1997-2011 zakotvený hotel Čechie, s restaurací a ubytovací kapacitou (52 lůžek). Šlo o loď postavenou pro německého papaláše Ericha Honeckera. Plavidlu hrozilo při povodni utržení, v jehož důsledku mohly být poškozeny na řece níže položené mosty a jez. Loď proto skončila ve šrotu.

V daném místě funguje přístaviště parníčků.

Nábřeží jsou v sezóně hojně využívána.

V roce 1996 zde byla zahájena paroplavba.

Přístaviště se nalézá na pravém břehu Labe, v sousedství parčíku 5. května.

Můžete se svést na třech parníčcích: Hradec, Královna Eliška a Primátor Ulrich.

Také na pirátské plachetnici a pramičce z půjčovny lodiček.

Provozovatelem je Hradecká paroplavební, s.r.o.

Přímo v jmenovaném parčíku byla v roce 2010 otevřena v Čechách jediná, veřejnosti přístupná, parková železnice. Její projekt a realizace je mých osobním příspěvkem městu.

Provoz na kolejové splítce 5“ a 7 ¼“ zajišťují dvě elektrické mašinky: Moby Dick a Jéjé.

K dispozici jsou i drezíny Labe a Orlice.

Při akcích vláčky tahají i lokomotivy parní.

Téměř každý víkend se zde konají Nábřeží.

Počínaje rokem 2003 je to Mezinárodní Nábřeží paromilů, kde své parní stroje, jejich repliky či modely předvádí desetitisícové veřejnosti víc než stovka vystavovatelů.

Pořadatelem této v Evropě ojedinělé akce, a současně i Dětské železnice je Královéhradecký spolek přátel parních strojů.

Komorněji laděnými akcemi jsou Nábřeží malířů, keramiků, jazzmenů, vozítek.

Každé dva roky jsou tu vystaveny i přírůstky vytvořené při Mezinárodním sochařském sympoziu v Hořicích. Atmosféru zvýrazňuje při té příležitosti pořádaný koncert.

C.7 Hlavní problémy a jejich řešení

Problémů je v daných souvislostech v našem městě mnoho. Žel, neřeší se.

Výčet těch nejpodstatnějších (pořadí ve skupinách dle důležitosti):

Urbanismus a architektura

+ Rekonstrukce všesportovního stadionu

Přestavba jeho areálu na fotbalový stadion sice není aktuální. Potřeba je diskutabilní.

Důvody?

Dlouhodobé sportovní neúspěchy místních fotbalistů, minimální návštěvnost (přítomnost max 2.500 diváků při utkání, většinou přespolních).

Zejména však vysoké finanční náklady. Třičtvrtě miliardy (reálně spíše miliarda) je polovinou městského ročního rozpočtu a za tento peníz by bylo možno realizovat řadu potřebnějších věcí.

Akce byla nicméně v tomto roce zahájena.

+ Rekonstrukce Severních parkánů

Svahy mezi Severními parkány a Žižkovými sady, včetně schodiště k Městské hudební síni nejsou stabilní a pro veřejnost proto uzavřené.

Opěrné zdi, pořízené v dobách socialismu, byly poddimenzovány a neplní svoji funkci.

Řešení je potřebné, ale vzhledem k chybějícím financím odložené na neurčito.

+ Zřízení obřadní síně na Lesním hřbitově

Největším hradeckým hřbitovem je hřbitov Lesní. Jak název říká, situován je na okraji lesa mezi Malšovicemi a Novým Hradcem. Má obrovské parkoviště (využíváno je i těmi, kteří vyrážejí do komplexu místních lesů), Citelně mu však stále chybí obřadní síň.

Existují zdařilé návrhy, vypracované v rámci nedávné soutěže studenty Architektonického lycea.

Počátkem řešení bude připravovaný projekt.

Dalším je hřbitov v Kuklenách, který na rozdíl od prvně jmenovaného obřadní budovu má. Třetím je někdejší vojenský hřbitov na Pouchově.

+ Úprava Gočárový školky na Kabinet architektury

Školka je svým architektonickým řešením unikátní. Zbavena ovšem dominantního komínu.

Slouží jako školní vyvařovna a tomuto účelu nevyhovuje. Hygiena ji chce uzavřít.

Spolek PRO GOČÁR z.s. ji chce vrátit původní vzhled a využít ji – také kvůli poloze mezi jinými významnými Gočárovými stavbami (gymnasiem, měšťanskými školami, Sborem kněze Ambrože) na základě dohody s památkáři jako kabinet architektury.

+ Realizace Foglarovy uličky

Se zajímavým nápadem přišli místní skauti. Nechali se odradit záměr provázejícími potížemi a řešení odložili. Potřebují pomoc.

Bydlení

+ Komplexní revitalizace sídlišť

Socialismus vyústil v budování periferních sídlišť s volnou zástavbou, které se bez potřebného vybavení staly pouhými noclehárnami. Chybí jim náměstí, parky a mnohé další, které by jim vdechlo život.

Centrum města tak žije jen přes den, v noci je opuštěno.

S nápravou se započalo, ale vlekle.

+ Ukončení zahušťování meziprostoru mezi centrem a periferií

Tomuto se podařilo zabránit.

Povolovány jsou jen soubory kompletující stávající areály (další pavilony fakultní nemocnice, objekty vysokých škol a podobně).

+ Plánovaná rekonstrukce inženýrsko-technických sítí

Sítě šmahem dožívají nebo již dožily.

Jejich rekonstrukce není snadná a naráží na řadu problémů. A tak se reaguje jen na havarie, vyráží klín klínem a jinak přešlapuje. Chybí jakákoli ucelená koncepce.

+ Stop dalším Shopping centrům

Shopping Centra patří na periferii.

Hradec jim přesto vyhradil cenná místa při Gočarově dopravním okruhu, který by se – nebýt toho - mohl jinak v budoucnu stát bulvárem.

Sousední krajská města Hradec a Pardubice přitom nevyužila možnosti tato umístit v polovině cesty mezi nimi, při sjezdu z dálnice v Opatovicích nad Labem. Vzdálenost tohoto místa od center dotčených měst nepřesahuje 10 kilometrů.

Je jich tu přehršel. Poslední velkou investicí byl Aupark. Jinak se povolují jen ty drobnější (Penny, Lidl).

Práce

+ Řešení přesunu pracujících a studentů mezi Hradcem Králové a Pardubicemi

Jde o všední dny, kdy dotčení využívají vlak. Dráhy proto řeší mezi městy zdvojkolejnění trati, které umožní zařadit více vlaků a dopravu zrychlí. I tak je dnes situace přijatelná – vlak jede přes den každou hodinu.

Rekreace

Subtropy se evidentně stěhují k severu: v Hradci jsou mírné zimy a horká léta.

Zeleň proto provázejí problémy, související se změnou klimatu: její druhovou skladbu a prosperitu rostlin.

Dříve vysazené taxony rostlin chřadnou a nová výsadba v některých původních druzích je problematická. Dříve výjimečným exotům se naopak daří.

Zvyšuje se množství vody, potřebné k jejich závlaze. Potvrzuje to i nově zřízený parčík Skleněnka.

Posouzení těchto změn a následné konání je věcí odborníků.

Město má zpracovaný PASPORT VEŘEJNÉ ZELENÉ. Otázka potřebných pracovníků pro práci s ním se – zatím bez výsledku – řeší. Vše tak zůstává na iniciativě Technických služeb, které se starají o veřejnou zeleň i hřbitovy.

+ Sídlištní parky a stromořadí

Sídliště obývá spousta lidí.

Zeleň se tu vyskytuje jen v drobných enklávách přírodního původu. Parky tu chybí.

Vhodné plochy tu jsou a měly by tudíž být pro zeleň využity přednostně.

+ Revitalizace slepých ramen řek

Jako pozůstatek likvidace větvení obou místních řek při výstavbě pevnosti tu zůstala řada opuštěných slepých ramen. Oplývají zelení a jsou půvabná – jejich okolí však neupravené a obtížně přístupné.

Strana zelených iniciuje v těchto dnech v případě některých nápravu. Jejich rekreační potenciál není zanedbatelný.

+ Zřízení psího parku

Problém není toho času aktuální

Doprava

Hradec není Praha. Suburbanizace v okruhu do 10 km se tu však projevuje. S tím souvisí jev, že člověk sídlí na periferii města nebo v jeho okolí potřebuje pro svůj vůz, bez kterého se neobejde, dvě parkovací místa: jedno u svého domu, druhé v místě své práce. A další v místě jeho jiného konání (nákupů, sportování, kultury).

Což zabírá plochu násobnou plochu a značné vícenáklady.

+ Prodloužení dálnice č.11 a úprava silnice č.35 (Liberec – Olomouc)

Dálnice

Dálnice č. 11 bude ještě v tomto roce prodloužena do Jaroměře. Další úsek do Královce na hranici s Polskem je ve stadiu přípravy.

Transit

Není dořešen průtah silnice č.35. Propojí příjezd od Liberce s výjezdem na Olomouc. Na úseku z Hradce do Vysokého Mýta se intenzivně pracuje.

Se stavbou Severní tangenty, umožňující odklon aut přijíždějících od Liberce na Ostravu, kolem letiště, se ještě nezačalo.

Zárodek činí pouze dokončovaná dálniční křižovatka u ČKD.

+ Úprava parkování a zákaz průjezdu Starým Městem

Staré Město je městskou památkovou rezervací.

Velké náměstí je současnou největší ostudou Starého Města.

Je kompletně vyasfaltováno a parkují zde stovky aut. Plocha je bezútesná a téměř bez zeleně.

Soutěž na jeho budoucí podobu již proběhla. K realizaci vybraný návrh nahrazuje asphalt dlažbou. Auta odsud budou perspektivně téměř vymístěna, zůstane jen osmdesát pět stání.

Přestože jsou na nevelkém Starém městě dnes k dispozici dva velké parkovací domy (Pivovar, Gayerova kasárna), realizaci blokuje hrstka petičníků, kteří jsou zvyklí na náměstí a v přilehlých uličkách parkovat přímo před svými domy. S obsahem petice s dvěma sty podpisy na ní jsem se seznámil a zjistil, že jde o jistý podvod: z petičníků zde bydlí (v některých případech je pouze přihlášena k trvalému pobytu) necelá stovka. Zbytek tvoří jejich známi, a to zdaleka (na příklad z Mariánských Lázní, Zlína).

I když tím brání v rekonstrukci přestárých inženýrsko-technických sítí, jsou petičníci kupodivu úspěšní. Odkladu realizace dosáhli soudním výrokem, který přesunul rozhodování z hradeckého na hořický stavební úřad. Spor se chýlí ke konci a tak nyní pro změnu požadují zřídit pod náměstím podzemní parkoviště. Tento záměr ale není de facto s ohledem na okolní nevyužitá parkovací domy potřebný. A přes archeology a památkáře neprůchodný.

Malé náměstí bylo před časem upraveno: je holé a prakticky bez zeleně.

Vzhledný vítězný návrh (a stejně tak návrh, který skončil v pořadí jako druhý) byly po vyhlášení výsledků ze soutěže intrikou vyřazeny – důvodem ku podivu bylo, že zahrnovaly novou rozsáhlejší zeleň. Realizován byl posléze v pořadí třetí návrh ateliéru Žárovka, který se obešel bez nové výsadby zeleně a zachoval pouhé čtyři, asi třicet let staré, chřadnoucí lípy. Je paradoxem, že z nichž tu dnes živoří jen poslední.

Doprava by se tu měla zklidnit i jinak. Průjezd je tu jen jednosměrný, ale jako zkratku jej využívá spousta řidičů. Bezdůvodný průjezd vozidel touto oblastí měl být zakázán.

Pro turisty, mířící do centra by bylo příležitostí parkoviště v areálu Žižkových kasáren. Nalézá se přímo pod návrším, poblíž Zimního stadionu. Prostor je uzavřený, má vlastní vjezd a výjezd. Jeho plocha je 1,25 hektaru a umožnila by parkování cca 250 vozů. Řadu let je prakticky prázdný. Vedení města jsem na tuto skutečnost upozornil a zprostředkoval i kontakt. Potřebné je vyvolat jednání s Ministerstvem obrany, které nové vedení města sabotuje.

+ Zřízení záchytných parkovišť s infocentry

Záchytná parkoviště Hradci chybí. Jejich pořízení by v mnoha ohledech napomohla (omezením dopravy ve městě, efektivitě městské hromadné dopravy, informovanosti těch co do města přijíždějí).

Potřebná jsou ve všech důležitých směrech, tedy na příjezdech od Liberce, Trutnova/Náchoda, Ostravy, Brna i Pardubic. Včetně jejich napojení na MHD.

+ Řešení křižovatka Mileta

Na Gočárově vnějším dopravním okruhu je třeba akutně řešit nejfrekventovanější městskou křižovatku Mileta u Fakultní nemocnice.

Původně navržená víceúrovňová byla zredukována na jednoúrovňovou. Přestože absence řešení vyvolává značné dopravní problémy, řešení se neustále odkládá.

+ Parkovací dům pro nemocnici

V hradecké fakultní nemocnici je k dispozici přes 4 tisíce lůžek, které obsluhuje 2,5 tisíce personálu. Kulturně zaparkovat potřebují lékaři, sestry, další personál a samozřejmě i pacienti - někteří na celý den, jiní na kratší dobu.

Parkování uvnitř areálu je zpoplatněno. Řádné parkoviště se nalézají u původního a nového hlavního vjezdu do areálu a 400 míst zdaleka nepostačuje. Takže se parkuje na neupravené ploše při Labi.

Zejména lékařům a hospitalizovaným pacientům by tu měl být k dispozici parkhaus.

+ Parkování na Novém Městě

Parkuje se všude a přesto je zde problém zaparkovat. Přes vhodně situovaný, kapacitně nevytížený parkovací dům Kačnerka, jsou tady na nejfrekventovanějších místech (na Ulrichově náměstí a třídě Karla IV.) patrné tlaky občanů na vybudování podzemních parkovišť. Což se nejeví průchodné – vyskytují se zde tekoucí písky, existuje tu rozsáhlá plošná ekologická zátěž a bylo by to spojeno s enormně vysokými náklady.

Parkování by zde bylo potřebné omezit na nezbytně nutnou dobu, na příklad třiceti až stodvaceti minut. S kontrolou instalace parkovací karty.

Stávající pěší zóny je zde potřeba rozšířit. A kontrolovat dodržování režimu vjezdu na ně. Nevytížený zůstává velkokapacitní parkovací dům Kačnerka.

Přes nízko nastavené parkovné místní ho příliš nevyužívají. Chtějí parkovat přímo před domem, ať to stojí, co stojí.

+ Rozšíření a modernizace cyklostezek

Město položené v rovině je jako stvořené pro jízdu na kole.

S cyklostezkami se sice setkáváme, jejich síť však není dokončena a vykazuje řadu závad (nepřiznání priority pohybu, špatný technický stav, nenávaznost. S řešením se z nepochopitelných důvodů otálí.

Budují se jen některé cyklostezky nové, směřující ven z města.

+ Nevyužívané letiště

Potažmo „horký brambor“, s kterým si město neví rady.

Využívá se pro různé festivaly pod širým nebem. Průvodním jevem jsou hluk a drogy.

Záměr zřídit tu celostátní výcvikové centrum Hasičského záchranného sboru padl.

Mohlo by se případně podobně jako v Pardubicích užít k charterové a civilní letecké dopravě.

Jen najít někoho, kdo areálu vdechne život.

Voda

Vody se nám začíná nedostávat (SOVAK a.s.).

Potřebná je nejen jako pitná a užitková v domácnostech. Nezbytná je i pro zeleň.

+ Hospodaření s dešťovou vodou (HDV)

Pitná voda, dodávaná veřejným vodovodem, není k zalévání kultur vhodná.

Je mimořádně cenná a musíme jí proto šetřit.

K dispozici jsou přitom dešťové vody ze střech a zpevněného terénu, které jsou pro daný účel ideální. Skvěle poslouží k zálivce stromů, keřů, trávníků - bezprostředně při spadu, následně pak zachycenu a využitelnou v případě přísušku.

Přitom již dlouhá léta odtékají bez užitku do kanalizace, kterou kapacitně zatěžují. Za silných dešťů dochází k přetížení kanalizace i sítě svodnic. Problémy pak tato voda působí také v provozu čistírny odpadních vod.

Řešení je nasnadě: tyto vody je zapotřebí smysluplně využívat jinak. Ve srážkovém období ji promyšleně akumulujeme.

Instituce a firmy již za antihospodaření s ní platí, občany to teprve čeká.

+ Využití Studie odtokových poměrů

Hradec je prvním krajským městem, který ji v roce 2011 pořídil a má k dispozici.

Zpracovaly ji firmy DHI a.s. a JV PROJEKT BRNO s.r.o., pod supervizí Asociace pro vodu ČR (CZWA).

Příliš se ale nevyužívá. Architekti o její existenci nevědí nebo ji ve svých projektech nezohledňují. A hlavní architekt města, ač je to jeho povinnost, nezasahuje.

D – VNITROBLOKY / OBECNĚ

D.1 Definice

Vnitroblok je neprávem opomíjený prostor, vyskytující se v centrech velkých měst (MUŽÍK 2018).

Je jednou ze součástí funkčního využití městského území – vnitřní součástí bloku, který je od pradávna základním skladebným prvkem města.

Jde o prostor odcloněný okolními domy od městského ruchu, nepříznivě zatíženého dopravním provozem a jeho průvodními jevy a také pak intenzivním pohybem chodců.

Jako opak uvedeného má VB ideální předpoklad stát se pro jeho obyvatele oázou klidu.

A současně i místem možného vlídného komunitního počínání lidí a případně i zde působících institucí a organizací.

Jeho funkce může být obytná, administrativní, školská, vojenská či jiná – případně i smíšená.

Základní neměnné parametry jsou dány reliéfem terénu, tvarem zástavby, výškou a šířkou zastavění, podlažností, expozicí vůči světovým stranám.

Tvar může mít VB pravidelný (čtvercový, obdélníkový, lichoběžníkový, trojúhelníkový), nebo i nepravidelný. Vhodná hloubka je kolem 35 metrů - úzké VB totiž nezaručují dostatečné proslunění.

Velikost se zpravidla ohybuje od 0,4 do 1,0 hektaru. Větší vnitrobloky vyzývají, žel, k vnitřnímu zastavění.

Revitalizace sleduje oživení parteru směřující k obnově jeho funkce.

Realizaci je možno rozvrhnout do více etap.

Přínosem je kultivované pojednání místa, umožňující navázání sociálních vztahů mezi lidmi a uplatnění jejich iniciativy.

Počin umožňuje jasné odlišení veřejné a soukromé sféry, snadnou orientaci.

Uvedené vede k zvýšení zájmu lidí o takto upravený prostor.

A samozřejmě zvyšuje cenu tamních domů a bytů, a to 10 – 15%.

Problémy někdy přináší komplikované majetkoprávní vztahy, chybějící či narušená zeleň, Parkování.

Kalkuluje se přitom se spoluodpovědností občana za dotčený prostor.

Přes prokazatelný přínos však někdy narážíme na nezáměr zde bydlících.

Negativem může být ne právě jednoduchá realizace.

Problémem může být i financování. Naštěstí je vše možno rozdělit do více etap.

D.2 Historie

Bloková výstavba má svoji předlouhou historii (HRŮZA 2007).

Poprvé se s ní setkáváme na různých místech již v antice.

V dobách římských šlo o vojenské tábory – castra, mající charakter měst (CAMPBELL 2009) s pravidelným půdorysem, se stavbami uspořádanými uvnitř do bloků.

U atriové římské vily vyplňovalo vnitroblok zajímavě pojednaná nádvoří.

Následoval středověk s rostlým uspořádáním obytných bloků uvnitř hradeb kolem centrálního náměstí,

V centrech měst se šetřilo místem.

Domy se tu stavěly jako řadové a jejich průčelí byla v románském a gotickém období úzká. K rozšíření průčelí docházelo až v renezanci, kdy byly sousední domy často spojovány.

Vnitřní prostranství bloků byla využívána jako dvory, mnohdy s nádvorními trakty domů.

Zeleň se tu nevyskytovala vůbec nebo jen v minimálním rozsahu.

Kupci cestující krajem se v místě zastavili, v podkrovích domů bezpečně uskladnili své zboží (transport z ulice do půdy jim umožnily v průčelí domu instalovaná potřebná zařízení) a to pak nabízeli na místních trzích. Do doby, než se přesunuli na jiné místo, byli v domech ubytováni, ve dvorech měli odstavené své vozy a ustájené koně. Zde se v hospodách i stravovali. Uspořádání s jediným chráněným vjezdem jim zajišťovalo bezpečí.

Podobně byly řešeny hostince na obchodní stezce v pusté krajině. Dochovaným příkladem jsou turecké karavanseraily.

Novou vlnu zakládání bloků sebou přineslo období klasicismu. Vycházelo z pravidelného uspořádání ulic v podobě šachovnice.

K explozi dochází v 19. století v Berlíně i jinde (HRŮZA 2007). Posléze i počátkem století dvacátého.

Plochy vnitrobloků byly odjakživa jako stvořené pro město potřebnou zeleň. Nicméně starší i nové VB byly spíše racionálně využívány pro umístění výrobních objektů a skladů, nověji pak kin, restaurací a podobně.

Někde, žel, přetrvává tento blud dodnes. Zejména v Německé spolkové republice, kde jsem zástavbu VB bytovými domy nedávno viděl v Berlíně či Düseldorfu.

Dvory byly někdy i zastřešovány. Docházelo zde i k vnitřnímu propojení bloku pasážemi.

Odklon od blokové zástavby přináší funkcionalismus, propagující volnou zástavbu soliterně umístěnými domy, obklopenými zelení. Názor prosazovala Athénská charta, přijatá na konferenci SIAM v roce 1933. Motto: práce – bydlení – rekreace bylo úzce svázáno s dopravou.

Byl to pak právě rozvoj automobilové dopravy, který sebou přinesl autostrády a potřebu velkých parkovišť a byla mu přiznána priorita. Sociální aspekt byl, bohužel, v tomto období redukován na záruku proslunění a možnost sváteční rekreace v zeleni.

Kritika funkcionalistického chápání otázky přichází až v osmdesátých letech.

Nová koncepce obnovuje pojem místa a je spojena s návratem k blokové výstavbě.

Klíčovým pro zdůvodnění toho je Kongres SIAM, který v roce 2003, který:

+ definoval „spojené město“ včetně jeho potřeb,

+ stanovil jeho deset moderních perspektiv:

Je skutečností, že by mělo sloužit všem: zkulturněním – umožněním zdravého žití - zapojitelností – inovatelností – produktivitou – přístupem ke službám - přispěním k záruce bezpečí - zajištěním trvale udržitelného rozvoje - respektováním tradic.

Stav dříve vzniklých VB je většinou žalostný. V duchu nových požadavků vyžadují revitalizaci.

Problém je akutní – nespokojenost totiž vede obyvatele center k tomu, že tato opouštějí.

Kterýžto proces je krajně nežádoucí.

D.3 Rozdělení vnitrobloků

Dle své povahy může být vnitroblok prostorem:

+ uzavřeným či otevřeným.

U VB uzavřených na sebe průčelí domů navazují a tvoří souvislou linii. Přístupné mohou (ale nemusí) být průjezdy.

Otevřené VB umožňují vstup prolukami, a to zde bydlícím i nebydlícím. Mohou být využívány k parkování.

+ nezastavěným či zastavěným

Nezastavěné VB jsou prosté staveb – výjimku tvoří stavbičky a vybavení užívané (dnes ale spíše opuštěné) lidmi z okolních domů.

Protikladem jsou VB zastavěné objekty umožňující drobnou výrobu, poskytování služeb, skladování produktů nebo materiálu.

Setkáváme se tu i s garážemi.

+ veřejným, společným, soukromým

Pozemkově mohou být VB ve vlastnictví města, instituce, firmy, osoby. Forma přitom nevylučuje možnost jejich společného či dokonce veřejného využití.

V každém ohledu jde o místa z pohledu života člověka zajímavá. A při správném pochopení funkce pak pro něj i přínosná.

D.4 Vybavení

Vnitroblok členíme na zónu:

+ nalézající se při domě

+ přechodovou

+ centrální.

Prvně uvedená je prostorem polosoukromým, zbývající veřejným.

+ Část při domě tvoří dvorky a někdy i předzahrádky.

Ve dvorcích se setkáváme s nádobami na odpad. Požadavkem je třídění odpadů. Umožňuje ho větší počet kontejnerů a jejich barevné rozlišení.

Reminiscencí bývají dnes nepotřebné věšáky na sušení prádla a klepadla na koberce.

Případné garáže či parkovací stání by měly být situovány právě tady.

Chov domácích zvířat nelze ve VB připustit.

+ přechodová zóna propojuje dvorky s centrálním prostorem.

Funkční zde bývá okružní nebo jinak uspořádaná cesta, umožňující využití toho, co zahrnuje centrum.

+ centrální část by měla být z pohledu současné potřeby zatravněná a zeleň zde zastoupena stromy, keři a trávničky. V omezené míře tu bývají i záhonky k pěstování zeleniny a květin.

Potřebné je umožnit zde pobyt a pohyb všem věkovým kategoriím.

Děti, ale i senioři si rádi hrají.

Proto by tu měla existovat hřiště:

+ dětská (s pláckem, pískovištěm, svahem pro sáňkování, místem pro kluziště)

+ určené teenagerům (volejbalové/nohejbalové hřiště, tenisový kurt)

+ umožňující zábavu i seniorům (plocha pro kuželky nebo pétanque).

Jsou to oni, kteří mají zájem též o chůzi s hůlkami, která jim na cestičkách umožňuje přiměřeně protáhnout tělo.

Objekty mohou být zastoupeny altánem či přístřeškem.

Mobiliář je zastoupen lavičkami, židlemi, případně lehátky a slunečníky.

Lavičky a židle jsou vybavením nezbytným (GEHL 2000).

Seniory jsou oblíbené ty s opěradly a područkami. Umožňují jim totiž oporu při usedání či vstávání.

Důležitá je přenosnost, umožňující jednak umístění na slunci či ve stínu, jednak vytváření konverzačních ostrůvků.

Jako materiál je vhodné dřevo. Naprosto nevhodný je pro tento účel kov, beton či kámen.

Desítky metrů dlouhé kovové lavice (můžeme je ve městě najít) jsou totální omyl:

v létě se popálíte, v zimě přimrznete.

Poblíž laviček umístíme koše na odpadky. Vypustit je můžeme jen v tom případě, že si lidé po sobě sami uklidí - což je ale krajně nepravděpodobné.

K dispozici tu rozhodně musí být voda: pro zalévání je zajištěná zahradním vodovodem.

Pití či umytí rukou zajistí pítko.

Zásady řešení (GEHL 2012):

+ celek by měl být podřízen ploše, která je k dispozici

+ vše by mělo respektovat lidské měřítko

+ dění by se mělo odehrávat v úrovni očí

+ vždy bychom měli mít na zřeteli potřebu bezpečí (sledovatelnost místa, krytá záda).

+ vhodné mikroklima zajistí jediné ošetřované zeleň

+ uživatelé VB přivítají pítko a záchod

+ požadována je vzhlednost a pestrost

+ využití VB by mělo být v omezené míře možné i v zimě.

Zdrcující převaha VB je v soukromých rukách. V těchto případech jsou možná dvě řešení

+ VB řešit a provozovat společně

To by bylo ideální a postup by odpovídal tomu, jak jsem popsal dříve.

+ ponechat VB rozdělený na parcely, patřící k jednotlivým domům

To sebou ovšem přináší v pohledu na využití odlišnosti.

Každý dům či dokonce občan má o využití VB jinou představu: jeden preferuje parkování, druhý zeleň a zahrádkaření, třetí něco úplně jiného. A kolektiv není schopen se v názoru sjednotit. Výsledek je pak naprosto nesourodý.

Stav v oblasti péče nebývá vyrovnaný.

Některé domy o svoje pozemky pečují, jiné nikoli. Pozemek mají zaplevelený a ohrožují tak snažení těch druhých.

D.5 Skladba obyvatel ve vnitroblocích a požadavky populace

Sestava obyvatel se místo od místa liší: v centru města žijí spíš lidé starší, na sídlištích mladší. Toto se pochopitelně s časem mění.

Řešení VB by mělo být z toho titulu účelné, ale též rozmanité, umožňující přizpůsobení.

Skladbu dokumentuje demografický průzkum.

Sčítání lidu se v ČR provádí každých deset let (ČSÚ), ale skutečnost vždy nevystihuje.

Řada důchodců v bytech či domcích nebydlí: celoročně žije na chalupách či v chatách a bydlení pronajímá (v případech, kdy jsou v nich sami v nájmu, pak dokonce podnají má).

Smyslem toho je - zejména v Praze a oblíbených městech – finančně si přilepšit.

Důsledkem je, že ti přechodně bydlící k místu nemají vztah. Vnitroblok je pak namísto toho, k čemu byl vytvořen (k uspokojování potřeby všech zde trvale bydlících), pustý.

Jednotlivá místa a zákoutí VB by měla umožnit:

+ dětem pestrou a bezpečnou hru

V poslední době se ukazuje, že jejich fantazii vyhovuje víc obyčejný plácek než vyumělkované a výrobcí propagované atrakce. Vzhledem k věku je to pro ně ideální. Přitom při realizaci vystačíme s neporovnatelně nižším nákladem.

Kvůli bezpečí se vyvarujeme instalace branek či jakýchkoli tyčí.

+ požadavky na příjemné posezení jejich maminek a seniorů

V tomto ohledu jasně vedou kratší lavičky či židle s poblíž umístěnými odpadkovými koši.

+ možnost společenského či intimního setkávání

Oblíbená jsou osluněná či naopak stinná zákoutí, volitelná díky přenosnému posezení.

Pro přesun i samotnou chůzi jsou potřebné cestičky, pro omezené pěstování zeleniny a květin zájemci pak záhony.

Vnitroblok má pro všechny věkové skupiny nezastupitelnou výhodu v tom, že je tak říkajíc „po ruce“. Přístup sem z bytu je snadný a rychlý. Což uživatelům šetří čas.

Společné užívání VB vyžaduje samozřejmě řád.

O údržbu plochy se musí trvale někdo starat. A zajišťovat dohled.

Zárukou bývá osoba, která zde trvale bydlí. Na její odměnu by se měli složit ostatní, kteří zde žijí - u VB otevřených lze počítat s přispěním města.

D.6 Doprava

Doprava je se smysluplným využitím VB na štíru.

Pokud se do VB vjíždí za účelem parkování, narušuje to klid a znečišťuje prostředí.

S tímto se setkáváme prakticky u všech otevřených VB, občas též u těch uzavřených (pokud jsou přístupné průjezdem).

Řešením je vymístění parkovišť, nebo alespoň omezení počtu parkovacích míst a jejich vyhrazení pro zde bydlící zdravotně postižené občany.

Nejhorší situací je průjezdnost vnitrobloku.. Vyskytuje jen výjimečně a je zapotřebí ji vyloučit.

D.7 Zeleň

Zeleň je jednou z podmínek života na Zemi a proto i nejdůležitějším prvkem ve VB. Zlepšuje mikroklima. Zajišťuje produkci kyslíku, absorbuje exhalace a prach, vhodně upravuje teplotu. Příznivě ovlivňuje odtokové poměry.

Průzkumy prokázaly, že plochy historických VB zeleň téměř postrádají. Ani v moderních VB – pokud nejsou průchozí – nebývá stromů či keřů mnoho.

Podmínky pro jejich výsaz tu jsou přitom ideální. Jejich výsadba by proto měla být právě zde prioritou.

Výsadba a údržba zeleně vyžaduje samozřejmě respektování současných klimatických změn a jejich dopadu. Spojeno je to s volbou nových druhů a zajištěním zvýšených nároků na vodu. VB dávají šanci zahrádkářům, zejména těm starším. Umožňují jim aktivní odpočinek, přinášejí užitek, přispívají jejich zdravé psychice. To vše doslova pod okny jejich bytu.

Jak dto řešit dnes?

Zákonné řešení by měli navrhnout a odsouhlasit zákonodárci a zastupitelé.

O zeleň na pozemcích vnitrobloků ve vlastnictví obce pečuje povinně město.

O ostatní její vlastníci.

D.8 V o d a

Zeleň nemůže žít bez vody.

Současné hospodaření se srážkovými vodami ve vnitroblocích je přitom tristní.

Využita je pouze jejich část spadlá přímo na propustný terén. Vody ze střech a zpevněného terénu jsou běžně sváděny do veřejné kanalizace.

Jak již bylo konstatováno u městského veřejného prostoru, v porovnání se západní Evropou zaostáváme v tomto ohledu o desítky let (KREJČÍ A kolektiv 2000).

O dříve zmíněných opatřeních progresivního hospodaření s dešťovými vodami (HDV) víme, ale skutek utekl.

D.9 Domáci zvířata

Názory na přítomnost psů ve VB se různí.

Majitelé je tu chtějí, ostatní nikoli.

Na základě toho, s čím se setkávám, jsem pro zákaz. Vodítko a náhubek nic neřeší.

Pokud tu pejsky tolerujeme, pak jedině v třebas nevelkém, ale vždy oploceném výběhu (psím koutku).

E – PRÁCE ZABÝVAJÍCÍ SE VNITROBLOKY

PRÁCE 1

Vnitrobloky jako specificky vytvářený městský prostor / 2015

Autor : Bc. Markéta Jahnová
Vedoucí práce : PhDr Ivan Rynda

O b s a h

Práce zahrnuje část:

+ teoretickou.

Autorka zde definuje veřejný prostor i vnitroblok.

Zabývá se jejich funkčností.

Připomíná i jejich historii.

Věnuje se kvalitě života ve městě a trvale udržitelnému rozvoji.

Důraz klade na zeleň.

Hledá problémy bránící revitalizaci VB a pokouší se je řešit.

+ empirickou.

Zde se Ing. Jahnová zabývá vnitroblokem Flora na pražských Vinohradech, který dosud nebyl revitalizován.

Popisuje jeho prostor, hodnotí spokojenost zde žijících i dalších VB využívajících občanů
I otázku bezpečí jejich pobytu.

P ř í n o s y

Za přínos práce možno pokládat zásady revitalizace, shrnuté stručně v Desateru.

1.

Bloková výstavba je ve všech ohledech (zejména toho sociologického a užitného) pro život lidské společnosti vhodnější, než volná sídlištní zástavba

Je prokázáno, že i centra měst mohou být díky jí živá a zde bydlící občané spokojeni.

2.

VB musí být schopný všestranného využití. Prioritní by mělo být užívání dětmi a seniory.

3.

Klíčovým prvkem VB musí být zeleň.

Stromy, keře a trávničky je nutno dostatečně zavlažovat a udržovat.

4.

Plocha by měla být vybavena hřištěm, altánem, lavičkami, odpadkovými koši, pítkem a záchodem – případně plochou vymezenou pro zahrádkaření.

Třeba počítat s tím, že se demografický stav mění.

5.

Parkování do VB nepatří.

6.

Venčení psů je třeba organizovat. Není-li to možné, musíme psy z pobytu zde vyloučit.

7.

Místo pro odpadové kontejnery by mělo být bokem a odcloněno.

8.

Z pohledu bezpečnosti je vhodnější VB uzavřený, nepřístupný cizím.

9.

Místo by mělo mít svůj provozní řád, správce a dohled.

10.

Na pořizovacích i provozních nákladech by se měl podílet vlastník a uživatelé.

N e d o s t a t k y

+ historii městského veřejného prostoru a vnitrobloků datuje až průmyslovou revolucí

+ zkoumá byl jediný pražský vnitroblok

+ zcela vynechala kvantitativní průzkum.

+ chybí návrh řešení hygienických aspektů (sběru odpadů, venčení psů)
a odstranění starších ekologických zátěží.

+ pominuty jsou nové trendy vč. využití srážkových vod.

+ závěry nejsou dostatečně podložené

+ chybí metodika a vzor Provozního řádu.

PRÁCE 2

Kategorizace a způsob využití městských vnitrobloků / 2017

Autor : Bc. Petra Ryšavá
Vedoucí práce : Ing. Milan Lindner, PhD

O b s a h

V úvodní části definuje autorka práce městský veřejný prostor, blok i vnitroblok.

Dále se již zabývá pouze kategorizací vnitrobloků.

VB dělí dle nejrůznějších hledisek:

+ struktury výstavby

Zástavba historická – klasická - volná (sídlištní).

+ míry zastavění

Zástavba hustá – částečná - bez zastavění.

+ množství zeleně

Pokrytí do 30% - 30 až 60% - vyšší než 60%.

+ přístupnosti

VB přístupný (úplně, omezeně) - nepřístupný.

+ funkčního využití

VB s f. obytnou – hospodářskou – obchodní – dopravní - přírodní – kulturní či vzdělávací.

+ vlastnictví

VB veřejný - soukromý (vlastnictví výlučné či kolektivní).

+ dopravní přístupnosti

VB s přístupem pro auta - kola - pouze pro pěší) – bez přístupu.

Autorka se navíc pokouší o vlastní rozdělení VB, a to v závislosti na jejich možné revitalizaci.

Vytváří čtyři kategorie:

+ kat. 1

Týká se vnitřního města a VB vzniklých historickou zástavbou. Vyznačuje se kombinovaným využitím.

+ kat.2

Týká se vnitřního i vnějšího města a VB s klasickou blokovou strukturou. Převažují bytové domy.

+ kat.3

Jde o nevyužívané VB výrobních, dopravních a vojenských staveb.

+ kat.4

Týká se okrajů města. Charakterizovaná je volnou sídlištní zástavbou.

P ř í n o s

Práce zdůrazňuje, že bloková zástavba center měst – pokud je smysluplně využívána – umožňuje zde bydlicím lidem příjemný život a nenutí je k odchodu jinam.

K tomu je ovšem potřeba vytvořit podmínky.

Pokud jde o centrum, pak VB, ale i jejich okolí musí zahrnovat úřady, školy a školky, zdravotní péči, obchody, restaurace i kavárny. Jmenované musí být snadno dostupné a funkční, a samozřejmě v dobrém stavu.

Dle konkrétního stavu, v závislosti na čase, bývá nezbytná revitalizace. Řešit se ovšem může postupně.

Etapizaci možno rozlišit na:

-obsahovou

Ta umožňuje finanční rozložení nákladů.

-časovou

Příklad a dobré zkušenosti vedou k rozšiřování revitalizovaného území.

Je třeba poučit se přitom jinde (chybí metodika). Samozřejmě i překonat řadu problémů - mezi jinými pochopení občanů (podceňuje se význam a není vůle to řešit) a chybějící finance.

N e d o s t a t k y

+ práce je veskrze teoretická

+ členění VB je ve vztahu k praktické revitalizaci VB zbytečně podrobné

+ autorka se dostatečně nezabývá palčivou dopravní problematikou.

+ nebyl proveden průzkum

+ práce neřeší praktické aspekty revitalizace

+ chybí k tomu potřebná metodika.

PRÁCE 3

Revitalizace vnitrobloků Brno / 2011

Autor : Ing. arch. Rudolf Grimm
Vedoucí práce : Ing. Klára zahradníčková

O b s a h

Urbanisticko-architektonická studie vychází ze zkušeností autorů z Brna.

Věnována je pouze otevřeným obytným VB v centru města, které patří „všem a nikomu“.

Současný stav VB pokládají autoři za neuspokojivý.

Vycházejí ze zkušeností získaných ve dvou konkrétních vnitroblocích. Popisná kritika ale chybí.

Revitalizace řeší dle nich obnovu jejich funkce, potenciálu sociální struktury a zvýšení obytné hodnoty. Samozřejmě ve spolupráci se zde žijícími občany.

Zadání projektu obnovy by měl dle autorů práce zahrnovat popis majetkoprávních vztahů, požadavky na způsob využití, informaci o budoucích uživatelích, řešení následného provozu a údržby, finanční zajištění.

Při zpracování by se mělo vycházet ze sběru informací (domy, vlastníci, obyvatelé atd).

Respektována by při tom měla být vazba na okolí: charakter zástavby, významné objekty, přírodní podmínky, dopravu - s návazností na územní plán a legislativu.

Za klíčové mají problémy uvnitř VB, včetně zónování.

Za hlavní prvek revitalizace pokládají zeleň, spojenou s krajinářskými prvky.

Pozornost věnují také mikroklimatickým a hygienickým podmínkám. Za důležité v té souvislosti pokládají dodržování ekologických principů.

Zabývají se i parkováním (koncept „Stonožka“).

A samozřejmě i infrastrukturou.

P ř í n o s

Jde o jedno z prvních zamyšlení na tímto tématem.

N e d o s t a t k y

Práce je příliš stručná - nezahrnuje vše, nezachází do potřebných detailů.

Zeleni je v ní věnováno málo místa.

Zcela vypouští problematiku hospodaření s vodou.

Chybí zásady zpracování provozního řádu.

V žádném případě nejde o metodiku.

PRÁCE 4

Metody regenerace obytných vnitrobloků / 2008

Autor : Ing. Eva Sojková
Vedoucí práce : Doc. Ing. Ivo Tábor, CSc.

O b s a h

Drobná práce se zabývá revitalizací obytného vnitrobloku.

Vychází ze situace v Praze a zaměřena je výhradně na zeleň.

Předcházela jí průzkum situace.

Stručná metodika seznamuje projektanty a vlastníky VB se specifiky, které je třeba při projektování regenerace vnitrobloku respektovat.

Věnuje se:

+ sběru informací

+ hlavním charakteristikám prostoru VB

+ analýze dat

+ vlastním návrhům revitalizace.

Přílohou práce jsou:

+ vzor Ankety názorů obyvatel na využívání vnitrobloku.

+ sortiment vybraných skupin dřevin a trvalek pro výsadbu ve vnitroblocích.

P ř í n o s

Práce, zaštitěná výzkumným ústavem Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhoncích, vykazuje potřebnou míru profesionality.

Definuje překážky, nastiňuje řešení.

Vnitrobloky vhodně dělí podle podílu ploch zeleně.

Pojednává o využití VB (drobná sportoviště, dětská hřiště, venčení psů, parkování).

Hlavně se však zabývá zde se vyskytující zelení: její skladbou, biometrickými a bonitačními údaji, lokalizací.

Upozorňuje na důležitost stanovištních podmínek, včetně mikroklimatických a hygienických poměrů.

Zdůrazňuje potřebu zavedení Návštěvního řádu a kontrolou jeho dodržování.

N e d o s t a t k y

Metodika je zúžena na vnitroblokovou zeleň.

Nevěnuje se hospodaření s dešťovou vodou.

Jinak je převelice stručná: problémy spíše naznačuje a navrhuje jen některá možná řešení.

S h r n u t í

Uvedené a komentované práce jsou nepochybně podnětné a pro problematiku řešení revitalizace vnitrobloků přínosné. Problematiku však neřeší komplexně a dostatečně podrobně.

Pro tuto moji disertační práci jsou nicméně podnětné.

F – METODIKA

Metodika je klíčovým přínosem této práce. Zařazena je samostatně v příloze.

G – VNITROBLOKY / HK

G.1 Situace

Město Hradec Králové je metropolí Královéhradeckého kraje.

Má svoji městskou památkovou rezervaci (MPR), městskou památkovou zónu (MPZ) i jejich ochranné pásmo.

A pomíneme-li novodobá sídliště, je možno ho označit za město vnitrobloků.

G.2 Historie

Počet hradeckých bloků s vnitřními prostranstvími (vnitrobloky) dosahuje čísla padesátšest.

Pořízeny (případně dotvořeny) byly:

+ v období gotiky, renesance a baroka, a to v počtu deseti

Lokalizovány jsou na Starém Městě, v katastrálním území Hradec Králové.

+ na přelomu 19. a 20. století, a to v počtu devíti

Nalézají se v k.ú. Hradec Králové, mezi Starým Městem a řekami.

+ v období první republiky v počtu dvacetipěti

(z toho se jich nalézá dvacetjedna v k.ú. Hradec Králové a čtyři v k.ú. Pražské Předměstí)

Ty v k.ú. Hradec Králové najdeme mezi Labem a Gočárovým okruhem, ty v k.ú. Pražské Předměstí pak v prostoru mezi Gočárovým okruhem a železniční tratí z Hradce Králové do Pardubic.

+ v období socialismu v počtu dvanácti

Setkáme se s nimi v k.ú. Hradec Králové v počtu šesti a v k.ú. Pražské Předměstí), rovněž v počtu šesti.

Nalézají se většinou při Gočárově okruhu.

+ v přítomnosti je diskutována a schvalována nová zástavba vnitrobloků v Kuklenách.

V blokové zástavbě žije trvale 12.301 osob - tedy 13% městské populace.

Jde o údaj sdělený statistiky — sám odhaduji reálný stav poněkud vyšší, kolem 15 tisíc osob (16%).

G.3 Přehled a rozložení hradeckých VB

Vnitrobloky uzavřené

Staré Město

		k.ú.
I	Zieglerova – Rokytanského – náměstí Jana Pavla II.	HK
II	Velké náměstí – Tomkova / západ	HK
III	Velké náměstí – Tomkova / střed	HK
IV	Velké náměstí – Tomkova / východ	HK
V	Dlouhá – Tomkova / západ	HK
VI	Dlouhá – Tomkova / střed	HK
VII	Dlouhá – Tomkova / východ	HK
VIII	Malé náměstí	HK
IX	Velké náměstí	HK
X	Severní svahy	HK

Nové Město

		k.ú.	
1	Tylovo nábřeží – Švehlova – Havlíčkova	HK	
2	Švehlova – Gočárova – Šafaříkova	HK	
3	Karla IV. – Havlíčkova – Masarykovo náměstí	HK	
4	Šafaříkova - Nerudova – Jeronýmova – Gočárova	HK-	
5	Šafaříkova – Gočárova – K. H. Máchy – Masarykovo náměstí	HK	
6	Masarykovo nám. – Čelakovského – Bařkovo náměstí – Karla IV.	HK	
7	K. H. Máchy – Klumparova – Mánesova – Čelakovského	HK	
8	K. H. Máchy – Ulrichovo náměstí – Mánesova – Klumparova	HK	
9	Mánesova – Klumparova - Střelecká – K. H. Máchy	HK	
10	Mánesova – Gočárova – Střelecká – Klumparova	HK	SALON
11	Mánesova – Nerudova – Střelecká – Gočárova	HK	
12	Vrchlického – Poláková – Gočárova	PP	
13	Chelčického – S. K. Neumana – Kollárova – Haškova	PP	
14	Průmyslová – Karla IV. – Škroupova	HK	
15	Smetanovo nábřeží – Nám. 5. Května – Průmyslová – Škroupova	HK	
16	Průmyslová – Škroupova – Karla IV. – Resslerova	HK	
17	Resslerova – Průmyslová – Rettigové	HK	
18	Břetislavova – Gočárova – U Koruny	PP	
19	Šimkova – Pospíšilova – Čs. armády – Buzulucká	HK	
20	Hradební – U soudu – Čs. Armády – Pospíšilova	HK	
21	Pelcova – Čs. Armády – Opletalova – Šimkova	HK	
22	Bratří Čapků – Bidlova – Švendova – Pospíšilova	HK	
23	Okružní – Pospíšilova – Bratří Čapků – Buzulucká	HK	
24	Divišova – Čs. Armády – Palackého – Kotěrova	HK	
25	Čs. Armády – Mostecká – Eliščino nábřeží – Palackého	HK	
26	Čs. Armády – Chmelova – Eliščino nábřeží – Mostecká	HK	
27	Čs. Armády – Rokycanova – Eliščino nábřeží – Chmelova	HK	
28	Náměstí 28. Října – U Koruny – Puškinova – S. K. Neumana	PP	
29	Šimkova – Divišova – náměstí Osvooboditelů – L. Štúra	PP	

VB otevřené

A	Mánesova – V Lipkách – Střelecká – Nerudova	HK	LISKOVY S. I
B	Ambrožova – V Lipkách – Mánesova – Nerudova	HK	LISKOVY S: II
C	Letců – Gočárova – Břetislavova – Herbenova	PP	
D	Chelčického – Haškova – Sladkovského – Nádražní	PP	
E	Hořická – Dukelská – Chelčického	PP	SKLENĚNKA
F	Horova – Pavla Hanuše – Habrmanova – Nerudova	PP	
G	Horova – Jiřího Purkyně – Habrmanova – Pavla Hanuše	PP	
H	Smetanovo nábřeží – Škroupova – Průmyslová – Resslerova	HK	
I	Smetanovo nábřeží – Rettigové - Říční	HK	
J	Okružní – Ladova – Švendova – Bidlova	HK	
K	Jarošova – Skupova – Švendova – Ladova	HK	
L	V Lipkách – Šafaříkova – Gočárova	HK	
M	Na Střezině – Okružní – Buzulucká	HK	
N	Na Střezině – Pospíšilova – Okružní	HK	
O	Plácelova – Hradební – Balbínova – Jana Kotěry	HK	
P	V Koutech – Horova – Gočárova	PP	
R	Nerudova – Horova – V Koutech	PP	

Podrobný popis jednotlivých VB

UZAVŘENÉ VB

1. Rozhlas

Tylovo nábřeží - Švehlova - Havlíčkova

Katastrální území (k.ú.) Hradec Králové

Počet obyvatel / domů / vlastnictví 239 / 20 / Čs. rozhlas, privat

Výměra v m ²	(V)	5.540
Charakter	(CH)	uzavřený
Přístup /parkování	(P)	2 průjezdy, chodby / neparkuje SE
Stavby v kusech	(S)	14
Zeleň	(Z)	11
Stav	(St)	nevyrovnaný
Revitalizace	(R)	realizace Foglarovy uličky, individuální

2. Divadelní předprodej

Švehlova - Gočárova - Šafaříkova

k.ú. Hradec Králové

Ob 270 / 20 / SMHK, privat

V 4.170

CH uzavřený – kavárna Vozáb ve dvoře přístupná veřejnosti

P 2 průjezdy, chodby / neparkuje se

S 12

Z 5

St nevyrovnaný

R individuální

3. Krijcos

Karla IV – Havlíčkova - Masarykovo náměstí

k.ú. Hradec Králové

Ob 176 / 21 / privat

V 3.240

CH uzavřený

P 2 průjezdy, chodby / neparkuje se

S 5

Z 12

St nevyrovnaný

R individuální

4. Poliklnika

Šafaříkova –Nerudova- Jeronýmova -Gočárova

k.ú. Hradec Králové

Ob	288 / 17 / privat
V	5.450
CH	uzavřený
P	4 průjezdy, CHODBY /parkuje se
S	5
Z	9
St	nevyrovnaný
R	individuální

5. Bazalka

Šafaříkova- Gočárova - Karla Hynka Máchy - –Masarykovo náměstí

k.ú. Hradec Králové

Ob	268 / 17 / privat
V	5.860
CH	uzavřený i
P	3 průjezdy, chodby / parkuje se
S	12
Z	6
St	nevyrovnaný
R	individuální

6. Masarykovo náměstí

Masarykovo nám – Čelakovského –Baťkovo nám. – Karla IV

k.ú. Hradec Králové

Ob	360 / 21 / SMHK, privat
V	5.800
CH	uzavřený
P	2 průjezd, chodby / neparkuje se
S	6
Z	7
St	nevyrovnaný
R	individuální

7. Zelenina

K.H. Máchy – Klumparova –Mánesova - Čelakovského

k.ú. Hradec Králové

Ob	379 / 18 / privat
V	4.900
CH	uzavřený
P	2 průjezdy, chodby / parkuje se
S	3
Z	10
St	nevyrovnaný
R	individuální

8.Steinský

K.H. Máchy - Ulrichovo náměstí - Mánesova - Klumparova

k.ú. Hradec Králové

Ob	228 / 13 / privat
V	4.770
CH	uzavřený – nepřístupný veřejnosti
P	2 průjezdy / parkuje se
S	7
Z	9
St	přijatelný
R	individuální

9.Paříž

Mánesova –Klumparova – Střelecká - Karla IV

k.ú. Hradec Králové

Ob	288 / 17 / privat
V	5.060
CH	uzavřený
P	1 průjezd, chodby - parkuje se
S	4
Z	4
St	nevyrovnaný
R	individuální

10.Salon

Mánesova – Gočárova – Střelecká - Klumparova

k.ú. Hradec Králové

Ob	309 / 16 / SMHK, privat
V	3.820
CH	uzavřený
P	chodby / neparkuje se
S	-
Z	17
St	zanedbaný
R	doporučena celková revitalizace

11.Zbraně

Mánesova – Nerudova – Střelecká - Gočárova

k.ú. Hradec Králové

Ob	290 / 18 / privat
V	4.450
CH	uzavřený
P	6 průjezdů / parkování
S	6,
Z	7
St	nevyrovnaný
R	individuální

12. Baťa

Vrchlického – Polákova - Gočárova

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	70 / 21 /privat
V	3.050
CH	uzavřený
P	jediný vjezd, chodby /parkování
S	3
Z	10
St	horší
R	individuální

13. Vulkán

Chelčického – S.K.Neumana – Kollárova - Haškova

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	146 / 28 / privat
V	5.500
CH	uzavřený
P	jediný vjezd, chodby / parkování
S	7
Z	12
St	přijatelný
R	individuální

14. Honda

Průmyslová – Karla IV – Škroupova

k.ú. Hradec Králové

Ob	435 / 28 / SMHK, privat
V	8.880
CH	uzavřený
P	2 průjezd, chodby / parkování
S	3
Z	6
St	špatný
R	aktuální oprava velkogarží SM HK, individuální

15. Novákovy garáže

Smetanovo náměstí. – Nám. 5. května – Průmyslová - Škroupova

k.ú. Hradec Králové

Ob	316 / 24 / Centrum Praha, privat
V	9.060
CH	uzavřený
P	3 vjezdy, chodby / úplatné parkování v Novákových garážích
S	3
Z	17
St	horší
R	individuální

16. Bio Central

Průmyslová – Škroupova – Karla IV - Resslerova

k.ú. Hradec Králové

Ob	450 / 26 / SMHK, privat
V	15.260
CH	uzavřený
P	2 průjezdy, chodby / parkování
S	9
Z	4
St	horší
R	SM HK, individuální

17. ČIŽP

Resslerova – Průmyslová - Rettigové

k.ú. Hradec Králové

Ob	324/ 15/ ČR, privat
V	4.250
Ch	uzavřený
P	jediný průjezd, chodby / parkování
S	2
Z	9
St	přijatelný
R	ČIŽP, individuální

18. Finanční úřad

Břetislavova – Gočárova – U Koruny

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	360 / 34 / RIF Praha, Finanční ředitelství Praha, privat
V	3.710
CH	uzavřený
P	jediný průjezd / parkování
S	8
Z	18
St	horší
R	individuální

19. Synagoga

Hradební – Pospíšilova – Čs. armády - Buzulucká

k.ú. Hradec Králové

Ob	135 / 12 / Židovská obec Praha, privat
V	1.800
CH	uzavřený – nepřístupný veřejnosti
P	přes domy / neparkuje se
S	1
Z	9
St	nevyrovnaný
R	využití opuštěného objektu synagogy, individuální

20. Hotelová škola

Hradební - U soudu - Čs. armády - Pospíšilova

k.ú. Hradec Králové

Ob	105 / 8 / Hotelová škola, privat
V	1.770
CH	uzavřený
P	jediný vjezd, chodby / parkuje se (Hotelová škola)
S	5
Z	2
St	dobry
R	individuální

21. Staročeská

Pelcova - Čs. armády - Opletalova - Šimkova

k.ú. Hradec Králové

Ob	85 / 10 / privat
V	1.450
CH	uzavřený
P	1 průjezd, chodby / parkování
S	6
Z	4
St	dobry
R	individuální

22. Gočár

Bratří Čapků - Bidlova - Švendova - Pospíšilova

k.ú. Hradec Králové

Ob	178 / 17 / privat
V	2.860
CH	uzavřený
P	jediný průjezd, chodby / parkování
S	7
Z	6
St	dobry
R	odstranění opuštěné budovy pekárny s komínem, individuální

23. Pošta 3

Okružní – Pospíšilova – Bratří Čapků - Buzulucká

k.ú. Hradec Králové

Ob	489 / 21 / ČR, privat
V	6.670
CH	uzavřený
P	1 průjezd, chodby / neparkuje se
S	3
Z	19
St	nevyrovnaný, při Okružní třídě a na hřištích špatný (romské osídlení)
R	potřebný zásah města, individuální

24.Spořitelna

Divišova - Čs. armády - Palackého - Kotěrova

k.ú. Hradec Králové

Ob	214 / 15 /SMHK, privat
V	2.640
CH	uzavřený
P	jediný průjezd, chodby /parkování
S	8
Z	5
St	dobrý
R	individuální

25.Palmová zahrada

Čs. armády – Mostecká – Eliščino nábřeží - Palackého

k.ú. Hradec Králové

Ob	134 / 13 / SMHK, privat
V	2.610
CH	uzavřený
P	jediný průjezd, chodby / parkování
S	4
Z	5
St	dobrý
R	individuální

Majitel Okresního domu provozuje stylovou restauraci jako bufet a pokouší se zastavit dvůr.

26.Rámování

Čs. Armády – Chmelova - Eliščino nábřeží - Mostecká

k.ú. Hradec Králové

Ob	124 / 11 / privat
V	1.400
CH	uzavřený
P	1 průjezd / neparkuje se
S	1
Z	5
St	dobrý
R	individuální

27.Pošta 1

Čs. armády – Rokycanova - Eliščino nábřeží - Chmelova

k.ú. Hradec Králové

Ob	127 / 10 / ČR, privat
V	2.490
CH	uzavřený
P	2 průjezdy / parkování
S	4
Z	6
St	dobrý
R	nikoli

28.Koruna

Nám. 28. října – U Koruny – Puškinova – S.K. Neumana

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	467 / 33 / privat
V	6.500
CH	uzavřený
P	1 vjezd, 1 průjezd, chodby / parkování
S	19
Z	28
St	horší
R	individuální

29.Komerční banka

Šimkova - Divišova - Náměstí Osvoboditelů – L. Štúra

k.ú. Hradec Králové

Ob	207 / 17 / privat
V	3.290
CH	uzavřený
P	3 průjezdy, chodby / parkování
S	7
Z	10
St	dobry
R	individuální

OTEVŘENÉ VB

A.Liskovy sady 1

Mánesova – V Lipkách – Střelecká – Nerudova

k.ú. Hradec Králové

Ob	241 / 16 / SM HK (domy přístupné jen z ulice)
V	4.499
CH	otevřený - průchozí
P	2 proluky / parkuje se po okraji (Střelecká, Mánesova ulice)
S	chybí
Z	23
St	dobry
R	SM HK - úpravy proběhnou dle zpracovávané studie/projektu

B.Liskovy sady 2

Ambrožova – V Lipkách – Mánesova – Nerudova

k.ú. Hradec Králové

Ob	238 / 10 / SM HK (domy přístupné jen z ulice)
V	2.679 / parčík SMHK, dvorky soukromé
CH	otevřený - průchozí
P	2 proluky / parkuje se jen po okraji (ulice Mánesova a Ambrožova)
S	chybí
Z	27
St	dobry
R	SM HK - úpravy proběhnou dle připravované studie/projektu

C.Don

Letců – Gočárova – Břetislavova - Herbenova

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	210 / 23/ LE Cygne Sportif Group, privat
V	6.320
CH	otevřený – přístupný veřejnosti
P	jediný vjezd, chodby / parkování
S	1
Z	21
St	špatný
R	individuální

D.ČEZ

Chelčického – Haškova – Sladkovského –Nádražní

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	230 / 21/ČEZ Praha, privat
V	12.800
CH	otevřený – nepřístupný veřejnosti
P	2 vjezdy, chodby / parkoviště ČEZ
S	3
Z	10
St	přijatelný
R	ČEZ, individuální

E.Skleněnka

Hořická –Dukelská –Chelčického (parčík Skleněnka)

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	458 / 31 / parčík SMHK, privat
V	24.480
CH	otevřený – přístupný veřejnosti
P	9 vjezdů, chodby / parkování residentů
S	7
Z	40
St	nevyrovnaný (parčík dobrý)
R	SM HK, privat - městská část revitalizována (2015), o propojení nákupních center s terminálem město jedná - individuálně

F.Hygiena

Horova –P. Hanuše – Habrmanova -Nerudova

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	130 / 17 / ČR, SM HK, privat
V	7.650
CH	otevřený – nepřístupný veřejnosti
P	2 vjezdy, chodby / parkování
S	2
Z	14
St	nevyrovnaný
R	ČR, SM HK, individuální

G.Géčko

Horova –J. Purkyně - Habrmanova – P. Hanuše

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	163 / 31 / privat
V	14.550
CH	otevřený – nepřístupný veřejnosti
P	3 vjezdy, chodby / parkování
S	8
Z	52
St	nevyrovnaný
R	individuální

H.Archiv

Smetanovo nábř. - Škroupova – Průmyslová - Resslerova

k.ú. Hradec Králové

Ob	17 / 12 / privat
V	6.400
CH	otevřený – nepřístupný veřejnosti
P	2 vjezdy, 1 průjezd, chodby / parkování
S	4
Z	24
St	nevyrovnaný
R	ČIŽP, individuální

I.Smetanovo nábřeží

Smetanovo nábřeží - Rettigové - Říční

k.ú. Hradec Králové

Ob	515 / 23 /ČR, SMHK
V	10.150
CH	otevřený – nepřístupný veřejnosti
P	2 vjezdy, chodby / parkování
S	11
Z	20
St	přijatelný
R	individuální

J.Orlická 1

Okružní - Ladova - Švendova - Bidlova

k.ú. Hradec Králové

Ob	468 / 24 / SM HK
V	8.100
CH	otevřený – omezeně přístupný veřejnosti
P	2 vjezdy, chodby / parkuje se
S	1
Z	8
St	dobrý
R	SM HK - potřeba zřízení dětského hřiště, individuální

K.Orlická 2

Jarošova – Skupova – Švendova - Ladova

k.ú. Hradec Králové

Ob	308 / 12 /SM HK
V	2.700
CH	otevřený – omezeně přístupný veřejnosti
P	2 vjezdy, chodby / neparkuje se
S	chybí
Z	17
St	dobrý
R	SM HK

L.YMCA

V Lipkách - Šafaříkova - Gočárova

k.ú. Hradec Králové

Ob	73 / 6 / Universita Hradec Králové, YMCA, privat
V	6.180
CH	otevřený – s dětským hřištěm
P	1 vjezd, 1 průjezd, chodby / parkuje se
S	6
Z	10
St	přijatelný
R	SM HK, YMCA, privat - konfliktní osoby v parčíku, zlepšit dohled PČR a MP

M.STŘEZINA

Na Střezině – Okružní -Buzulucká

k.ú. Hradec Králové

Ob	276 / 14 / SM HK, VIS, privat
V	3.260
CH	otevřený – přístupný veřejnosti
P	2 vjezdy, chodby / parkování
S	2
Z	6
St	přijatelný
R	SMHK, VIS, privat

N.Pivní klub

Na Střezině – Pospíšilova - Okružní

k.ú. Hradec Králové

Ob	140 / 12 / LUFIBEX Praha, privat
V	3.950
CH	otevřený – nepřístupný veřejnosti
P	3 vjezdy, chodby / parkuje se
S	6
Z	5
St	nevyrovnaný
R	individuální

O.Tereziánský dvůr

Plácelova - Hradební - Balbínova - Jana Koziny

k.ú. Hradec Králové

Ob	31 / 9 / SM HK, privat
V	5.450
CH	otevřený
P	2 vjezdy, 4 uličky, chodby / parkování
S	1
Z	20
St	dobrý
R	SM HK, hotel Tereziánský dvůr, individuální

P.Čedok

V Koutech – Horova - Gočárova

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	292 / 14 / SM HK
V	6.900
CH	otevřený – přístupný veřejnosti
P	1 vjezd, 1 průjezd, chodby / parkování
S	chybí
Z	10
St	nevyrovnaný
R	SM HK

R.Erko

Nerudova –Horova – V Koutech

k.ú. Pražské Předměstí

Ob	110 / 15 / SM HK
V	2.900
CH	otevřený – přístupný veřejnosti
P	jediný vjezd, chodby / neparkuje se
S	4
Z	23
St	nevyrovnaný
R	SM HK

VB, DVORY A DVORKY na STARÉM MĚSTĚ (MPR)

I.Radnice

Zieglerova – Rokytanského – Náměstí Jana Pavla II

k.ú. Hradec králové

Ob	197 / 20 /SMHK, Biskupství královéhradecké, Děkanství HK, Sbor církve bratrské, privat
CH	uzavřený – Nádvoří Krajského úřadu veřejnosti trvale přístupné, Městská hudební síň přístupná omezeně, ostatní nepřístupné
P	průjezdy, chodby – v Kr. úřadu parkovací dům, jinak p. omezené
S	větší počet drobných nádvorních objektů
Z	okrajově
St	nevyrovnaný
R	instituce, individuální

II.Potrefená husa

Velké náměstí – Tomkova/západ

k.ú. Hradec Králové

Ob	87 / 16 / firmy, privat
CH	uzavřený – nepřístupný veřejnosti
P	jediný vjezd, chodby – parkování omezeně
S	7
Z	4
St	zanedbaný, špatný
R	individuální

III.Na Hradě

Velké náměstí – Tomkova /střed

k.ú. Hradec Králové

Ob	90 / 18 / firmy, privat
CH	uzavřený – nepřístupný veřejnosti
P	chodby – neparkuje se
S	1
Z	chybí
St	zanedbaný, špatný
R	individuální

IV.Galerie

Velké náměstí – Tomkova / východ

k.ú. Hradec Králové

Ob	0 / 2 / KHK – Královéhradecký kraj
CH	uzavřený – Krajská galerie přístupná mimo pondělí
P	jediný průjezd, chodby – neparkuje se
S	chybí
Z	chybí
St	dobrý
R	KG - nedávno dokončená rekonstrukce

V.Prokuratura

Dlouhá - Tomkova / západ

k.ú. Hradec Králové

Ob	41 / 8 / ČR, firmy, privat
CH	uzavřený – nepřístupný veřejnosti
P	jediný průjezd, chodby – neparkuje se
S	4
Z	chybí
St	špatný
R	Krajské zastupitelství, individuální

VI.Spolkový dům

Dlouhá – Tomkova / střed

k.ú. Hradec Králové

Ob	31 / 10 /SM HK, firmy, privat
CH	uzavřený – nepřístupný veřejnosti
P	chodby – neparkuje se
S	1
Z	chybí
St	špatný
R	SM HK, individuální

VII.Parking

Dlouhá – Tomkova / východ

k.ú. Hradec Králové

Ob	40 / 4 /privat
CH	uzavřený – s výjimkou parkoviště nepřístupný veřejnosti
P	jediný vjezd, chodby – parkuje se (parkoviště na rohové pacele)
S	1
Z	chybí
St	přijatelný
R	individuální

VIII.Městská policie

k.ú. Hradec Králové

Ob	92 / 22 / SMHK, firmy, soukromí
CH	uzavřený – nepřístupný veřejnosti
P	jediný vjezd , chodby – neparkuje se
S	15
Z	4
St	horší
R	SMHK, individuální

IX. Jižní parkány

k.ú. Hradec Králové

Ob	370 / 6 / ČR, SMHK, Biskupství královéhradecké, soukromí
CH	uzavřený – nepřístupný veřejnosti (dvůr pivovaru Klenot a nám. Jana Pavla II) Omezeně)
P	průjezdy, chodby – parkuje se, omezeně
S	drobné nádvorní stavby
Z	výjimečně – pouze na parkánech
St	nevyrovnaný
R	ČR, SM HK, Biskupství, individuální

X. Severní parkány

k.ú. Hradec Králové

Ob	28 / 5 / ČR, SM HK, soukromí
CH	uzavřený – nepřístupný nebo omezeně (divadlo, rest. Šatlava) přístupný
P	jediný vjezd, průjezdy, chodby - parkuje se, omezeně
S	drobné nádvorní stavby
Z	výjimečně – pouze na toho času. uzavřených parkánech
St	nevyrovnaný
R	ČR, SM HK, individuální

G.4 Sledované vnitrobloky v majetku města

Statutární město Hradec Králové má ve svém majetku pozemky v řádce vnitrobloků. Dále se budu věnovat čtyřem z nich, a to vnitroblokům Skleněnka, Salon a Liskovy sady I a II.

SKLENĚNKA (VB E)

Vnitroblok je situován vně Gočárova dopravního okruhu v k.ú. Pražské Předměstí. Jde o otevřený, veřejnosti přístupný VB, kde městu patří pozemky v jeho středu. Dominantou je zde arch. Josefem Fňoukem navržený rohový dům, zvaný Skleněná věž. A právě zde město pod vedením představitele HDS primátora MUDr Zdeňka Finka, zřídilo v roce 2015 oplocený parčík, o který se prostřednictvím svých Technických služeb stará.

Projektantem byl místní architekt Bedřich Falta. Pojmenovaly si ho v otevřené soutěži hradecké děti.

Poloha parčíku uprostřed rozsáhlého VB je sice výhodná, ale v jeho bezprostředním sousedství se na soukromých pozemcích parkuje. Jde o padesátku stání pro zde bydlící residenty.

Záměr využití území není dokončen. Nebylo realizováno propojení Dukelské třídy s ulicí Hořickou, vázané na kultivaci zeleně.

V souvislosti s popsanou realizací byla v roce 2016 spolkem PRO GOČÁR pořádána v Hradci Králové jako první v České republice konference s názvem VNITROBLOKY, zaměřená na jejich revitalizaci.

Jejím účastníkům spolek společně se zástupci města parčík jako první počín toho druhu na území Hradce Králové úspěšně představil.

SALON (VB 10)

Vnitroblok se nalézá mezi Labem (jeho pravým břehem) a Gočárovým okruhem – tedy v tzv. Gočárově sektoru. Postaven byl při SZ nároží Ulrichova náměstí a zvýrazněn jedním ze čtyř rohových domů z pera Gočárova.

VB je uzavřený a není přístupný žádným průjezdem. Parkování zde tudíž nehrozí.

Celý VB (včetně nefunkčního dětského hřiště) je značně zanedbaný.

Na popud spolku PRO GOČÁR magistrát zajistil zpracování pasportu zeleně.

Zmíněný spolek pak vypracoval tři varianty jeho budoucího vzhledu.

Nad revitalizačními plány se následně pod vedením komise místní samosprávy sešli v něm žijící občané vícekrát. Zvolili jednoduchou a levnou variantu a zavázali se po zkulturnění VB převzít jej do opatrování.

Připravil jsem jim jednoduchou, problém řešící, smlouvu.

Na projekt a přípravu terénu město následně vyčlenilo milion Kč.

LISKOVY SADY I, II (VB A, B)

Oba dotčené vnitrobloky se nalézají v k.ú. Hradec Králové, mezi Gočárovým okruhem a areálem jím projektovaného Sboru kněze Ambrože.

Vznikly za první republiky - jsou otevřené a průchozí.

Nejsou velké, avšak svým umístěním a architektonickým ztvárněním patří mezi to nejkrásnější v městě.

Vstup z Gočárova okruhu lemují dvě nádherné vily arch. Oldřicha Lisky (jeho vlastní, kde dnes sídlí Živnostenský úřad, je kulturní památkou). Cílenou dominantu tu tvoří dech beroucí průhled na věž Sboru.

Nepříjemné je, že se zde omezeně parkuje - i když jen ve dvou území příčně protínajících ulicích. Zákaz parkování by zde byl rozhodně přínosem.

Parčíky jsou zatravněné a kultivovaně porostlé stromy a keři.

Jejich stav je - až na některé porosty, které dožívají - vcelku dobrý.

Místní floristická škola v rámci svého příspěvku na KONFERENCI VNITROBLOKY doporučila zkulturnění místního dětského herního plácku, výměnu a doplnění laviček a odstranění původní kašny, využitelné v sezóně i jako pítka (voda by k němu byla přivedena z Liskovy vily).

G.5 S o u k r o m é V B

Toto vlastnictví vnitrobloků v Hradci Králové zcela převažuje.

Běžný VB mívá kolem patnácti domů a obdobný počet vlastníků.

Tam, kde hospodaří SVJ, jich ovšem bývají stovky. A v tom je potíž...

Každý z občanů má odlišnou představu a ne každý je ochotný se s druhými domluvit.

Odlišují se od sebe i tím, jak hluboko mají do kapsy.

Příklad, kde by se jednotliví vlastníci dohodli a VB řešili jako celek společně, jsem nenašel.

Tvárnost těchto VB není kupodivu nejhorší. Vlastníci většiny parcel o tyto pečují - někteří dokonce příkladně. Poškozují je, žel, ti, kteří jsou s péčí své parcely na štíru.

A s kterými není dohoda možná.

Často jde o problémy na první pohled neřešitelné, kdy bývá přínosem i kompromis.

Jejich zkulturnění neusnadňuje chybějící osvěta, metodika, vzorová smlouva či provozní řád.

Tazatelé nemají příklady, ani vlastní zkušenosti.

Pro zájemce jsem již vypsál pravidelné konzultace. Probíhají jednou měsíčně ve Spolkovém domě, v prostorách spolku PRO GOČÁR. Návštěvnost však byla minimální a od jara 2020 vzhledem ke COVIDU ustala.

G.6 Doprava

To, že motorizovaná doprava do vnitrobloku nepatří, bylo již řečeno.

U VB otevřených a případně i uzavřených (pokud jsou přístupné průjezdem) tato možnost pochopitelně existuje.

Vyslechl jsem řadu v takových VB žijících lidí a zjistil, že se jejich názory liší:

Ti, kteří mají auto, jsou - pokud se tu pro ně najde místo - pro. Pokud je tu dostatečný prostor, bývá jich převaha.

Parkuje se všude, kde to jen jde. Skoro vždy neorganizovaně, na neupravených plochách.

Mnohé z nich jsou odstrašujícím příkladem.

Žádný ze zodpovědných orgánů (stavební úřad, hygiena, inspekce životního prostředí) ale na změnu netlačí.

Mezi takovými vyniká na Starém městě situovaný vnitroblok na pozemcích parc.č. 114 až 119.

Přístup sem paradoxně umožňuje cesta, zřízená na pozemku ve vlastnictví města a vedoucí k dětskému hřišti. Jí přilehlé uvedené pozemky patří různým vlastníkům a dohoda mezi nimi je absolutně vyloučena: jde totiž vesměs o právníky. Nedávno tu dokonce někdo z místních podřízl vzrostlý strom. A policie pro omertu ze strany vlastníků nic nevyšetřila.

Vyřešit by se to přitom jednoduše dalo uzavřením zmíněné cesty, patřící městu.

G.7 Zeleň

Zeleně se hradeckým vnitroblokům nedostává.

Tristní situace je na Starém městě, kde v některých vnitroblocích stromy úplně chybí.

Jinde na vnitroblok připadají dva, tři – výjimečně kolem deseti. A nikdo o ně nepečuje.

Jak vyplývá z mé Studie, zaměřené na Gočárův prvorepublikový sektor, je právě zde soustředěna třetina všech hradeckých vnitrobloků (konkrétně osmnáct).

Jejich plocha odpovídá ploše v sektoru existující městské veřejné zeleně.

Není pro zeleň využita, takže představuje pro doplňující výsadbu ideální prostor:

Rozšíření stávající zeleně by bylo v řadě ohledů významným přínosem.

G.8 Voda

Stromy, keře a trávničky vyžadují ve vnitroblocích pochopitelně závlaku.

Závlaha je ale ponechána na Matce přírodě – užití vody z veřejného vodovodu

je praktikováno výjimečně. Výjimku tvoří stromy nově vysazené Technickými službami, které při nich v prvních létech života umísťují vaky s vodou.

Na efektivní, světovým trendům poplatné řešení – využití dešťových vod k závlaze – zatím v Hradci nedošlo. Prosazení tohoto trendu je akutní.

Průměrné roční množství srážek spadlé na území města činí 614 mm (ČHMÚ).

Pokud tyto nezasáknou, odtékají jednotnou kanalizací na mechanicko-biologickou čistírnu odpadních vod. Což odporuje zdravému rozumu, a tudíž i světovým trendům. A není to udržitelné.

Výjimečným počinem bylo v letech 1946-7 - tedy bezprostředně po druhé světové válce - řešení, použité na sídlišti Labská architektky Havlíčkem a Bartošem. Svedli zde totiž srážkové vody ze střech soliterně umístěných bytových domů a přilehlých komunikací (včetně parkovišť) do zatravněných průlehů. Předběhli tak dobu a vytvořili budoucím generacím zářný vzor.

G.9 Domáci zvířata

Vnitrobloků se bytostně dotýká pouze chov psů.

Řada těch, s nimiž se zde setkáváme, je hlášena někde jinde – konkrétně na vesnici, kde se za ně platí v porovnání s městem méně. Kontrola pražádná.

Závazná manipulace s psími exkrementy je tu technicky zajištěna – dodržování režimu nikoli. Prohřešky řeší Městská policie spíše jen domluvou.

G.10 Hlavní problémy a jejich řešení

Urbanismus a architektura

Klíčovým problémem revitalizace vnitrobloků je přiznání priority a na toto navazující konání.

Revitalizace hradeckých VB

VB SKLENĚNKA

Tento VB není dořešen.

Poloha vybudovaného parčíku ve středu rozsáhlého VB, situovaného v blízkosti Gočárova okruhu, je sice výhodná, ale v jeho bezprostředním sousedství se na soukromých pozemcích omezeně (v rozsahu padesáti stání pro zde bydlící rezidenty) parkuje.

Plány na dokončení s VB spojené problematiky existují.

Propojení Dukelské třídy a Hořické ulice, včetně kultivace zeleně je na dobré cestě. Město totiž začalo konečně s vlastníky pozemků potřebných pro realizaci jednat. Pokud to vyjde, bude ovšem muset na řešení vyčlenit potřebný peníz.

VB SALON

Vyhodnotil jsem, že zatravněná plocha tohoto vnitrobloku se slušným zastoupením vzrostlých stromů (je jich tu 17) je pro revitalizaci příhodná. A to včetně navrhovaného pokrokového řešení využití dešťových vod ze střech okolních domů k jejich závlaze.

Proto jsem vše uvedené jménem SPOLKU PRO GOČÁR městu k realizaci vřele doporučil.

Přípravy na revitalizaci tohoto VB možno díky této iniciativě označit za pokročilé – spolek totiž zajistil a připravil:

+ zaměření

+ pasport zeleně

+ studii řešení (ve více variantách)

+ smlouvu, na základě které převezme nově založený SPOLEK SALON vnitroblok od města do své péče

VB LISKOVY SADY I, II

Potřeba změn zde není velká. Jde o výsadbu zeleně, která nahradí tu původní: přestárlou a poškozenou. Také pak znovuzřízení kašny, pořízení dětského plácku a doplnění a obnovu mobiliáře.

Náš spolek PRO GOČÁR již vykonal řádku přípravných prací:
+ v archivech dohledal původní dokumentaci (plánky, fotografie)
+ zaměřil terén
+ navrhl konkrétní řešení.

V tomto případě město se zadáním potřebného projektu souhlasí. Na akci však vyčlenilo pouhých 200 tisíc Kč.

Obecně platná poznámka:

Sám jsem pro revitalizaci VB v Hradci Králové v čele spolku PRO GOČÁR vykonal maximum. Abych problémy spojené s revitalizací vnitrobloků odborně zvládl, rozhodl jsem se v roce 2017 absolvovat na ČVUT v Praze, fakultě stavební, katedře architektury na téma „Městský veřejný prostor a hradecké vnitrobloky“, doktorandum.

Výrobní stavby by neměly okolí obtěžovat – což lze řešit změnou typu výroby nebo využitím ke skladování.

Drobné stavby dřevníků možno využít k uskladnění zahradního nářadí.

Všechny tyto stavby by měly být opatřeny zelenými střechami.

Bydlení

+ Problematika spojená s pronajímáním nebo podnajíáním bytů.

Nájemci či podnajímatelé nemají k místu vztah. Zajímá je leda tak možnost parkování. Problém je prakticky neřešitelný.

Práce

+ Údržba vnitrobloku

Pokud jde o vnitroblok v majetku města, údržbu provádějí jeho technické služby. Práce jsou zmechanizovány a mají svůj řád (harmonogram, ustálenou formu). Většinou má však VB více vlastníků. Každý z nich má o využití prostoru jinou představu, provázenou odlišnou mírou snažení. Řešením může být dohoda o společném užívání celé plochy, spojená s osobou správce, který se o VB stará a na pořádek zde dohlíží.

Rekreace

Stav vnitrobloků v soukromém vlastnictví bývá nevyrovnaný.

Řada VB je dokonce totálně zanedbána.

+ Celkové zkulturnění

Pro rekreaci zde bydlících má rekreační využití vnitrobloku nepominutelný význam.

Proto vyžadují revitalizaci.

Spočívá ve výsadbě zeleně, zřízením dětského hřiště a vybavením vhodným mobiliářem.

+ Provozní řád.

Mnou zpracovaný návrh by mohl být pro další vnitrobloky vhodným příkladem.

Doprava

Řešení této záležitosti ve vnitroblocích není sice z pohledu dopravních problémů ve městě zas až tak důležité, ale pominout ho proto zcela nelze.

I zde je nezbytné zainteresovat obec. Opatření časově rozdělit na etapy a vypracovat harmonogram.

Z jednání nelze vyloučit vlastníky ani uživatele.

Doporučuji se zaměřit na tyto okruhy:

+ ve věci vjezdu vozidel do VB

Vjezd umožnit pouze vymezenému okruhu osob: konkrétně residentům, kteří tu mají garáž či parkovací místo. Mimo ně pouze autům zajišťujícím zdejší zásobování a vozidlům záchranného systému (sanitkám, hasičům, policii).

+ ve vztahu ke garážování

Nebudovat zde žádné další garáže. Ty stávající opravit a upravit příjezd k nim. Zvážit možnost zelených střech.

Variantu podzemního parkování – včetně jeho výhod a nevýhod - popisují samostatně .

+ ve věci parkovacích míst

Sjednat a stavebně-právně zakotvit počet stání. Tato vyznačit a vhodně povrchově upravit.

+ ve věci hospodaření s dešťovými vodami

Vše řešit jejich zasakováním na tomto místě.

V zájmu klidu by měla být doprava z VB vyloučena.

Zeleň a voda

+ Deficit vnitroblokové zeleně

Rozsah zeleně ve vnitroblocích je naprosto nedostatečný.

S nejhorší situací se setkáváme na Starém Městě, kde ve vnitroblocích absentuje.

V tamních vnitroblocích mnoho místa není a s přihlédnutím k vícepodlažní zástavbě zde panuje stín. Byť omezené výsadbě stromů a keřů by tu měla být přesto přiznána priorita.

Vyskytuje se zde jen na parkánech a okrajově na náměstích.

Jak jsem prokázal v tomto věnované studii, ani na ostatním území města vnitrobloky zelení (s výjimkou zanedbaných trávníků) příliš neoplývají.

Potřebná plocha tu je, zbývá zajistit výsadbu: buď centrálně, nebo individuálně.

Město samotné k tomuto může využít jen ty pozemky, které vlastní.

V případě pozemků jiných vlastníků musí tyto na problém zainteresovat a o potřebě výsadby přesvědčit.

Poradenskou službu a dohled by tu měla mít správa městské veřejné zeleně.

Naskýtá se tu příležitost, kterou by bylo hříchem nevyužít.

+ Hospodaření s dešťovými vodami (HDV)

V tomto ohledu ve srovnání s Evropou zásadně zaostáváme.

Dešťové vody z pozemků a střech nejsou využívány na místě spadu a jsou odváděny do kanalizace.

Legislativa ošetřuje problém jen okrajově, a to u nové výstavby.

U starší zástavby bude řešením - až na výjimky - komplexní zpoplatnění. Zatím se týká jen institucí a firem.

Momentálně je politicky neprůchodné, ale nepochybně na to dojde.

Současné řešení na bázi dobrovolnosti nepokládám s ohledem na potřebnou investici a následnou obsluhu závlahy za reálné.

+ Domácí zvířata

Volné pobíhání psů ve VB nepřichází z řady důvodů (ohrožení bezpečnosti zde pobývajících osob, udržení čistoty) v úvahu. Nejjednodušší je proto pobyt psů ve VB zakázat.

Pokud se zde pobyt psů umožní, pak jedině v oploceném psím koutku. Už jeho pořízení samozřejmě něco stojí, stejně pak i údržba. Nutno zajistit též řešení problémů s těmi, kteří nastavený režim poruší.

G.11 Nájemní smlouvy

O revitalizovaný VB se může starat buď vlastník (město, jiný vlastník či vlastníci), nebo za tím účelem vytvořený spolek.

V tomto případě je záležitost nezbytné ošetřit nájemní smlouvou. Sestavit by ji měl vždy právník.

Potřebné je v ní uvést:

SMLUVNÍ STRANY

Smluvní strany (vlastník, nájemce a pečovatel), včetně je zastupujících osob

ČL. 1 Preambule

1.1 - podrobné údaje o vlastníkovi a nájemci

1.2- účel smlouvy, deklarace společného zájmu

ČL.2 Předmět smlouvy

2.1 - popis VB (přehled pozemků, stavby a mobiliář, zeleň apod.)

2.2 - podmínky pronájmu:

+rozsah péče

+výše úplaty či bezplatnost

ČL.3 Závěrečná ustanovení

3.1 – termín nabytí platnosti

3.2 - možnost změn

3.3 – výpovědní lhůta

3.4 – počet vyhotovení, jejich rozdělení

PODPISY

Podpis vlastníka a nájemce

G.12 Návštěvní řád VB

Návštěvní řád VB by měl obsahovat:

A. Popis bloku a VB

Zde uvedeme jeho název, popíšeme umístění a povahu bloku, specifikujeme počet domů a jejich vlastníky,

Specifikujeme tvořící ho pozemky.

Uvedeme okruh oprávněných uživatelů VB.

Podrobně popíšeme, co je zde uživatelům k dispozici:

+relax / odpočinek a hra

+sportování

+zahrádkaření

+jiné aktivity.

B.Pravidla péče

Citujeme smlouvu o užívání jeho plochy, porostů i zde se nalézajících objektů.

Uvedeme za péči o VB odpovídající spolek a jím jmenovanou osobu správce.

Vymezení odpovědnosti.

C.Podmínky užívání

Vnitroblok je užíván ohleduplně.

Pravidla užívání jsou dána Návštěvním řádem.

Jde o cosi, připomínající Mojžíšovo desatero.

Vymezení oboustranné odpovědnosti.

Dodržování NŘ kontroluje správce – problémy řeší výbor spolku.

Zahrnutý v něm musí být tyto okruhy a problémy:

A- zpřístupnění

Půjde o:

+ vymezení uživatelů

Děti, mládež, dospělí, senioři, nesvéprávné osoby.

Podmínky jejich přítomnosti.

+ vymezení časové

Roční období, měsíce, dny.

Období havarijní situace: silný vítr, námraza.

B- využití

Možnosti:

+ odpočinek – objekty, drobný mobiliář

Odpočinku jsou vyhrazeny travnaté plochy, nebo alespoň jejich část.

Z objektů to může být altán, garáž, ohniště – z mobiliáře lavičky s odpadkovými koši, sušáky na prádlo, klepadla na koberce a podobně.

V případě ohniště musí být zajištěn bezpečnostní odstup od staveb.

Lavičky nebo židle by měly být přenosné, protože jedině to umožňuje vytváření konverzačních ostrůvků a jejich přesun na slunce či do stínu.

+sport

Sem patří dětské herní plácky, hřiště na volejbal/nohejbal, tenisový kurt, plocha na bruslení, svah nebo uměle vytvořené návrší pro sáňkování a podobně.

+táboření

Vymezená travnaté plocha pro tento účel ve VB nebývá. Připustit ji lze jen zcela výjimečně, pokud je pro to vytvořeno zázemí (umývárna, záchod).

+parkování

V některých vnitroblocích se vyskytují starší garáže. Nové připustit nelze.

Pokud jde o parkování na ploše – možné je jen u otevřených vnitrobloků a uzavřených vnitrobloků přístupných průjezdem, kde se mu vyhneme jen stěží.

Místo by mělo být vybráno stranou, aby příliš neobtěžovalo.

+zvířata

Jde tu o pobyt a venčení psů. Každá druhá domácnost v ČR vlastní pejška, nebo i dva, výjimečně jejich smečku. Volné pobíhání zvířat ve VB a venčení psů zde nepřichází v úvahu. Vytváříme pro ně oplocené koutky.

+audiotechnika

Centrální ozvučení nepožijeme. Individuální musí mít svá pravidla.

+odpadové hospodářství

Jde tu o kontejnery na odpad z domácností, zahrádek, života ve VB.

Kontejnery jsou instalovány obvykle ve dvorcích jednotlivých domů, výjimečně na společném místě. Musí umožňovat třídění v domácnostech vzniklých odpadů.

Dále tu je i odpad od osob vnitroblok užívajících. Ten se ukládá do odpadkových košů.

Tyto odpady jsou odváženy smluvně zajištěnou firmou.

Sekaná tráva je na místě mulčována.

Konečně může jít též o organický odpad ze zahrádkaření. Ten se na místě kompostuje a výsledný produkt používá k přihnojování pěstovaných kultur.

+jiné

Tady může jít na příklad o budky a krmítka pro ptáčky. Vycházíme vždy z požadavků toho kterého druhu.

C- zakazy

Tyto by měly být na místě speciálně vyznačeny. Značky možno zakoupit.

Týkají se:

+ narušování klidu, porušování pořádku

Na toto – stejně jako na vše ostatní - dohlíží v celém rozsahu správce VB.

Při opakovaném porušování může spolek viníka na nějaký čas nebo natrvalo z užívání VB vyloučit.

+ kouření

To bývá obvykle povoleno, někdy ale jen na vymezeném místě.

+ konzumace alkoholu a drog

Tato je ve VB (snad s výjimkou piva při společných akcích) striktně zakázáno.

+ rozdělávání ohně

Obvykle je zakázáno. Pokud nikoli, pak jedině v místě za tím účelem zřízeného ohniště.

U ohně musí být vždy dohled dospělé osoby a zajištěna možnost likvidace požáru (přístupný hydrant, hasící přístroj).

+ poškozování porostů a mobiliáře

Ten, kdo poškozování zavinil, musí dát věc sám a neprodleně do pořádku – nebo odstranění problému odborníkem uhradit.

+ pohyb a parkování motorových vozidel

I tam, kde je toto technicky možné, může být zakázáno.

Pokud tomu tak není, nesmí nad míru obtěžovat. V případě havarijní události nebo opakovaného porušování k tomuto se vztahujících ustanovení návštěvního řádu vždy následuje postih.

+pohyb kol, koloběžek, skateboardů, použití kolečkových bruslí

Bývá z prostor VB vyloučeno.

+ trekking

Povolen bývá, ale výhradně na cestičkách.

+ venčení psů a přítomnost jiných zvířat

Názory na toto jsou různé: buď je ve VB přítomnost psů povolena, nebo striktně zakázána.

Problémem je zejména znečišťování prostředí při jejich venčení nebo ohrožení zdraví člověka, jiného zvířete, samotného zvířete při střetu s dopravním prostředkem apod. Proto bývají psům vyhrazeny oplocené koutky.

Chov domácích zvířat ve VB nelze připustit.

+manipulace s odpady

Odpady se shromažďují na k tomu účelu vymezených místech. Musí být tříděny.

G.13 průzkum

G.13.1 Anketa s respondenty

Respondenty dotazníkové akce byli studenti architektonického lycea při Střední průmyslové škole stavební v Hradce Králové.

Průzkumu předcházely:

- + přednáška na téma Městský veřejný prostor a vnitrobloky
- + diskuse s respondenty, zahrnující i zodpovězení dotazů
- + výběr vhodného vnitrobloku a zadání úkolu
- + práce respondentů v terénu
- + posouzení výsledků jejich zjištění
- + zpracování anketní zprávy.

Výsledky mimo jiné potvrdily:

- + fakt, že většina VB je v soukromých rukou
 - + skutečnost, že s přihlédnutím k tomu jsou v nevyrovnaném stavu
- Dáno je to tím, že pozemky zde jsou rozparcelované a péče obyvatel domů, kterých jsou součástí, je na různé úrovni.

- + skutečnost, že převažují VB uzavřené, což příhodně omezuje možnost parkování
- + všechny historické VB se nacházejí v hradecké městské památkové rezervaci, většina ostatních v městské památkové zóně

Magistrát - konkrétně jeho odbor památkové péče - proto věnuje VB zvýšenou pozornost

- + statistiky poskytnutá data o počtu stálých obyvatel neodpovídají skutečnosti
- Mnozí vlastníci své byty pronajímají, a ti, kteří jsou sami v nájmu pak podnajímají. Žijí na chatách či chalupách a finančně si tak přilepšují.

Nájemci v dotčených bytech žijí přechodně a k místu nemají vztah.

- + výrobní objekty ve VB se nacházející jsou mnohdy opuštěné.

Pokud slouží, výroba je zaměřena příhodnějším směrem - jsou věnovány službám či využívány ke skladování.

Drobné stavbičky dřevníků ztratily svůj význam. Byty jsou vytápěny dálkově, plynem, elektřinou a uskladnění paliva tak již nepřichází v úvahu. Některé byly přestavěny na garáže.

- + skutečnost, že dětská hřiště či bazény nejsou udržovány a tudíž schopné bezpečného provozu

- + zeleně je zde málo. Navíc je mnohde přestárlá a špatně udržovaná.

Nejhorší je stav trávníků.

Nabízí se tu ale značný prostor pro novou výsadbu. Klima se mění a tak je třeba lidem odborně poradit. Technické služby na to nemají kapacity a magistrát na vyčlenění odborného pracovníka nepomýšlí. Mohl by přitom poradit seniorům při drobném zahrádkaření.

- + s konfliktními osobami (alkoholiky, narkomany, bezdomovci) se setkáváme pouze tam, kde mají VB nebo jejich části povahu parku.

G.13.2 Interview s odborníky

Názor odborníka se mnohdy liší od názoru laika.

Rozhodl jsem se proto pro interview s místními urbanisty a architekty.

Vybral jsem tři, kteří mají letité zkušenosti a problematika jim není cizí.

+ Ing. arch. Františka Křelinu projektanta

+ Ing. arch. Michaela Matoušovou vedoucí oddělení architektury a regulace ÚHA MM HK

+ Ing. arch. Pavla Zadrobílka projektanta.

Předložil jsem jim téma, vyslechl to, co mi sami pokládali za důležité sdělit a položil jim i vlastní otázky.

Výsledky těchto interview jsem pečlivě zaznamenal.

Všichni se shodli na tom, že revitalizace VB je potřebná. Někde dokonce akutně.

Současné vedení města ji ale nepřeje: vymlouvá se – aniž by v něčem pro to měla konkrétní oporu - na záležitosti údajně potřebnější a nedostatek financí.

Koncepce by měla vycházet z konkrétní situace: tam kde je okolí rušné je zapotřebí vnitrobloky zklidnit – tam, kde je okolí klidné, možno řešit VB živěji.

Přínosem by bylo rozšíření zeleně a progresivní využití dešťových vod v místě jejich spadu.

Stávající parkování třeba zkulturnit. V žádném případě pak nepovolovat jeho rozšiřování.

Místo vyumělkovaných hřišť s podivnými atrakcemi mají své místo fantazii dětí podporující finančně nenáročné plácky.

Psy z VB vyloučíme, nebo jim zde vymezíme přiměřenou plochu.

Pokud jde o posledně jmenovaného In. Arch. Zadrobílka, tak nedávno předložil na hradecký odbor hlavního architekta návrh na urbanistické řešení předměstského území západní části Kuklen, mezi Denisovým náměstím a obchodním centrem AHOLD, kde využívá v zástavbě vnitrobloky. Ty jsou polootevřené, tvaru „U“, s polyfunkčním rozložením funkcí.

Proslunění je zajištěno třípodlažní zástavbou.

VB omezují podíl uliční dopravy na minimum a autům vyhrazují parkovací místa uvnitř vnitrobloku.

Zůstává zde přitom dostatek místa pro pohledovou listnatou zeleň, umožňující zde bydlicím rekreaci.

Argumentace autora pro parkování uvnitř VB je přitom následující:

+ množství emisí u nově vyráběných aut klesá, vše směřuje k elektromobilitě

+ hluk při manipulaci s auty ve vnitrobloku je srovnatelný s hlukem ve veřejném prostoru - přitom jsou zde podstatně větší odstupy fasád, než v úzké ulici

+ pohled na auta kryje uprostřed vnitrobloku vysazená zeleň v nadstandartním rozsahu

+ rezidenti mají svá auta pod kontrolou.

G.14 Spolky a jejich činnost

.14.1 Spolek Pro Gočár - Hradec králové

Problematicke vnitrobloků se věnuje v Hradci Králové spolek PRO GOČÁR z.s.

Založil jsem ho spolku se svým synem Davidem Stránským 22.2 2012.

Příprava byla zaměřena na průzkum možných činností, spojený s aktivními počiny.

Jedním z nich bylo smysluplné navázání úzké spolupráce s místní Střední průmyslovou školou stavební, kde jsem šestnáct let učil - konkrétně s jejím architektonickým lyceem.

Spolu se synem jsme uspořádali konference SYMP GOČÁR 2010 a ŠUMNÁ MĚSTA.

Akad.arch. Eva Jiříčková, PhDr Jiří Kotalík, Akad. arch David Vávra a další zajímaví přednášející přilákali nebývalý počet posluchačů: ať již odborníků, tak laiků. Sál Kotěrova Muzea

Východních Čech i Bia Central byly plničké. Stovky míst nestačily - přidávaly se židle a tato

tradice nebyla porušena dodnes. Příležitosti jsme využili současně k tomu, abychom informovali veřejnost o problémech města a přípravách založení spolku, který chce potřebná řešení prosazovat a podílet se aktivně na jejich realizaci. To jsme ještě netušili, jak obtížné bude přesvědčování a získávání místních politiků.

Spolek je nevelký – má pouhých sedm členů. Jde však a lidi odborně zdatné, pracovitě, se vztahem k oboru a městu Hradec Králové. Zastoupeni jsou v něm architekti a inženýři – projektanti, památkáři i vodohospodáři.

Zaměření je mimo jiné směřováno :

+ na pořádání konferencí a přednášek

V roce 2013 šlo o konferenci KOTĚRA ŽIVÝ, v roce 2016 o konferenci VNITROBLOKY (věnovala se tomuto tématu v naší republice jako první), v roce 2018 o konferenci ARICHETKTI A JEJICH VIZE.

Další konference NÁBŘEŽÍ 2020 je perfektně připravena, ale musela být kvůli Covidu odložena.

Každoroční přednášky pro studenty lycea jsou přínosem pro ve škole probíranou látku a zadání předmaturitních prací.

+ na revitalizaci hradeckých vnitrobloků

Ve spolupráci s námi byl městem realizován parčík a upraveno parkování ve vnitrobloku SKLENĚNKA.

Na revitalizaci Vnitrobloků LISKOVA SADY I a II, jejímž smyslem je uvedení zmíněných průchozích parkových prostorů do původního stavu a obnova jejich přestárlé zeleně, zpracováváme projekt.

Rozpracovali jsme rovněž postup revitalizace vnitrobloku SALON.

+ na prosazení obnovení původní podoby Gočárovy školky. Vrátit ji chceme pro ni charakteristický, za socialismu odstraněný komín. A namísto nevyhovující vyvažovny zde – v sousedství Gočárova sboru kněze Ambrože, gymnasia a měšťanských škol – zřídit Kabinet architektury.

Vše konáme nezištně, vědomi si příslušnosti k městu, kde žijeme a povinováním odkazu pánů architektů Kotěry, Gočára a jejich souputníků.

G.14.2 Spolek Bieno - Praha

Problematicke vnitrobloků se v Praze věnuje spolek BIENO, z.s..

V září roku 2018 (tedy dva roky po hradecké konferenci VITROBLOKY 2016) uspořádal také tento spolek konferenci na téma SOUČASNÉ TRENDY V PÉČI O ROZVOJ VNITROBLOKŮ.

Na vytipovaných místech dnes organizuje setkání s místními.

V témže roce měl rozpracováno osm vnitrobloků a připravoval řešení v devíti dalších. Ve všech případech šlo o VB v soukromém vlastnictví

Specifikem bylo, že se nikdy neřešil celek, ale jen jeho část.. Pracovníci přitom vycházeli z filozofie, že se časem k těm prvním zájemcům přidají další. Vadou takového postupu je pochopitelně skutečnost, že komplexní řešení vnitrobloku nebude již později prakticky možné.

Vzhledem k rozdílné povaze jednotlivých VB řeší spolek každý z nich specificky.

Co mě zaujalo?:

+ Praha - Holešovice, Stupkova

Blok zahrnuje 13 domů, v nichž žije 330 obyvatel. Rozdělen je zdí na dvě části.

Revitalizována je zatím jedna polovina. Rostou zde stromy, je tu altán, lavičky, výtok vody.

Nyní se toto rozšiřuje na základě žádosti dalších tří domů na území druhé poloviny.

S ohledem na dělicí zeď musela být vybudována lávka s brankou.

+ Praha - Žižkov, Viklefova

Blok zahrnuje 11 domů, v nichž žije 600 obyvatel.

VB má povahu lesoparku, plocha je zatravněna. Odběr vody je možný z místní studny.

Proveden byl prořez stromů a likvidace křídlatky.

+ Praha – Holešovice, U smaltovny

Zde je řešen jen dvůr pro jediný dům - betonový, bez zeleně.

Navezena byla hlína, založen trávník, u zdi byly vysazeny popínavé rostliny, pořízen kompostér.

+ Praha – Holešovice, Veletržní

Jde o středně velký dvůr – s betonovým povrchem, studnou, půlkubíkovou akumulací.

Rostliny se tu pěstují v květináčích, je tu i kompostér.

Spolek byl v době mé návštěvy jen tříčlenný a všichni bylo sociologové.

Při řešení technických záležitostí museli proto vždy vyhledat pomoc externisty.

Doporučil jsem jim, aby svůj tým co nejdříve doplnili o stavebního odborníka.

Na rozdíl od hradeckého spolku PRO GOČÁR jde o spolek komerční, nabízející své služby za úplatu.

G.15 Politika

Motto:

Jest skutečností, že vždy budou vládnout ti nejneschopnější z vás.

(Platon)

Mým úkolem je chránit svůj národ před jeho politiky.

(František Josef I. / 1830 – 1916)

Ať si to přiznají či ne, uvědomují či ne, všichni politici myslí jen na svou kariéru. A na svoji zemi zvysoka kašlou.

(Charles de Gaulle / 1890 – 1970)

Politika je údajně druhé nejstarší řemeslo na světě. Občas si uvědomuji, že se nápadně podobá tomu prvnímu.

(Ronald Regan / 1911 – 2004)

Politici vždy mluví jako kniha, která by ale potřebovala do vazby.

(Miloslav Šimek / 1940 – 2004)

Těch několik citátů mluví za vše.

Obecně:

Konání těch, kteří jsou u moci, nebere ohledy na udržitelný stav životního prostředí .

S problémy spojená legislativa za potřebou značně zaostává a její tvorba se neskutečně vleče (stačí si připomenout nový Stavební zákon).

V městě Hradec Králové:

Současné vedení Statutárního města Hradec Králové by mělo mít na zlepšení popsaného stavu eminentní zájem. Bohužel tomu tak ale není:

+ revitalizaci městského veřejného prostoru ani VB absolutně nepochopilo. Nepokládají ji proto za potřebnou

+ zvolení zastupitelé věci nerozumí a nejsou proto schopni posoudit priority.

Jsou zaháčkováni developery a jinými městskými klany a podporují jejich zhůvěřilosti.

+ nepochopili potřebu příkladů, které táhnou

+ argumentují nedostatkem peněz.

+ vymlouvají se na to, že záležitost počká.

Přitom je evidentní, že jediné tudy vede smysluplná cesta „zeleného a chytrého města“ a „včera bylo vlastně už pozdě“.

H – DOPORUČENÍ PRO AKTÉRY

Jako autor této práce poládám za důležité doporučit na tomtomístě aktérům, tj. státu, kraji, obcím (půjde tu o města), na tuto problematiku odborně zaměřeným spolkům a sdružením a také ve vnitroblocích žijícím občanům postup vedoucí k zdárnému proces jejich revitalizace. U nově projektovaných vnitrobloků je přitom třeba nastavit projektantům (územářům, architektům, odborníkům na hospodaření s vodou a zeleň) standarty.

1.STÁT

1.1

V Zákoně č.274/2001Sb. o vodovodech a kanalizacích zruší stát výjimky za zpoplatnění odvádění srážkových vor do kanalizace pro veřejnou potřebu. Zejména ze staveb pro trvalé bydlení, ideálně i z dalších zatím osvobozených typů pozemků, např. komunikací.

1.2

Vytvoří pro obce metodickou podporu pro revitalizaci vnitrobloků

1.3

Vydá doporučí Metodiku pro revitalizaci vnitrobloků.

1.4

V rámci dotačních programů MMR vytvoří pro revitalizaci podmínky.

1.5

V dotačních programech OP ŽP vytvoří podmínky pro podporu zpracování zpracování koncepčních dokumentů pro adaptaci měst na změnu klimatu.

2.KRAJ

2.1.

Zpracuje soupis obcí s vnitrobloky.

2.2

Seznámí s výsledkem dotčené obce (připojí Metodiku).

2.3

Upozorní na možnost získání konkrétních dotací.

3.OBEC

3.1

Pořídí soupis všech vnitrobloků v obci.

3.2

Psoudí jejich současný stav a určí prioritu revitalizace s ohledem na příspěvek k adaptaci na klimatickou změnu.

3.3

S majiteli a občany dotčených vnitrobloků zahájí jednání, a to při respektování určených priorit.

3.4

Kde se revitalizace ukáže jako reálná, zajistí jejich pasportizaci (včetně zeleně). Poté nechá zpracovat návrh jejich revitalizace.

3.5

Vyřeší způsob financování.

3.6

Připraví a s majiteli či občany uzavře nájemní smlouvu.

3.7

Participuje při vlastní realizaci.

3.8

V rámci nové výstavby bude prosazovat vnitrobloky.

Za tím účelem připraví určující standarty.

4.ODBORNĚ ZAMĚŘENÉ SPOLKY A SDRUŽENÍ

Iniciativně se zapojí do procesu.

4.1

Budou pro obec odborným partnerem. Poradí v otázkách hospodaření s dešťovou vodou, modrozelené infrastruktury, komunitních zahrádek a podobně.

4.2

Zprostředkují styk obce s občany žijícími ve VB.

4.3

Usměrní jejich iniciativy a poradí při jejich plánování a realizaci.

4.4

Doporučí obci vnitrobloky vhodné k revitalizaci

4.5

Připraví vzorový návrh návštěvního řádu

4.6

Radou i jinak pomohou při vlastní revitalizaci

5. OBČANÉ

Iniciativně se zapojí do procesu.

5.1

U jimi obývaného vnitrobloku se zúčastní místního šetření

5.2

Následně se zúčastní i s revitalizací jejich VB spojených jednání

5.3

Zvolí svého statutárního zástupce. Ten pak jedná s vlastníkem pozemků o pronájmu a s tím spojených podmínkách

5.4

Uzavřou s vlastníkem smlouvu o pronájmu

5.5

Navrhnou a odsouhlasí návštěvní řád

5.6

Konkrétně pomohou při realizaci revitalizace.

J - ZÁVĚR

Škarohlídové tvrdí, že je městský veřejný prostor mrtev (KRATOCHVÍL 2015). On je ale evidentně nedílnou kulisou našeho bytí a žití. Denně se v něm pohybujeme a nutně ho potřebujeme. Takže nadále žije

Rád bych tu připomněl poetická slova BŘETISLAVA ŠTORMA, uvedená v jeho knížce MEZI ŽÍZNÍ MIULOSTI A TRÝZNÍ BUDOUCNOSTI (1968), zdůrazňující, že zárukou výsledku lidského konání je společné vnější vidění a vědění.

„Je podzimní večer, na kamenných příčlích svatokorunské růžice usedá rosa. Je letní ráno, slunce ostře kreslí kružboví, je zima a první sníh leží na temných kamenných profilech, je vichřice, mráz, krupobití, temno a blesky bouří, je vlahé mlžení dlouhých podzimů, je měsíční letní noc, jsou pověsti, zjevení, a báje, požáry, obležení a střelba z děl, je hlodání času. Jsou věci nepromyslitelné jako západní slunce, stín růže na kapli Svatých andělů. Růže je ověncena polním kvítím, je hlasem varhan jenž rozezvučely tabulky zasklení, je stínem mraku, který přechází chrámovou loď, je javorovým listem přilepeným přívalem vichru na sklo okenní tabulky.

Vedlo snad barevné zasklení s postavami svatých a listím bodláků, zpěv mnichů a vůně kadidla ruku, která sekala jemné přičle a kružby? Kdo ví?“

Bez poetického pohledu a přístupu jsme o mnohé ochuzeni.

Práce je určena všem potřebným v České republice: státu, obcím, institucím i občanům. Formulováním metodiky revitalizace městského prostoru a vnitrobloků se u nás dosud nikdo nezabýval.

Výstupem této disertační práce je proto sice nepoetické, ale výstižné charakterizování současné situace, prezentování zatímních vlastních zkušeností, zobecnění problémů revitalizace městského veřejného prostoru včetně vnitrobloků, a sjednocení odborných názorů.

Pokud jde o vnitrobloky, pak samotná metodika a vzory smlouvy a vzorového provozního řádu se stanou pro ty, kteří začínají, obsahovým i realizačním vodítkem. V práci zahrnuté zkušenosti je poučí a umožní jim vyvarovat se zbytečných chyb.

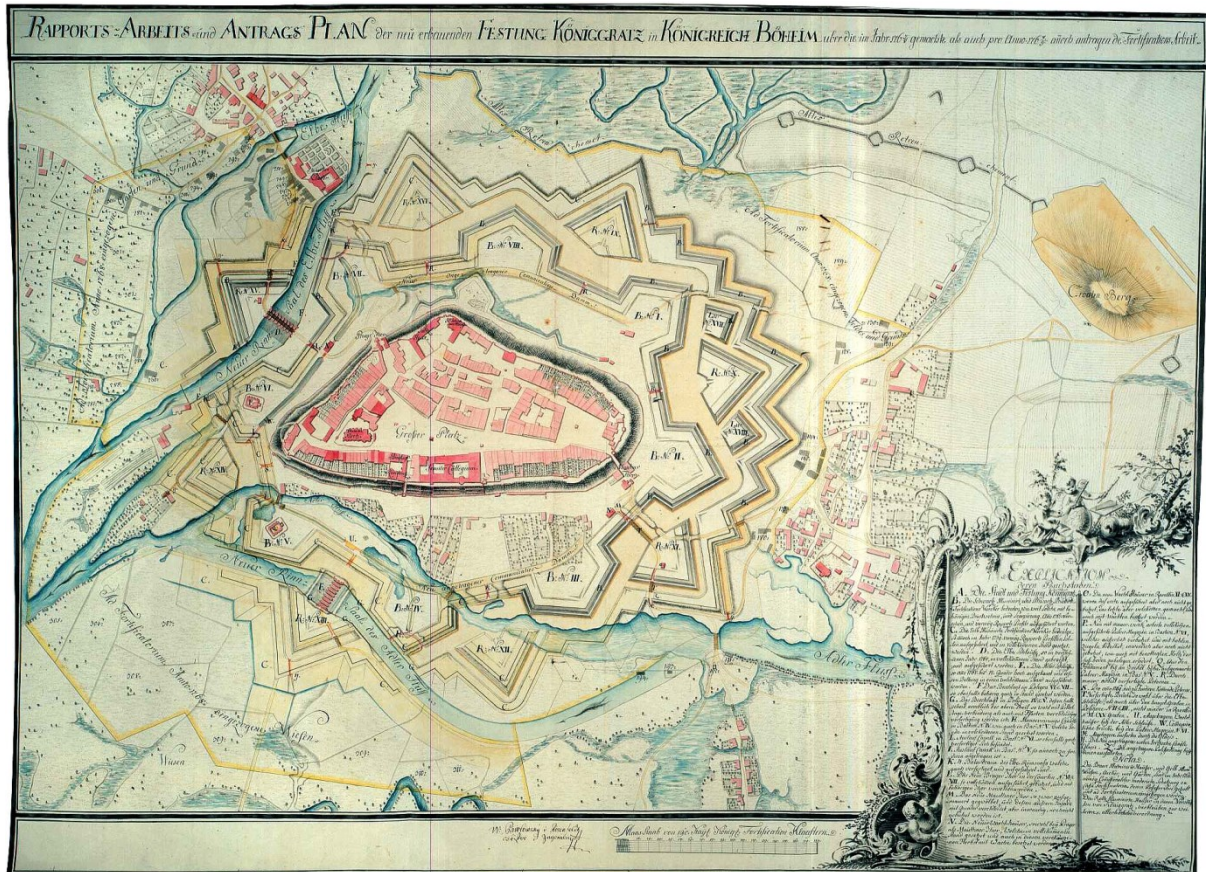
V Hradci Králové, 28. 8. 2021

Ing. Jiří Stránský

PŘÍLOHY

M - Mapky

M 1 + skizza města Hradec Králové z doby před založením pevnosti

M 2 + c.k. pevnost Hradec Králové

M 3 + dnešní plán Hradce Králové s vyznačením vnitrobloků

LISTINY

L 1 + METODIKA

Vnitroblok je prostor, obklopený řadovými domy, které odcloňují jeho plochu od okolního dopravního ruchu a frekventovaného pohybu chodců.

Vyskytuje se obvykle v centru velkých měst a má všechny předpoklady vytvářet obyvatelům žijícím v okolních domech (u otevřených VB i jiným občanům) místo plné pohody a oázu klidu.

Vnitrobloky našich měst jsou většinou zanedbané, nevyhovující svým uspořádáním ani vybavením současným potřebám zde žijících lidí.

V rámci nápravy současného neradostného stavu je Metodika velice potřebným dokumentem - souhrnem doporučených postupů a praktik, pokrývajícím celý životní cyklus vytvářené aplikace. V tomto případě slouží k provádění revitalizace VB. Zavádí do ní tolik potřebný jednotný postup.

Evropa je nejvýrazněji urbanizovaný světadíl – 80% obyvatel zde žije ve městech. Jejich centra, kypící kdysi životem, se vylidňují. Slouží totiž převážně administrativě. Lidé tu nebydlí - k večeru se přemísťují do míst, kde přespávají, kterými jsou většinou sídliště. Nakupují v Shopping centrech, situovaných v ideálním případě mimo město nebo alespoň na jeho periferii.

O víkendech a svátcích do centra – pokud jsou pro to podmínky – přicházejí jen turisté.

Což je třeba napravit.

Šance oživení městského centra se jeví jako reálná. Spočívá ve vytvoření podmínek, umožňujících občanům, aby zde mohli kulturně bydlet, vzájemně komunikovat a nakupovat v drobných obchůdcích.

Postup revitalizace VB má tyto jednotlivé fáze:

M 1 -Zajištění podkladů

1.1 Sběr dat

Obsahuje:

a - demografické údaje o počtech a struktuře obyvatel

Získáme je na Českém statistickém úřadu – pokud je objedná obec, tak bezplatně, jinak za úplatu, která činí asi 400 Kč/blok.

Informace má omezený rozsah – některé údaje úřad poskytnout nemůže.

b – pokud jde o počet stálých obyvatel

Získáváme informaci o celkovém počtu obyvatel, žijících ve vnitrobloku. Se specifikací:

+ pohlaví (kolik je z toho mužů, žen)

+ věkového rozložení (údaj o tom, kolik občanů je ve věku 0-5, 6-14, 15-59, 60 a více let)

Je třeba si přitom uvědomit, že údaje poskytnutí ČSÚ nemusí být objektivní.

Závisí totiž:

- + na pravdivosti obyvateli vložených údajů.
- + mění se s časem (dochází k změnám vlastníků, lidé žijící v nájemních bytech se stěhují, střídají se i nájemci nebytových prostorů (obchodů, služeb). A populace stárne.
- + na množství pronajímaných či podnájímaných prostor.

c - klimatické údaje

Údaje lze získat na Internetu nebo na ČHMÚ.

Jde zejména o srážky (úhrnné, případně v členění dle měsíců), údaje teplotní, údaje o větru (jeho směrech a síle).

D - majetkoprávní vztahy

Zjištění je pro posouzení záměru mimořádně důležité.

Pozemky mohou být ve vlastnictví obce – institucí – firem – občanů – případně i státu.

Údaje lze získat z katastru nemovitostí, a to formou Informace o pozemku - přes Internet a bezplatně

Zjišťujeme přitom:

- + katastrální území
 - + čísla pozemků (pod budovami, vlastního vnitrobloku)
 - + výměry dotčených ploch
- Jde o údaje souhrnné – výměry zastavěné (odpovídají obvykle plochám střech) a nezastavěné
- + tvar pozemku VB (jeho délku, šířku, orientaci vzhledem k světovým stranám)
 - + vlastníky (včetně kontaktních údajů).

1.2 - Průzkum

Začínáme vždy průzkumem orientačním.

Teprve po něm následuje průzkum podrobný.

Může mít dvě podoby: kvantitativní či kvalitativní.

V našem případě volíme (nejen z časových důvodů) obvykle ten první.

Při něm máme možnost využít řadu forem:

pozorování – škálování – dotazník – interview- experiment a další.

Jako nejprínosnější se jeví pozorování

Provedeme ho formou místního šetření.

Zjišťujeme:

- + situování vnitrobloku v místě
- + přístupnost ev. průchodnost VB (VB uzavřený či otevřený)
- + charakter pozemku (reliéf, výšku zástavby a zastínění, ventilaci a další)
- + jeho povrch (nezpevněné a zpevněné plochy, jejich poměr, materiál)
- + zeleň (rozsah, druhové složení, stáří, stav)
- + parkování (existuje či nikoli, jaký má rozsah, jakou formu)
- + u objektů výroby, služeb a skladů jejich současné využití, včetně povahy, objemu a škodlivosti prováděné činnosti.

Zjištění názorů druhých
Smyslem je získat náhled lidí na revitalizaci.

Cílovou skupinou tu může být:

+ širší veřejnost (pro dotazník využijeme tisk nebo Internet)

+ lidé žijící ve VB (leták)

Možné je i provedení interview.

To sleduje totéž, co dotazník. V tomto případě se obracíme na reprezentanty SVJ z dotčeného VB, zejména však na odborníky na danou problematiku (urbanisty, sociální pracovníky).

Vše, co jsme v rámci průzkumu zjistili, zaznamenáme.

Vyhodnotíme potenciál místa, aktiva a pasiva, zájem, realizační možnosti.

Následně vše zpracujeme, data interpretujeme a použijeme při dalších jednáních.

M 2 - P ř í p r a v a r e a l i z a c e

2.1 Zajištění financí na přípravné práce

V této otázce se obrátíme na obec i občany.

Zaměříme se také na možnost získání některé z dotací.

2.2 Zaměření (situační, výškové)

Potřebné je pro projektanta revitalizace, který se bez něj neobejde.

Zaměřením se zabývají různé odborné firmy. Oslovíme jich více, výběr provedeme dle cenové nabídky s přihlédnutím k serióznosti firmy.

2.3 Zajištění pasportu zeleně

Pasport popisuje povahu zeleně a její druh (název stromu, keře či povahy trávníku), stáří, stav a rizika. Zachycuje i její polohu. Doplněn by měl být sadovnických zhodnocením.

Zhotovením se zabývají na tuto problematiku specializované firmy.

Pokud jde o zeleň veřejnou, mají některá města pasport již zpracován a lze ho využít.

2.4 - zpracování studie řešení

Studii zpracováváme vždy ve více variantách. Obyvatelům ve VB žijícím i obci to umožní porovnání, širší diskusi a výběr té nejhodnější.

Větší a velké VB by měly být pestré. Dvorky budou co do vybavení chudší.

Trasy průchozích cest by měly respektovat návyky chodců a být co nejkratší

Centra budou intimnější.

Prostor běžných VB bývá rozčleněn na:

+ polosoukromý prostor při domě (dvorky, předzahrádky)

Sem spadají vstupy do domů. Hlavní vstupy bývají z ulice (tedy z vnější strany) - vstupy z domů do VB jsou podružné.

Nejfrekventovanější bývá okolí vstupu.

V souvislosti s ním je třeba připomenout význam průchodů: umožňují vjezd vozidel, zajišťují odvoz odpadu, stavební práce, zásobování a případně i parkování.

Nelze pominout význam předzahrádek, zkrášlených zelení, s lavičkou umožňující setkávání. Prostor uvnitř VB je funkčně využit - bývají tu přístřešky pro kontejnery na domovní odpad, stojany na kola. Pozůstatky starých časů (věšáky na sušení prádla, klepadla na koberce třeba odstranit.

Bývá tu i příhodný prostor pro zřízení komunitní zahrádky vč. kompostu.

Dotčený prostor by měl být oddělení od přechodového nenápadně – ploty doporučit nelze. Pokud se jim nevyhneme, měly by jít o ploty živé: listnaté či jehličnaté.

Pokud jsou tu místa osluněná, mohou být využita pro zahrádky, doplněné kompostéry.

+ veřejný prostor přechodový

Zde obvykle umísťujeme okružní komunikaci.

Seniorům tato umožňuje trekking.

Možný je tu výběh pro psy. Ovšem na místě odlehlém od objektů centrální zóny.

+ veřejný prostor centrální.

Jde o hlavní, středovou část VB s prostory pro pobyt (setkávání, meditaci), odpočinek a hru. Je třeba tu vždy mít na zřeteli proporce.

Řešení by mělo primárně zaručit možnost setkávání lidí a realizaci jejich aktivit.

Měla by tu být slunná i stinná místa s lavičkami či židlemi a odpadkovými koši.

Samozřejmě i hřiště (sportovní i dětská, nejlépe multifunkční), místo pro ruské kuželky či pétanque, ohniště, a po zvážení i přístřešek či altán (s krbem).

Pro děti jsou nejvhodnější hřiště nazývaná „plácky“, umožňující univerzální využití.

Katalogová hřiště dětem projevy jejich fantazie nenabídnou.

Při jejich konstrukci je vždy vhodné užít přírodních materiálů: hlíny, písku, šterku, dřeva, proutí.

V rovinatém terénu je vhodné v nich vytvořit malá návrší, doplněné třebas i skluzavkou..

V zimě - pokud napadne sníh - pak tato umožňují těm nejmenším užít si sáňkování.

Prostor nutno vybavit vhodným mobiliářem, především lavičkami či židlemi, případně i stoly. Přínosem je přenosnost, provázená ovšem risikem možného zcizení.

Důležitá je přítomnost vody. Vodním prvkem zde může být fontána. Rozhodně by nemělo chybět pítka.

Tůňky či rybníčky nedoporučujeme (jsou líhni komárů, je zde možnost utonutí).

Vhodné je i WC.

Výškové rozdíly překonáváme spíše rampami, než schody.

Parkování s uvedeným v žádném případě nesouzní!

Pokud má VB sloužit ve večerních hodinách, třeba zajistit jeho bydlení nenarušující osvětlení. Popsané prostory je třeba vymezit a za tím účelem zřetelně odlišit.

2.5 - projednání, volba řešení, odsouhlasení záměru

Schůzku iniciátorů s SVJ a občany zprostředkuje ochotně příslušná komise místní samosprávy.

Smyslem je předložení studie možného uspořádání (a to ve více variantách), vyslechnout názory obyvatel a diskutovat s nimi.

V každém případě třeba počítat s více schůzkami. Z každé je třeba pořídit a přítomným i absentujícím rozeslat zápis.

2.6 - vypracování nájemní (či jiné) smlouvy

V ní musí být jasně definována práva a povinnosti smluvních stran, stanovena doba trvání nájmu a případná úplata. Obce poskytují pozemek většinou bezplatně.

Nájemcem by mělo být nejspíš za tímto účelem založené občanské sdružení.

Vzor smlouvy je v příloze.

2.7 - vypracování projektu

Projekt vychází z občany odsouhlasené studie.

Svěříme ho na tuto problematiku specializovanému urbanistickému nebo architektonickému ateliéru.

Jeho součástí je vždy rozpočet, řešící současně případnou etapizaci prací.

Projektanta přitom zvláště zajímá:

A - zeleň

Je to zeleň, která:

+ výrazně zlepšuje kyslíkovou bilanci

+ vytváří stín

+ reguluje teplotu (ve stínu je v létě o 4°C chladněji, než na slunci).

Je proto nebytným předpokladem rekreačního využití VB.

Zeleň prezentují stromy, keře, květiny a travníky.

Revitalizace zeleně probíhá obvykle ve dvou etapách:

+ první spočívá v odstranění problémových dřevin (zejména pokud ohrožují bezpečnost osob) či v jejich úpravě (prořezávka)

+ druhé, zahrnující výsadbu porostů nových (druhovú vhodnost musí zohlednit stanoviště a klimatické změny) a jejich závlahu.

Vedle běžné výsadby v terénu existují dnes jako novum zelené střechy a vertikální zeleň.

Souběžně je nutno řešit i kultivaci travníků. Ty vyžadují vhodné a přiměřené sekání:

doporučuje se mulčovací sekačka a sekání na výšku 4 cm. Získaný materiál zůstává na místě, rozkládá se a travník tak přihnojuje, navíc ho chrání při dorůstání před sluncem.

Specifickou možností využití části VB jsou v tomto ohledu komunitní zahrady či zahrádky.

Řeší:

+ využití volného prostoru pro zelinaření (případně též ovocnářství), a to

včetně péče o něj
+ vnitřní uspokojení těch, kteří této možnosti využijí
+ užitek a radost z takového konání.
Rodinám to umožňuje jistou soběstačnost. Při snaze mohou být jejich výpěstky „bio“.
+ ekologické uzavření pěstebního procesu kompostováním.
+ jsou společenskou aktivitou a mají tudíž hlubší sociální aspekt.
Tuto příležitost, tak říkajíc „pod okny“ bytu, ocení zejména starší důchodci.
Když byli mladší, měli své zahrádky v kolonii někde na periferii města a poté, co zestárli, unavuje je nad míru už sama cesta sem přes celé město. Současně s tím je také obhospodařování tamních několikasetmetrových ploch je nad jejich síly.
Zvláštním případem jsou zahrádky „v pytli“, které lze realizovat na dlážděné či betonové ploše dvorku. Přináší to ale některé specifické problémy.
Pomoc v tomto ohledu ochotně poskytne na tuto problematiku zaměřená pražská o. p. s. KOKOZA.

Vzhledem ke skutečnosti, že mnohde plocha VB odpovídá plochám okolní veřejné zeleně, je ozelenění VB z pohledu městské ekologie i zdraví jeho obyvatel nepominutelným přínosem.

Zeleň nemůže být bez vody.

Závlaha městskou vodou je nevhodná: voda je studená a zatížená minerály. Navíc je její odběr zpoplatněn.

U VB se tu přímo nabízí využití dešťové vody z okolních střech – je měkká, odražená a nic nestojí.

Její vypouštění do kanalizace tuto zatěžuje a negativně ovlivňuje výsledný efekt čistírny odpadních vod. Je přitom zpoplatněno – zatím jen pro instituce a podnikatele, do budoucna třeba počítat s rozšířením i na občany.

B - doprava

V šedesátých letech dvacátého století začala evropská města zahlcovat po vzoru Ameriky doprava.

Aut přibývalo a urbanisté jim dali přednost. Ulice se rozšiřovaly, parkoviště pohlcovala stále více volných ploch.

To vše probíhalo na úkor chodců a cyklistů.

Přineslo to sebou řadu problémů:

+ zhoršení životního prostředí hlukem, prachem, exhalacemi

To postihuje zdraví těch, kteří tu žijí či působí dodnes.

+ bariérový efekt

Město je degradováno na ostrůvky domů ztrácející se mezi auty. Lidské oko tu nemá šanci na něčem půvabném spočinout.

+ ztráta prostoru

Cennou plochu věnovanou autům by bylo samozřejmě možné využít smysluplněji.

Projíždějící a parkující auta brání navíc zásahům krizových složek i zásobování.

+ zvýšení množství nehod

Těch je tu čtyřikrát více, než mimo město.

+ společenskou nespravedlnost

Žijí zde lidé, kteří automobil nevlastní nebo ho nemohou řídit (děti, penzisté, zdravotně postižení). Přesto se podílejí na nákladech s tímto procesem spojených (jde o investice, údržbu, škody, daně).

Tlak na změnu je celosvětový a v zahraničí již přináší kladné výsledky.

Z těchto důvodů bychom měli dát v obytné zóně přednost před dopravou lidem.

Jde o věc naprosto zásadní, kterou je ale třeba řešit v kontextu s politikou parkování ve městě a využíváním městské hromadné dopravy.

Nepůjde to jinak, než postupně – souvisí to totiž se změnou názorů lidí a přístupem politiků.

Pokud jde o VB

Z pohledu dopravní dostupnosti je dělíme na:

+ uzavřené - dopravě nepřístupné

Jde o nejlepší variantu: parkování tu nepřichází v úvahu.

+ uzavřené - přístupné dopravě omezeně (na př. průjezdem)

Tady musíme být obezřetní. Parkovat by se tu mělo minimálně – vjezd sem by měl být umožněn pouze zásobování a parkovací místa by měla sloužit jen tělesně postiženým.

+ otevřené - dopravě přístupné (s garážemi, parkovacími místy).

Tady garáže a parkovací místa nelze vyloučit.

Garáže by měly mít zelené střechy, parkovací místa by měla být číslována. Na jednotlivá stání by měly být vydávány povolenky. Pro rezidenty by mělo být parkování zpoplatněno.

Parkovací domy by se v otevřených VB neměly povolovat.

Připustit by eventuálně šlo parkování podzemní, se zakladači.

Nevýhody tohoto řešení:

+ vysoké pořizovací náklady (přes 1 milion Kč na jedno stání)

Vyplatí se při komerčním využití a zavedené vyšší sazbě.

+ likvidace zeleně

+ náklady na přeložky it sítí.

Výhody:

+ terén nad podzemním parkovištěm je možno rekreačně využít. A to bez dopravních problémů.

+ VB užívající občany neobtěžuje hluk, prach, exhalace

+ garážované vozy jsou chráněny před poškozením (špatné počasí, pád stromů a podobně)

+ menší náklady na údržbu.

Pokud jde o zmíněné parkování na povrchu.

Nevýhody:

+ střet zájmů (rekreace versus doprava)

+ hluk, prach, exhalace

+ nepříznivý dopad na zeleň

+ negativní vliv počasí na parkovaná auta

+ nákladná údržba (odstraňování listí na podzim a sněhu v zimě)

Výhody:

+ podstatně nižší pořizovací náklady

+ minimální docházková vzdálenost.

Průjezd vnitroblokem nelze připustit.

C – problematika spojená s chovem domácích zvířat

Jest pravdou, že nejlepším přítelem člověka je pes.

Česko to počtem psů na hlavu jen potvrzuje. Psa vlastní údajně každá druhá rodina.

Jistou evidenci psů tu již máme – vychází z toho, že jejich majitelé odvádějí obcím poplatek.

Roční platbu za psa zavedla jako první Anglie v roce 1796, ale v r. 1997 zrušila.

V sousedním Irsku se ale za psa dodnes platí, a to 5.0 – 12.5 libry/rok.

Platí se i na Slovensku, ve Francii a ve většině států USA.

U nás poplatek za psa chovaného v bytovce činí v Praze 1.500 Kč za psa a rok, u psa chovaného v rodinném domku 600 Kč/rok..

V Hradci Králové jde o 1.200 (300) Kč.

Přesný počet chovaných pejsků získáme až po vytvoření jejich registru. Podkladem pro něj je povinné čipování, vyžadované od 1.1.2020.

To, co je konstatováno v první větě, má ovšem i své zápory. Všude, kam naše noha vstoupí, jsou přítomné psí výkaly.

Obce přitom v tomto vynakládají nemalé prostředky:

+ jednak ty investiční v podobě instalace speciálních košů vč. držáků s pytlíky a plastovými rukavicemi a úklidových mechanismů

+ jednak ty i provozní, související se sběrem, odvozem a likvidací výkalů.

Dohled na pořádek je v kompetenci Městské policie, která se mu po pravdě příliš nevěnuje.

Pokud není psa doprovázející osoba přistižena při činu, lze jen těžko záležitost došetřit.

Maximální pokuta za nedodržení úklidu činí zpravidla 1.000 Kč (značně vyšší může ovšem být při správním řízení).

V zahraničí je to různé.

V porovnání s ČR je ale výrazný rozdíl v postizích hříšníků, které jsou jinde podstatně vyšší. a v důslednost jejich vymáhání.

A jak je to se psy ve vnitroblocích?

Situace je taková, že venčení psů zde probíhá nekontrolovaně. Téměř nikdo po nich neuklízí a pejskařům to vcelku vyhovuje. Odhadem jich ale v běžném VB s patnácti bytovými domy žije stovka. Což není málo.

Popsaný stav je burcující a po revitalizaci VB neudržitelný.

S ohledem na nutnost zaručení bezpečného a ozdravného pobytu občanů v domech tvořících VB a tento též užívajících, se nabízejí dvě možná řešení:

+ jednodušší a beznákladové, přitom též bezproblémové - vyloučením pobytu psů

+ složitější - spojené se zřízením odděleného a oploceného „psího koutku“.

To či ono ovšem musí být zakotveno v Návštěvním řádu a správcem VB kontrolováno.

Zkušenosti totiž ukazují, že někteří pejskaři jsou nenapravitelní.

Zpracování návštěvního a provozního řádu

Návštěvní řád směřuje adresně k uživatelům VB. Je pro ně závazný.

Co do něj bylo v tomto ohledu vloženo a zde zakotveno, je třeba s uživateli předem projednat a na základě jejich připomínek upravit a odsouhlasit.

Provozní řád definuje v první řadě práva a povinnosti uživatelů VB. Dále pak jeho údržbu (rozsah, způsob, četnost, personální zajištění). Závazný je pro osoby, které ho užívají i ty, které provádějí zmíněnou údržbu.

Vzor je připojen v příloze.

M 3 - Realizace

3.1 - zajištění financí na vlastní realizaci

Adresát s kterým jednáme, se liší případ od případu. Může to být obec, instituce, občan.

3.2 - uzavření nájemní či jiné smlouvy

Uzavírá se obvykle mezi za tímto účelem založeným občanským sdružením a vlastníkem pozemku.

Za občanské sdružení ho podepisuje statutární zástupce.

Vzor je připojen v příloze.

3.3 - zajištění územního rozhodnutí – stavebního souhlasu – stavebního povolení

Forma rozhodnutí závisí od povahy záměru. Rozhodnutí vydává místně příslušný stavební úřad.

3.4 - výběr dodavatele

Při financování akce z veřejných prostředků musí být vypsáno výběrové řízení

3.5 - vlastní realizace

Důležitou kontrolní úlohu tu má autorský a stavební dozor.

3.6 - kolaudace

Provádí ji místně příslušný stavební úřad. Z kolaudace se vždy pořizuje zápis, jehož součástí jsou závazné termíny pro odstranění případných nedodělků a závad. Pro uvedení revitalizovaného vnitrobloku do provozu je důležité datum nabytí jeho právní moci.

M 4 - N á s l e d n á p é č e

4.1 - převzetí do užívání

Provádí se protokolárně.

4.2 - provozování

Provozovatelem VB je za tím účelem vytvořený spolek (někdy s využitím služeb obce, ekologických spolků, škol a podobně). Ten po vzájemné dohodě pověří údržbou nejlépe vybranou osobu, která ve VB bydlí. Výkon funkce bývá běžně spojen s úplatou, čerpající z fondu, který si za tím účelem spolek vytvoří. Nutno je zde počítat také s náklady na energie (vodu, elektřinu) a nákup a údržbu mechanismů.

Potřebné finance získá spolek od zde fungujících SVJ, které osloví v domek žijících občany. Nejlepší formou je trvalý roční příspěvek.

Pokud se některý dům nezúčastní, nemůže prostor užívat. Výjimku tvoří jen případy nouze.

Méně často (zejména tam, kde má VB povahu parku a je veřejně přístupný) se o VB stará přímo obec.

Péče o VB je celoroční záležitostí.

Nezbytná je kontrola dodržování provozního i návštěvního řádu. Provádí ji určený správce.

Popsané by mělo respektovat ekologické zásady, kterými jsou:

- + snížení podílu zpevněných ploch
- + důsledné užívání přírodních materiálů
- + vhodná volba zeleně

Ta bude druhová, s přihlédnutím ke struktuře půdy a ochraně před větrem, včetně péče o ni (závlahu, prořez atd.)

- + možnost zřízení zelené střechy

Nejde jen o střechy ploché, ale i šikmé (se sklonem do 30%)

Jsou zatravněné - keře a stromy tu instalujeme v nádobách.

- + zasakování a akumulace dešťových vod z vlastní plochy VB a spádové části střech

V souvislosti s tímto je třeba případně (nezačínají-li hlavní kanalizační svody dvorní vpustí) zajistit jejich náhradní proplachování.

- + zrušení či snížení škodlivosti ve VB se nalézajících provozů.

- + u dopravně přístupných VB omezení vjezdu vozidel a jejich parkování (invalidé, zásobování).

L 2 + VZOR SMLOUVY O PRONÁJMU VNITROBLOKU

Nájemní smlouva

uzavřená podle ustanovení občanského zákoníku / § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění jeho změn a doplňků.

SMLUVNÍ STRANY

Vlastník

Statutární město Hradec Králové se sídlem 50003 Hradec Králové, třída ČSA 408, DIČ CZ00268810

(dále též jen jako „VLASTNÍK“), zastoupený primátorem města na straně jedné

a

nájemce

Spolek SALON, z.s., se sídlem 50002 Hradec Králové 2, Střelecká 748/25, IČ 07145772, zapsaný ve spolkovém rejstříku vedeném Krajským soudem v Hradci Králové, spisová značka 123/2021, zastoupený paní Ivanou Bezdíčkovou, jeho předsedkyní, bytem 50002 Hradec Králové, Střelecká 748 (dále jen jako „NÁJEMCE“) na straně druhé
Výše uvedené subjekty jsou též dále společně označeny jako „SMLUVNÍ STRANY“ nebo „ÚČASTNÍCI“.

Článek 1

Preambule

1.1

Podrobné údaje o vlastníkovi / pronajímateli a nájemci

PROAJÍMATEL - Statutární město Hradec Králové, 50003 Hradec Králové, třída ČSA 408, DIČ CZ00268810, zastoupené primátorem města na straně jedné - je vlastníkem domů čp. 760 a 761, vymezuje spolu s ostatními obytnými domy dotčený blok.

Současně je i vlastníkem pozemků parc.č. 184/78 a 212 uvnitř vnitrobloku.

NÁJEMCE - samosprávný, dobrovolný, nepolitický a neziskový spolek, založený za účelem kvalitního využívání smluvně pronajatých pozemků nacházejících se uvnitř domovního bloku vymezeného domy na adrese Střelecká čp. 748, 588, 578, 576, 575, 587, 574 / Klumparova čp. 573, 572, 571 / Mánesova čp. 584, 579, 591, 646 / Gočárova čp. 761, 760, 258/4 - všech v Hradci Králové, (dále jen „VB“) má zájem o dotčený vnitroblok pečovat.

VLASTNÍK má z tohoto zájem na smysluplném a bezproblémovém užívání vnitrobloku a řádné péči o něj včetně trávníků a mobiliáře.

NÁJEMCE poté, co bude vnitroblok uveden do řádného stavu, s převzetím péče o něj souhlasí.

1.2

Účel smlouvy, deklaráce společného zájmu

Smluvní strany, vedené společným zájmem, se dobrovolně rozhodly upravit touto smlouvou podmínky vzájemné spolupráce ve vztahu k dotčenému VB.

Článek 2

Předmět smlouvy

2.1

Popis VB

Ve vnitrobloku o výměře 3.721 m² se nachází:

- + pozemky
- + cesty
- + stromy a keře
- + trávníky
- + mobiliář (lavičky a další)
- + rozvod vody
- + objekty hospodaření s dešťovou vodou.
- + elektrorozvod.

S výjimkou stromů a keřů, které bude mít nadále na starosti VLASTNÍK se o péči a provoz ostatního postará na vlastní náklady NÁJEMCE.

2.2

Vnitroblok poskytuje VLASTNÍK NÁJEMCI do opatrování bezplatně.

NÁJEMCE seznámí vždy do měsíce po skončení kalendářního roku VLASTNÍKA s provozem VB v předchozím roce a nákladech s tímto spojených.

Článek 3

Závěrečná ustanovení

3.1

Smlouva je platná počínaje dnem 1.9.2021

3.2

Smlouvu lze měnit pouze písemnými dodatky podepsanými oběma smluvními stranami.

3.3

Smlouvu může vypovědět kterákoliv smluvní strana v tříměsíční výpovědní době ke dni 31. prosince běžného roku.

3.4

Smlouva je sepsaná ve dvou vyhotoveních s platností originálu, z nichž každá smluvní strana obdrží po jednom vyhotovení.

Účastníci prohlašují, že si smlouvu přečetli, jejímu obsahu porozuměli a na důkaz toho k ní připojují své vlastnoruční podpisy.

PODPISY VLASTNÍKA A NÁJEMCE

V Hradci Králové dne 15.8..2021.....

V Hradci králové dne 15.8.2021

L 3 + VZOR NÁVŠTĚVNÍHO ŘÁDU VB

Návštěvní řád

vnitrobloku SALON v Hradci Králové, Gočárova třída

P o p i s V B

Blok domů s dotčeným VB se nachází v Hradci Králové, mezi ulicemi Střeleckou, Klumparovou, Mánesovou a Gočárovou třídou. Zahrnuje 16 domů, z nichž dva - čp.760 a 761 - jsou ve vlastnictví města.

Plochu vnitrobloku tvoří tyto pozemky v k.ú. Hradec Králové:

Parc.č. 184/78	o výměře 2.449	Statutární město HK
Parc.č. 184/211	338	Karel a Radka Ličkoví
Parc.č. 184/212	313	SVJ čp.575 a 576
Parc.č. 184/218	621	SM HK

.....
Celkem 3.721 m²

Městu patří 74,3% pozemků, Karlu a Radce Ličkovým 9%, SVJ 16,7%.

P é č e

Ze smluv o spolupráci, uzavřených dne 25.8.2021 mezi SMHK, respektive Karlem a Radkou Ličkovými (čp. 575) a SVJ (čp.576) v kú Hradec Králové jako vlastníky pozemků nebo tyto zastupující a spolkem SALON, z.s., vyplývá, že péči o ně od vlastníků dotčených pozemků dnem 1.9.2021 převzal.

Osobou odpovědnou za péči je p. Ivana Bezdíčková, narozená 28.8.1843, bytem 5000 Hradec Králové 2, Gočárova 748..

Výjimku tvoří stromy a keře, které zůstávají v péči Technických služeb Hradec Králové.

P o d m í n k y u ž í v á n í

1.Prostor je přístupný pouze občanům ve VB trvale bydlícím.

Výjimku tvoří občané z čp.579 v Mánesově ulici, kteří účastníky této smlouvy nejsou a na provoz nepřispívají.

2.Za užívání oprávněnými osobami nenese spolek SALON odpovědnost.

3.VB lze užívat pouze v denní době.

Nenavštěvujte VB při silném větru, kdy hrozí pád stromů nebo zlomených větví.

Také pak v zimě, pokud je náledí – kdy hrozí uklouznutí a úraz.

V případě potřeby může výbor spolku SALON prostor částečně nebo úplně uzavřít.

4.Ve VB je zakázáno konzumovat alkohol a drogy.

5.Ve VB platí zákaz kouření a rozdělávání ohňů.

6.Táboření je ve VB zakázáno.

7.Hrám dětí slouží dětské hřiště

8.Děti do 6 let zde mohou pobývat jen pod dohledem rodičů či jimi pověřené osoby, nesvéprávní za přítomnosti opatrovníka.

9.Pěstování zeleniny a květin je možné jen v prostoru pro toto vymezeném

10. Ve VB je zakázán chov domácích zvířat. Je sem zakázán i přístup s nimi včetně psů.
 11. Platí zde zákaz jízdy motorových vozidel, kol, skateboardů jízda na kolečkových bruslích.
 12. Odpady z domácností lze ukládat výhradně do k tomu určených kontejnerů. Drobné odpadky pak do odpadkových košů.
 13. Parkování jednostranných vozidel je zde zakázáno.
 14. Dodržujte zde klid a pořádek.
 15. Nepoškozujte, prosím, porosty ani mobiliář.
- Užívání audiotechniky je možné jen pokud svoji hlasitostí neobtěžuje ostatní.
16. Nekrmte ptáčky – o to se postará správce VB.
 17. Dbejte rad a příkazů správce VB. V případě potřeby Vám rád zodpoví Vaše dotazy.

L 4 + STUDENTSKÁ ANKETA

1. Z a d á n í

Název VB	Rozhlas
Číslo VB	1
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Tylovo nábřeží - Švehlova - Havlíčkova
Vlastník	Č. rozhlas Praha, privat
Typ	uzavřený
Počet domů	20
Počet obyvatel	239
Výměra	5..540

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	14
Dominanty	
Hřiště	ne
Zeleň – stromy	11
keře	ano
trávník	z poloviny
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	2 průjezdy, chodby
Parkování	ne

P r o b l é m y

Památky	Městská památková zóna (NZ)
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Nevyrovnaný

Ř e š e n í

Realizace Foglarovy uličky, Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Divadelní předprodej
Číslo VB	2
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Švehlova - Gočárova - Šafaříkova
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	20
Počet obyvatel	270
Výměra	4.170

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	12
Dominanty	
Hřiště	ne
Zeleň – stromy	5
keře	ano
trávník	omezeně
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	2 průjezdy, chodby
Parkování	ne

P r o b l é m y

Památky	Městská památková zóna (NZ)
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Nevyrovnaný

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Steinský
Číslo VB	8
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Karla Hynka Máchy - Ulrichovo náměstí— Mánesova - Klumparova
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	13
Počet obyvatel	228
Výměra	4.770

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	7
Dominanty	
Hřiště	ne
Zeleň – stromy	9
keře	ano
trávník	omezeně
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	2 průjezdy, chodby
Parkování	ano 2 garáže, 10 stání

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Přijatelný

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Synagoga
Číslo VB	19
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Šimkova - Pospíšilova - Čs. armády - Buzulucká
Vlastník	Obec židovská Praha, privat
Typ	uzavřený
Počet domů	12
Počet obyvatel	135
Výměra	1.800

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	1
Dominanty	Synagoga (Weinzettel)
Hřiště	ne
Zeleň – stromy	9
keře	ano
trávník	kompletně
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	chodby
Parkování	ne

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Nevyrovnaný

Ř e š e n í

Využití objektu synagogy (t.č. opuštěna), individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Hotelová škola
Číslo VB	20
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Hradební - U soudu – Čs. armády - Pospíšilova
Vlastník	Hotelová škola HK, privat
Typ	uzavřený
Počet domů	8
Počet obyvatel	105
Výměra	1.770

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	5
Dominanty	Hotelová škola
Hřiště	ne
Zeleň – stromy	2
keře	ano
trávník	z poloviny
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	1 vjezd, chodby
Parkování	ano pro hotelovou školu dle potřeby

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Staročeská
Číslo VB	21
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Pelclova - Čs. armády - Opletalova - Šimkova
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	10
Počet obyvatel	85
Výměra	1.450

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	6
Dominanty	-
Hřiště	bazén
Zeleň – stromy	4
keře	ano
trávník	omezeně
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	1 průjezd, chodby
Parkování	ano 10 stání

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Gočár
Číslo VB	22
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Bratří Čapků - Bidlova - Švendova - Pospíšilova
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	17
Počet obyvatel	178
Výměra	2.860

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	7
Dominanty	Secesní domy (Gočár)
Hřiště	-
Zeleň – stromy	6
keře	ano
trávník	z poloviny
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	1 průjezd, chodby
Parkování	ano 6 stání

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Likvidace bývalé pekárny, individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Pošta 3
Číslo VB	23
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Okružní - Pospíšilova - Bratří Čapků - Buzulucká
Vlastník	Česká republika, SM Hradec Králové, privat
Typ	uzavřený
Počet domů	21
Počet obyvatel	489
Výměra	6.670

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	3
Dominanty	-
Hřiště	2
Zeleň – stromy	19
keře	ano
trávník	téměř kompletní
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	1 průjezd, chodby
Parkování	ne

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Nevyrovnaný – při Okružní třídě a na hřištích špatný (romské osídlení)

Ř e š e n í

Při Okružní třídě potřebný zásah města, individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Spořitelna
Číslo VB	24
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Divišova - Čs. armády - Palackého - Kotěrova
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	15
Počet obyvatel	214
Výměra	2.640

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	8
Dominanty	-
Hřiště	1
Zeleň – stromy	5
keře	ano
trávník	okrajově
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	1 průjezd, chodby
Parkování	ano garáže

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Palmová zahrada
Číslo VB	25
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Čs. armády - Mostecká -- Eliščino nábřeží - Palackého
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	13
Počet obyvatel	134
Výměra	2.610

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	4
Dominanty	Okresní dm, Palmová zahrada (obojí Kotěra)
Hřiště	-
Zeleň – stromy	5
keře	ano
trávník	omezeně
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	1 průjezd, chodby
Parkování	ano 10 stání

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Rámování
Číslo VB	26
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Čs. armády - Chmelova - Eliščino nábřeží - Mostecká
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	11
Počet obyvatel	124
Výměra	1.400

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	1
Dominanty	-
Hřiště	-
Zeleň – stromy	5
keře	ano
trávník	téměř kompletní
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	1 průjezd, chodby
Parkování	ne

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Pošta 1
Číslo VB	27
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Čs. armády - Rokycanova - Eliščino nábřeží - Chmelova
Vlastník	ČR, privat
Typ	uzavřený
Počet domů	10
Počet obyvatel	127
Výměra	2.490

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	4
Dominanty	-
Hřiště	bazén
Zeleň – stromy	6
keře	ano
trávník	téměř kompletní
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	2 průjezdy, chodby
Parkování	ano 16 stání

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Komerční banka
Číslo VB	29
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Šimkova - Divišova – Náměstí Osvoboditelů – L. Štúra
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	17
Počet obyvatel	207
Výměra	3.290

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	7
Dominanty	-
Hřiště	-
Zeleň – stromy	10
keře	ano
trávník	z poloviny
zahrádky	ano

V y u ž i t í

Přístup	3 průjezdy, chodby
Parkování	ano 3 garáže, 6 stání

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Smetanovo nábřeží
Číslo VB	I
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Smetanovo nábřeží - Rettigové - Říční
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	23
Počet obyvatel	515
Výměra	10.150

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	11
Dominanty	-
Hřiště	-
Zeleň – stromy	20
keře	ano
trávník	okrajově
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	3 vjezdy, chodby
Parkování	ano 1 garáž, přes 30 stání

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	Orlická
Číslo VB	J
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Okružní - Ladova - Švendova - Bidlova
Vlastník	privat
Typ	uzavřený
Počet domů	24
Počet obyvatel	468
Výměra	8.100

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	1
Dominanty	-
Hřiště	-
Zeleň – stromy	8
keře	ano
trávník	okrajově
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	2 vjezdy, chodby
Parkování	ne

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	ne
Jiné	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Individuální

1. Z a d á n í

Název VB	YMCA
Číslo VB	L
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	V Lipkách - Šafaříkova - Gočárova
Vlastník	YMCA, privat
Typ	otevřený
Počet domů	6
Počet obyvatel	73
Výměra	6.180

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	6
Dominanty	YMCA (Rejchl Václav)
Hřiště	ano, s parčíkem
Zeleň – stromy	10
keře	ano
trávník	omezeně
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	1 vjezd, 1 průjezd, chodby
Parkování	ano 3 garáže, 2 stání

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	bezdomovci, alkoholici a narkomani občas v parčíku

-

S t a v

Přijatelný

Ř e š e n í

Větší dohled PČR a MP v parčíku, větší péče Technických služeb

1. Z a d á n í

Název VB	TEREZIÁNSKÝ DVŮR
Číslo VB	O
k.ú.	Hradec Králové
Lokalizace	Plácelova - Hradební - Balbínova – Jana Koziny
Vlastník	STAKO, privat
Typ	otevřený
Počet domů	9
Počet obyvatel	31
Výměra	5.450

2. P r ů z k u m

O b s a h

Stavby	1
Dominanty	Tereziánský dvůr (kdysi Kavalír VIII, poté Nálepková kasárna)
Hřiště	-
Zeleň – stromy	20
keře	ano
trávník	omezeně
zahrádky	ne

V y u ž i t í

Přístup	2 vjezdy, 4 uličky, chodby
Parkování	ano velkogaráže, 25 stání

P r o b l é m y

Památky	MPZ
Konfliktní osoby	-

S t a v

Dobrý

Ř e š e n í

Hotel Tereziánský dvůr

L 5 + INTERVIEW S ARCHITEKTY

Osoba: : **Ing. arch. Michaela Matoušová**
Funkce : **odbor hlavního architekta MM Hradec Králové**
Den rozhovoru : **13.červen 2020**

Revitalizace VB je velice potřebná. Je aktuální, nesnese odklad.
Není zas až tak nákladná a Je možno ji realizovat postupně.
Třeba vytvořit pro ostatní příklad!

Postoj současného vedení města je s tímto neslučitelný. Primátor ani radní (s výjimkou náměstka primátora Mgr. Hanouska) problému nerozumí a nezařazují ho mezi priority.

Architektura

Odstranění objektů z několika v tomto ohledu přespříliš zastavěných VB

Zeleň

Využití rezervních ploch ve VB.

Usměrnění aktivity občanů na sídlištích.

Vhodná náhrada v důsledku stárnutí. TS poradí, ale je jim třeba vytvořit prostor.

Zelené střechy.

Voda

Využití dešťových vod ze střech ve VB.

Legislativa zatím řeší problém jen z části.

Pítka.

Parkování

ÚP nové garáže a parkovací stání ve VB neumožňuje

Co není povoleno, je třeba zrušit.

Na stávajících garážích možno pořídit zelené střechy.

Parkovací stání třeba zkulturnit.

Postihy!

Děti (hřiště a jiné)

Plácky (umožňují uplatnění fantazie dětí). Jsou nenákladné, z pohledu údržby nenáročné.

Hřiště bez typových atrakcí (byť vyhovují předpisům).

Senioři

Omezené zahrádkaření s komposty.

Psi

Vyloučit – pokud ano, tak na vodítku. Problematická kontrola.

Opatření: koše na exkrementy s rukavicemi a sáčky. Oplocené výběhy.

Specifika v MPR a MPZ – citlivější přístup

Preference !!!!!

Velké náměstí – zeleň Kukleny – školka a hřiště za muzeem – likvidace vyvažovny

v Gočárově školce/ stavbě třeba vrátit pro ni typický komín/ využití pro kabinet architektury
- oprava střechy velkogaráží Škroupova, která je v dezolátním stavu.

Osoba **Ing. arch. František Křelina,**
Funkce **projektant**
Den rozhovoru **pondělí 17.srpna 2020**

Revitalizace VB je víc než aktuální záležitostí. Čeká se na metodiku, kterou připravuje.

Myšlenku podporují pouze dva členové jedenáctičlenné rady.

Chybí vize, koncepce a logicky i podpora.

Dotazovaný podporuje myšlenku bezvýsledně již 25 let.

Architektura

Vnitřní fasáda domů v bloku jsou zanedbané a fádni.

Je třeba je opravit a zlepšit jejich funkci a vzhled.

V MPR a MPZ nepřichází zřejmě výtvarné pojednání fasád v úvahu.

Hodila by se alespoň vertikální zeleň (břečtan a pod).

Zeleň se obecně ve VB vyskytuje jen sporadicky, nebo zcela chybí. Potenciál třeba využít.

Dohled by měly mít TS HK.

Ideální by bylo zřízení tímto se zabývajícího pracovníka.

Voda

Dešťová voda ze střech a dvorků nepatří do kanalizace.

Třeba ji ve VB beze zbytku využít.

Parkování

Ve VB již řádné další garáže či parkovací místa. To, co je, nutno zkulturnit.

Hromadné garáže na vybraných místech (nemocnice), nadzemní. Ekonomicky výhodné je pro parking zde využít střech.

Děti

Jednoduchá hřiště bez vyumělkovaných atrakcí,

Podřízení kumštu nemusí vyznít příznivě (vzhled nároží Gayerových kasárna).

Mezi adolescenty jsou oblíbené lanové parky.

Pozor na bezpečnostní předpisy. Užívání na vlastní odpovědnost.

Senioři

Třeba jim usnadnit život (lavičky, vhodné povrchy cest). Pokud je zájem, umožnit drobné zelinaření.

Psi

Nejjednodušší by byl zákaz, ale zřejmě jim budeme muset ustoupit.

Vodítko, psí koutek, koše s doplňky pro sběr exkrementů.

Psí parky jsou světovým trendem spíše ve největších městech.

Osoba : **Ing. arch. Pavel Zadrobílek**
Funkce : **projektant**
Den rozhovoru : **20.8.2020**

Vintrobloky je třeba řešit:

- + ty starší, které jsou v dosti neutěšeném stavu, revitalizovat
- + nové zakládat. Bloková výstavba by měla mít přednost před izolovanou.

Přitom se nesmíme bát opustit vžitá klíše.

VB by měly být polyfunkční a tudíž splňovat tři funkce:

+sociální

Komunikace mezi lidmi díky minulému režimu prakticky vymizela. Což vede k vylidňování měst (deurbanizaci). Vytvoření podmínek je pro změnu tohoto nezbytnou podmínkou.

+oddechovou

Podmínku je zezeň, která tu kriticky chybí a pro níž je tu přitom dostatek místa.

Střechy zde existujících objektů možno ozelenit, stejně tak i vnitřní fasády domů.

Ideální pro to je břechťan (zelený je celoročně, nenarušuje fasádu, tlumí teplotu a zvuk).

Nevadí památkářům.

Mělo by se tu najít místo pro záhonky, kde by si v drobném mohli senioři pěstovat zeleninu.

Taky nevyumělkovaný, univerzální prostor pro hru (umožňující více sportů, v případě dětí jejich vynalézavost.).

+užitnou

Zkulturnit stávající parkování. Kde jsou pro to podmínky, umožnit i jeho rozšíření.

Nikdy mu však nelze přiznat na úkor ostatních funkcí prioritu.

Vše by měla umožnit upravená legislativa. Zapomínat by se přitom nemělo na zezeň a pokrokové hospodaření s dešťovými vodami.

Při rozhodování o podobě VB by se mělo vycházet z následujícího porovnání:

+tam, kde je rušná ulice, měl by její protiváhu vytvořit klidný VB

+kde je naopak ulice klidná, může být VB rušnější.

Pokud jde o pobyt psů, musí mít svá pravidla.

Volné pobíhání psů nelze ve VB připustit.

V městských VB je možno zřídit oplocený psí koutek.

V soukromých vnitroblocích se režim může lišit dům od domu.

SAMOSTATNÉ PRÁCE AUTORA

- + Architekt František Sander – jeho secese na řekách**
- + Historické stavby v současných podmínkách – MPR Hradecké Staré Město**
- + Hradecká nábřeží – Jejich historie a současnost.**
- + Hradecké vnitrobloky – Vybrané lokality.**
- + Městský veřejný prostor a vnitrobloky na hradeckém Starém Městě.**
- + Pevnost Hradec Králové a její vodní režim**
- + Pevnost Terežín a její vodní režim**
- + Pivovarské vnitrobloky**
- + Sektor Gočár – Porovnání ploch zeleně a možnosti řešení.**
- + Tábory římských legií**
- + Využití dešťových vod ve VB Salon**
- + Wambierzyce – jejich historie a současnost**

PROSTUDOVANÁ A ZKONSPEKTOVANÁ LITERATURA

Bullermann Schneble GmbH	Jak hospodařit s dešťovou vodou	2009
Bukovský Jan	Dějiny stavitelství	2001
Campbell Duncan	Tábory římských legií	2009
Dvořáková Eva, Frágner Benjamin, Šenberger Tomáš	Industriál _paměť_ východisko	2007
Fohl Alex, Popelová Lenka	Industriál a umění	2015
Františák Luboš	Městská bloková zástavba	2005
Gehl Jan	Města pro lidi	2012
Gehl Jan	Nové městské prostory	2002
Gehl Jan	Život mezi budovami	2000
Haas Felix	Architektura 20. Století	1978
Hendrych Jan	Tvorba krajiny a zahrad	2005
Herout Jaroslav	Slabikář návštěvníků památek	1980
Hlušičková Hana a kolektiv	Technické památky Čech, Moravy a Slezska	2002-4
Hnilička Pavel	Sídelní kaše	2012
Hrůza Jiří, Zajíc Josef	Vývoj urbanismu	2007
Kratochvíl Petr	Městský veřejný prostor	2015
Krejčí Vladimír a k.	Odvodnění urbanizovaných území	2000
Kučera Václav	Architektura inženýrských staveb	1995
Kučovi Karel a Věra	Metodika identifikace a klasifikace území	2015
Kupka Jiří	Zeleň v historii města	2006
Kupka Jiří a kolektiv	Struktury urbanizované zeleně	2018.
Kupka Jiří, Vorel Ivan	Krajinný ráz	2011
Popelová Lenka a kolektiv	Veřejný prostor v širším kontextu	2018
Popelová Lenka, Pešková Zuzana, Šenberger Tomáš	Architektura a udržitelný rozvoj	2015
Lynch Kevin	Image města	1960
Rossi Aldo	Vědecká autobiografie	2005
Short John	Lidská sídla	1994
Slavíková Lenka	Ochrana před povodněmi v urb. území	204
Syrový Bohuslav	Architektura	1973
Štorm Břetislav	Mezi žízní budoucnosti a trýzní minulosti	1968
Vítek Jiří, Stránský David	Hospodaření s dešťovými vodami v ČR	2015
Witzany Jiří	Historické rekonstrukce	2010
Zimmer Emanuel	Kurze Geschichte Wallfahrtsorted Albendorf (Wambierzyce)	1926

